

1992. GADA MAIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

44. GADA GĀJUMS Nr. 5. (518.)

Kādas valsts pastāvēšana nav iedomājama bez kultūras dzīves veidošanas un attīstības. Ar pozitīviem pagriezieniem politiskos jautājumos, neatkarīgu un demokrātisku Latviju veidojot, vien nepietiek un nepietiks. To ne tikai atskāršam, bet arī apzināties. Šajā sakarībā šī gada 28. un 29. martā, Toronto, notika PBLA Kultūras fonda kultūras un izglītības darbinieku saiets, kurā iztirzāja dažādus kultūras, valodas un izglītības jautājumus, pieņēma rezolūcijas un ieteikumus, kurus nodos tālāk. Tajā pašā nedēļas nogalē labvēļu saime atzīmēja 80. mūža gadus dzejniecei Veltai TOMAI un JAUNĀ GAITA darbinieki lēma, ka šim nozīmīgajam izdevumam arī turpmāk jāiznāk šajā krastā, mainot savu ilggadīgo virzienu, ietverot tajā plašākus iztirzājumus par šejienes latviešu kultūras dzīves vajadzībām.

Valoda nokļuva degpunktā ne tikai pieminētājā saietā, bet arī valodnieces Dr. A. Blinkenas viesošanās laikā Toronto.

Latvijas Kultūras fonda vadītājs Imants Ziedonis, savkārt, izdevuma MĀKSLA Nr. 1/1992 rakstīja par Latvijas kultūras identitāti.

Sajā sakarībā šis MLB ZIŅOTĀJA numurs vēltīts latviešu kultūrai, valodai un izglītībai, izmantojot materiālus no pieminētajiem avotiem.

Red.

DIVAS PROBLĒMAS.

Pavisam īsi pieskaroties pagātnē notikušajam, mans nolūks ir izraisīt pārrunās par divām svarīgām pašreizējās kultūras dzīves un darba problēmām. Viena būtu kultūras vērtību apzināšana, vākšana un paglabāšana no bojā ejas. Otra būtu sadarbības veidošana, sadarbības nepieciešamība un iespējas latviešu kultūras saglabāšanai, veicināšanai un jaunradei.

Kopš Latvijas brīvības zaudēšanas, mūsu nacionāl-kulturālās vērtības ir bijušas kā visspēcīgākais balsts, kas, it sevišķi pasaules plašumos izkaisītai tautas daļai, ir palīdzējušas paturēt savu identitāti. Mūs brīvajā pasaulē tās pasargāja no iekļaušanās citu tautu vidū. Mēs bijām starp tiem, kurus varētu saukt par likteņa izredzētiem. Mūsu rīcība un mūsu darbs visos izvēlētos laukos netika nekādā veidā ierobežots. Kaņa beigu posmā patvērumu Rietumeiropas zemēs meklēja ļoti liels procents latviešu inteliģences. Sākoties bezdarbīgajam nometņu posmam pēc kaņa, tas iezīmējās ar spilgtu dažādu kultūras pasākumu uzplaukumu. Pēckaņa nabadzība, nometņu politiskā bezcerība un ikdienišķie trūkumi, tika kompensēti ar bagātīgu garīgo devumu-

priekšlasījumi, koncerti, teātri, izstādes ik nedēļas katrā nometnē, tas bija neatsverams spēka avots mūsu izturībai, tas bija paliekošu vērtību jaunrades laikmets; jauni darbi rakstnieku dienās... komponistu jaun-darbi nometņu dziesmu svētkos...

Ir gan jāpiezīmē, ka, skatoties no šīs dienas perspektīves, mēs vairāk redzam nometņu laika pozitīvās iezīmes. Turpretī tajā laikā, neziņas, politiskās bezcerības un rūpju nomākti, vairāk izjutām nometņu negatīvo ietekmi.

Liela daļa no nometņu laikā radītām vērtībām latviešu kultūrā parādās ar īpatnēju, laikmetīgu noslieci. Literārie darbi, kompozīcijas, tēlotāja māksla, lugas un viss cits tajā laikā radītais neslēpj skumjas, atgādina tautu piemeklējošā likteņa bardzību, vilšanos un ne reti pat pamatotu naidu. Varēdami brīvi izteikties, latviešu gara darbinieki tajā laikā jaunradītās vērtības cieši saista ar mūsu tautas nacionālpolitiku.

Mēs nedrīkstam aizmirst arī to jaunradi un pienesumu, ko ir devusi tā tautas daļa, kas, jau sākot ar 1941. gadu un vēlākiem gadiem ir bijusi izsūtījumos un vergu nometnēs. Golgātas ceļa ne-

cilvēcīgos apstākļus daudziem ir palīdzējusi izturēt apziņa par piederību tautai ar augstām garīgām vērtībām. Un tikai tagad mēs uzzinām, ka arī tajos grūtajos apstākļos ir radītas daudzas jaunas vērtības, jauni darbi, kas spilgti liecina par to laikmetu un apstākļiem, kurus izsūtītie ir dzīvojuši. Daudzi darbi ir radīti un izauklēti domās, bet tie ir aizgājuši bojā līdz ar pašiem autoriem un māksliniekiem. Par uzdrīkstēšanos domāt daži samaksāja ar savām dzīvībām.

Pēc visa pārceistā, daļa darbinieku atgriezās, pārvedot atpakaļ savus un citu darbus. Dzejas, dienas grāmatas, apraksti, mākslinieku tēlojumi pauž liecinājumu par kādu citu īpatnēju laikmetu. Arī tam ir kulturāla vērtība, kas ar savu atzarojumu iekļaujās mūsu tautas likteņgaitās. Bet varbūt nedrīkstam aizmirst pašu svarīgāko, ka arī tagad vēl Krievijas plašumos mīt daudzi tūkstoši latviešu, kas, dzīvodami savos īpatnējos apstākļos, nav sarāvuši saites ar savu tautu. Viņi piekopj latviešu tradīcijas un veido savā veida latvisko dzīvi. Viņiem ir vajadzīga mūsu visu palīdzība. Latviešu tauta ir par mazu, lai mēs varētu atļauties zaudēt kādu latvieti, ko vien spējam pie savas tautas paturēt.

Protams, mēs atzīstam, ka svarīgākā un lielākā latviešu kultūras darbu jaunrade jau notika Latvijā. Labi zinām arī to, ka vismaz 40 gadus pēc kaņa beigām šī jaunrade bija pakļauta okupantu un partijas kontrolei. Ja darbinieks gribēja savā laukā strādāt, tam bija jānodod zināmi mesli partijai.

Laikā starp 1945. un 1985. gadu latviešu kultūra veidojās trijās dažādās vidēs:

- rietumos - brīvi un neierobežoti, ar noteikti izteiktu nacionālu novirzienu;
- izsūtījumos - slepeni, ar ticību savu devumu kādreiz aizvest atpakaļ;
- Latvijā - piesardzīgi ar režīma prasīto un sagaidīto piedevu partijai.

Mēs visi labi atceramies, ka 70. gadu sākumā Latvijas okupanti bija izšķīrušies izmantot latviešu kultūru savu politisko mērķu sasniegšanai. Šis laiks pat ieguva speciālu nosaukumu "Kultūras sakarnieku laiki". Gara mantas, kas latviešu tautu bija saturējušas kopā gan baltās, gan nebaltās dienās, okupanti sāka lietot kā instrumentu trimdas latviešu sabiedrības šķelšanai. Šis mēģinājums okupantiem arī daļēji izdevās. Pret pašu gribu, trimdas latviešu sabiedrībā sākās naidīga apkaņošana. Sabiedrība dalījās divās grupās:

- kultūras sakaru aizstāvji un atbalstītāji, okupantu kontrolēto kultūras sakaru pretinieki.

Pirmā grupa neapzinājās okupantu īstos plānus pret trimdas sabiedrību, nesaskatīja kultūras darbinieku izmantošanu un izsekošanu, negribēja atzīt līdzsūtīto čekas pavadoņu mērķus, neticēja, ka šiem darbiniekiem pēc atgriešanās Latvijā ir jāsniedz sīki ziņojumi.

Otrā grupa konsekventi atteicās sadarboties ar čekas kontrolētiem kultūras sakariem. Saskaņā ar okupantu īpatno metodi trimdas latviešu sabiedrības šķelšanai. Atklāti atmaskoja čekas sūtītos kultūras darbinieku pavadoņus. Prasīja brīvu un neierobežotu trimdas latviešu kultūras darbinieku uzstāšanos Latvijā.

Neviens nenoraidīja latviešu kultūru un māksliniekus, bet domstarpības izraisījās par vienpusīgu kultūras izmantošanu partijas politisko mērķu sasniegšanai.

Tagad, atskatoties uz tiem trauksmainiem un saspīlētiem nesenās pagātnes gadiem, varbūt ir jāatzīst zināmi pozitīvi sasniegumi abu uzskatu aizstāvjiem:

Atklāti nostājoties pret okupantu veidotiem un čekas kontrolētiem kultūras sakariem ar ārzemēm, latviešu sabiedrība parādīja, ka tā ir spējīga atmaskot un saprast okupantu plānus un īstos mērķus un ka tā ir gatava tos paust brīvajai pasaulei un arī tautai Latvijā. Tā rezultātā,

tālredzīgie partijas plāni cieta neveiksmi.

Otrkārt, zināmu pozitīvu ieguvumu sagādāja arī kultūras sakaru atbalstītāji. Katrs viens, kas ieradās brīvās pasaules zemēs, kaut arī savu pavadoņu kontrolēts, tomēr redzēja demokrātisko zemju priekšrocības, tikās ar latvisku un nacionāli orientētu sabiedrību. Katrs viens no ārzemēs bijušiem kultūras darbiniekiem pārveda uz Latviju savus iespaidus par cilvēku dzīvi ārpus Padomijas robežām, lai ar saviem iespaidiem dalītos ar draugiem un pat plašāku sabiedrību. Komunistisko propagandu Latvijā par trimdas latviešu sairuso sabiedrību sāka drupināt ārzemēs bijušo darbinieku nostāsti par šeit redzēto īstenību. Bez šiem partijas izplānotiem sakariem daudzi no tiem darbiniekiem ārzemēs nekad nebūtu tikuši un īstenību redzējuši. Un tā cerētās trimdas sabiedrības šķelšanas vietā propagandas sabrukums un nemiera izpausmes arvien vairāk sākās inteliģences aprindās Latvijā.

Tagad šis laika posms pieder pagātnei. Latviešu kultūras tālākā veidošana vēl tomēr turpinās trijās atšķirīgās vidēs. Nepastāv vairs ierobežojumi sadarbības veidošanai. Vēl vairāk, sadarbība ir nepieciešama, mums ir jāmeklē un jāizceļ tās vērtības, kas mūs vieno Latvijas atjaunošanas un jaunrades darbā.

Šajā saietā esam kopā, lai par sadarbību runātu un lai meklētu labākos un reālākos sadarbības veidus. Dažkārt no mums, rietumos dzīvojošiem, varbūt tiek sagaidīts vairāk nekā mēs spējam paveikt. Tik visspēcīgi mēs neesam, lai apmierinātu katru ierosinājumu un prasību. Neprasīsim arī Latvijas dzīves veidotājiem, lai viss tiktu veikts pēc mūsu padoma un mūsu prāta. Un te atkal ir vajadzīga sadarbība un savstarpēja izpratne.

Tikpat svarīgs uzdevums mums visiem ir esošo kultūras vērtību savākšana un paglabāšana no bojāejas. Šīs vērtības ir izmētātas pa visu pasauli, un, ja mēs nerīkosimies ātri, liela daļa no tām aizies bojā. Līdz šim mums nav noteikta plāna, kā šo darbu veikt. Pirms pāris gadiem parādījās ierosinājums no Latvijas veidot, t. s., "Cilvēkarchīvu". Jau pašā sākumā šim ierosinājumam nevarēja saskatīt reālu darba veikšanas plānu. Tagad tas ir apklusis, un tā vietā cita plāna nav.

Mums ir jāveido dubultās vērtību krātuves - brīvā pasaulē, Krievijā, Sibīrijā...

Autentiskas dienas grāmatas, skaņieraksti, atmiņu kopoju foto kopijas. Mums jāapzina, kas mums ir, kur mums ir un kur šīs vērtības paliks nākotnē.

Mūsu uzdevums ir izveidot kādu komisiju vai darba grupu, kas uzņemtos darba plāna izstrādāšanu un iedzīvināšanu šī svarīgā mērķa veikšanai.

KONSTANTĪNS SVENTECKIS

.....

QUO VADIS LATVISKĀ IZGLĪTĪBA?

Modernajā industrializētajā pasaulē skolas ir galvenās sabiedrības ideju izplatītājas un pārnēsējas no paaudzes uz paaudzi. Skolas arī lielā mērā sagatavo individuālos sabiedrības locekļus dzīvei un darbam, tā izpildot uzdevumus, kurus agrākos laikos veica ģimene, ciltis un tuvākā apkaimē.

Katrai sabiedrībai jeb grupai ir izteiktas, raksturīgas ideoloģijas, vērtības, valdošie uzskati, ticējumi par lietu būtību un par to "kā pasaule darbojas". Katrai grupai arī ir kopējā pagātne, kopējas zināšanas un daudzas citas kopējas īpašības, kas veido tās identitāti un ko viena paaudze nodod nākošajai ar izglītības sistēmas palīdzību. Skolas ir visloģiskākās jaunās paaudzes ievadītājas sabiedrības ideoloģijā, jo tām ir saskare ar visiem sabiedrības slāņiem, vismaz tanīs zemēs, kurās izglītība līdz zināmam vecumam ir obligāta. Izglītība, tātad, veido sabiedrību un ir sabiedrībai nepieciešama, lai tā varētu sasniegt savus mērķus un pastāvēt.

Parasti saskare ar formālo izglītības sistēmu mūsu laikos ir nepieciešama arī no individuālā viedokļa, jo bez tās cilvēkam modernajā pasaulē ir grūti, ja ne pat neiespējami, eksistēt un sacensties ar citiem, kuri ir attiecīgu izglītību ieguvuši.

Lai gan izglītība visās sabiedrībās zināmā mērā arī mūsdienās norit ārpus skolas - organizācijās, draudzēs, neformālās grupās un ģimenēs, bez organizētas izglītības sistēmas, kas ir pieejama un piemērota visiem sabiedrības locekļiem, neviena demokrātiska sabiedrība pastāvēt nevar.

Sabiedrībai, kuŗu veido ārzemju latvieši, dažādajās rietumu patvērumu zemēs, latviskā izglītība ir daudz nepieciešamāka un nozīmīgāka nekā tautām, kuŗas dzīvo pašas savā zemē, savas kultūras vidē. Dzīvojot izklaidus, starp sveštautiešiem, un lielāko daļu laika un enerģijas veltot darbībai mītnes zemes sabiedrībā, mēs savu valodu, zināšanas par Latviju, latvisko kultūru, vērtības, ideoloģiju un latvisko identitāti nevaram iegūt no apkārtnes, ne plānotos, ne nestrukturētos kontaktos ar vecāko paaudzi. Skolas un citi sistemātiski un organizēti izglītības pasākumi ir vienīgais veids, kā nākošajām paaudzēm dot kopīgas zināšanas, spējas, pārdzīvojumus un izpratni - visas kopējās īpašības un pieredzi, kas veido latvisko identitāti.

Diemžēl, līdztekus tam, ka latviskā izglītība latviešu sabiedrības pastāvēšanai ir kļuvusi maksimāli svarīga un nepieciešama, individuālajiem sabiedrības locekļiem tīri personīgo mērķu sasniegšanai tā ir relatīvi nesvarīga. Individuālam, kuŗam nerūp latvietība un tās nākotne, latviešu skolas nedod neko, ko tas nespētu iegūt patvēruma zemes skolās. Tiem latviešiem, kuŗi visaugstāk vērtē materiālo drošību, mantas krāšanu, izcilus sasniegumus profesionālajā izglītībā jeb darbā, latviskā izglītības prioritāte ir zema un bieži tai neatliek laika, līdzekļu un enerģijas.

Daļēji šo individuālo iemeslu dēļ to latviešu skaits, kuŗi piedalās latviskā izglītības pasākumos, ir ļoti mazs.

Daļēji tomēr iemesli, kāpēc latviešu skolas apmeklē tik maz latviešu bērnu, ir atrodami latviešu sabiedrībā. Pēc manām domām, galvenokārt, problēmas rada neskaidrība un konflikti par skolu darba mērķiem un programmām.

Ilgu laiku trimdas skolu programmu sastādītāji par savu mērķi uzskatīja brīvās Latvijas skolu atdarināšanu, programmās ietveŗot pēc iespējas daudz latvisko zinību. Taču jau kopš trimdas skolu sākuma gadiem ir pastāvējis arī otrs viedoklis, kuŗš ir, ka trimdas skolu galvenais mērķis un uzdevums ir latviskā apziņas veicināšana, skolnieku piesaistīšana un motivēšana, lai tie vēlētos runāt latviešu valodu un iepazīties ar latviešu vēsturi un kultūru. Sabiedrības locekļi, kuŗi par trimdas latviešu skolu mērķi uzskata tradicionālo priekšmetu iemācīšanu un agrāko Latvijas skolu atdarināšanu, uzsver, ka nedrīkstam zināšanu līmeni pazemināt, vienkāršojot programmas un mācību grāmatas, jo tad zudīs latviskā izglītības kvalitāte. Taču viņi šķietami ignorē skolnieku skaita sarukšanu un faktu, ka programmas, kuŗas vēl varētu būt piemērotas elītai skolnieku grupai, neatbilst daudzu citu potenciālo latviešu skolu skolnieku spējam un prasībām. Tradicionāli, šīs grupas pieeja skolnieku skaita pacelšanai ir bijusi kūturo bērnu un vecāku kaunināšana un norāšana, kā arī norādījumi, kāpēc jāapmeklē latviešu skolas un jāsaģlabā līdzšinējās programmas un struktūra. Iebildumi un ieteikumi skolas darba reformām tika ignorēti jeb atspēkoti, nevis uzklausti un pielietoti, jo šīs grupas viedoklis bija, ka latviskajai izglītībai jāpatur tradicionālā forma un pārmaiņām jānotiek sabiedrībā, ģimenēs un individos.

Sabiedrības locekļi, kuŗi par trimdas skolu mērķi uzskata skolnieku piesaistīšanu un ieinte-

resēšanu, lai spētu viņos radīt mīlestību uz latvisko un vēlēšanos darboties latviešu tautā, turpretim, iesaka skolu reformas, kas programmas un mācību materiālus vienkāršotu, darītu tos piemērotākus mūsdienu apstākļiem un uzsvērtu latviskās izglītības saistīšanu ar bērnu ikdienas dzīvi. Taču nav skaidrs, kā šīs reformētās skolas iegūtu vairāk skolnieku un nepieciešamo sabiedrības atbalstu skolas darba pārveidošanai. Nav arī skaidrs, vai un kā plašākas latviskās zināšanas iegūtu spējīgākā un vairāk motivētā grupa, no kuras varētu nākt sabiedrības vadītāji un kultūras darbinieki.

Būtu ļoti viegli kritizēt skolu līdzšinējo darbību, uzskaitot to, kas nav izdevies, nožēlojot to, kas palicis nesasniegts un uzveļot atbildību par visām mūsu nebūšanām tiem, kuji līdz šim ir kaut ko darījuši jeb mēģinājuši darīt, bet ne mums pa prātam. Noteikti katrs no mums var minēt daudz ko, kas mums nepatīk, bet cik no mums var dot konstruktīvus ieteikumus nākotnes darbam? Un galu galā tas ir vienīgais, kam ir kāda nozīme. No pagātnes mēs varam mācīties, kas jādara savādāk, bet citādi pagātnes pelšana un veco kļūdu iztirzāšana ir veltīga laika tērēšana un rūgtuma radīšana.

Man šķiet, ka tikai daļēta atbildība un kopīgs darbs, iesaistot latviskās izglītības mērķu un stratēģiju noteikšanā visu latviešu sabiedrību, var palīdzēt mūsu izglītības sistēmai izpildīt savu uzdevumu latvietības turpināšanā.

Latvietību nebūs iespējams saglabāt, ja vienīgie, kam ar to būs kaut cik sistemātisks un regulārs kontakts, būs bērni. Aizvien mazāk mums ir Latvijā uzaugušās un izglītās paaudzes pārstāvju, no kuriem varēja automātiski sagaidīt stipru latvisko identitāti un zināšanas, un aizvien vairāk sabiedrības locekļu un bērnu vecāku nāk no paaudzēm, kuras ir dzimušas ārpus Latvijas, kuru latviskās zināšanas ir stipri ierobežotas un kuru apziņa un izpratne par latvietību nav ne tuvu tik stipra un pārliecināta, kā tā bija iepriekšējām paaudzēm. Bērnu interese un spējas piedalīties latviešu izglītības pasākumos ir pilnīgi atkarīgas no viņu vecāku intereses un spējām. Tāpēc arī ir nepieciešama dažādība latviskās izglītības iespējās, izvēle laika, vietas, veida un satura ziņā, lai ieinteresētu un iesaistītu pēc iespējas vairāk un dažādākas latviešu sabiedrības grupas, no visām paaudzēm, interešu grupām un latviskās apziņas un aktivitātes līmeņiem.

Nepieciešami ir rast izglītības iespējas un mācību materiālus latviski maz jeb nemaz nerunājot, jo ar katru paaudzi mūsu starpā ir aizvien vairāk jaukto laulību un asimilējušos ģimeņu pēcnācēju. 1980. gadu sākumā profesora Dreifelda dati norādīja, ka vecuma grupā starp 20 un 30 gadiem tikai 17 % latviešu ir precējušies ar latviešiem. Pat ja visi šīs grupas locekļi aktīvi iesaistās latviešu sabiedrībā, nerodot līdzdalības iespējas jaukto laulību pēcnācējiem, vienā paaudzē varam zaudēt gandrīz 80 % no visas latviešu sabiedrības. Varbūt, ka mums ir nepieciešami apsvērt ne tikai, kā sniegt latvisko izglītību latviski nerunājotiem, bet arī, kā noorganizēt sabiedriskās rosmes, lai būtu aktivitātes, kuras bez pārmetumiem varētu piedalīties visi, kas izjūt piederību latviešiem, kā arī aktivitātes, kurās latviešu valoda būtu priekšnoteikums pilnīgai līdzdalībai. Līdz ar to, ka mums jārod latviskās izglītības iespējas, kuras atbilst šīs grupas prasībām, ir nepieciešami arī sagatavot jaunās paaudzes pārstāvjus, kuru latviskā izglītība ir pietiekoši dziļa un plaša, lai tie spētu kļūt par sabiedrības, izglītības un kultūras darbiniekiem vārda pilnā nozīmē - ar latvisko izglītību universitātes līmenī. Tātad, liekas, ka nevaram kā paraugu savai izglītības sistēmai ņemt brīvās Latvijas skolas, jo mūsu apstākļi un prasības ir pavisam atšķirīgi. Nepieciešama ir vairāku līmeņu latviskā izglītība, jo visu latviešu spējas, intereses un mērķi nav vienādi.

Latvietības turpināšana ir pienākums pret mūsu tautu un mūsu tēvu zemi. Šajos laikos pasaule ir

kļuvusi apzinīgāka un aizsargā iznīkstošos augus un dzīvniekus. Diemžēl, to nedara ar iznīkstošām tautām, bet taču mums pašiem šo iznīcību nav jāpasteidzina. No gluži personīgā viedokļa, latvietība mūsu dzīvē var piedot stabilitāti un kontinuitāti, kā arī krāsu un dažādību, tā var mums palīdzēt apzināties, kas mēs esam un kur mēs piederam, kā arī dot iespēju piedalīties Latvijas atjaunošanā daudz un dažādos veidos.

Organizēta izglītības sistēma arī trimdā var radīt apstākļus, kuros latviešu bērni un viņu svešumā augušie vecāki var ar latvietību iepazīties un to iemīlēt, bet nekādā gadījumā vairs nevaram sagaidīt, ka tas notiks individuāli, pašplūsmē, bez visas latviešu sabiedrības apzinīgas un mērķtiecīgas līdzdarbības, uzmuninājuma un atbalsta. Ja mums latvietība un latviešu tautas dzīvība ir tiešām svarīgas, katram no mums ir jāuzņemas atbildība par savas individuālās un kolektīvās rīcības sekām. Bezgalīgi mēs latvietību ārpus Latvijas nevaram saglabāt, vismaz ne tādu, kādu to vēl sagaidām no savas aktīvās sabiedrības daļas, bet vēl aizvien mums ir daudz vairāk potenciālo iespēju nekā mēs izmantojam. Mēs neesam nevarīgi, tikai negribīgi un iesērējuši. Mums ir iespēja nākotnē pašreizējo situāciju uzlabot un latviskās izglītības sistēmā iesaistīt vairāk mūsu sabiedrības locekļus.

Pēdējos 25 gados pamatskolu skolnieku skaits ir samazinājies uz mazāk kā pusi no tā, kāds tas bija visaugstākajā punktā 1960. gadu vidū. Precīzus datus par to, cik liels % latviešu izcelsmes bērnu apmeklē latviešu skolas, ir neiespējami iegūt. Prof. E. Dunsdorfs kādā savā aprēķinā lēš, ka tas varētu būt ap 14 %. Tiešos skaitļos, pēc PBLA IP datiem, kuru iesūta visu zemju izglītības nozares, brīvās pasaules pamat- un vidusskolās 1979./80. māc. gadā mācījās 2561 skolnieks. Tas ir nožēlojami maz, jo pēc II pasaules kara uz rietumiem izceļoja ap 150.000 latviešu.

Pēdējo 25 gadu laikā vienreiz, 1969. gadā, ir mainītas oriģināli 1951. gadā uzrakstītās skolu programmas, taču skolu darbu tas sevišķi daudz neietekmēja. Lai gan 1969. gada programmas mācības gadu pagarināja no 80 uz 198 stundām, īstais mācīšanās laiks turējās krietni zem paredzētā, ap 110-120 stundām gadā. Vairāk laikā gan veltīja latviešu valodai, dziedāšanai, tautas dejām un rotaļām.

Skolotāju skaits pēdējo 25 gadu laikā nav daudz mainījies, bet ir mainījies to sastāvs, šeit izglītotajiem aizstājot skolotājus ar Latvijā iegūto izglītību. Līdz ar to mazāk ir gados vecāko skolotāju. Pēc ALAs 1980./1. gada datiem, vislielākais procents, 27 %, bija 40-50 g. v., tā tad ar šeit iegūto izglītību. Nākošā lielākā grupa, 19 %, bija 64 plus g. v., kam sekoja 14 % 30-40 g. v. un 10 % zem 20 g. v. Pēdējos 20 gados par skolotājiem aizvien vairāk top iesaistīti bērnu vecāki. Lai gan statistisku dātu par to mums nav, arī bez zinātniskiem pierādījumiem ir viegli konstatēt, ka ne tikai bērnu, bet arī visas latviskās sabiedrības caurmēra latvisko zināšanu līmenis ir slīdējis uz leju. Citādi arī tas nevarētu būt, svešās vides un ierobežoto latviskās izglītības iespēju dēļ.

Pozitīvajā pusē varam pieskaitīt to, ka, apmēram, pirms 25 gadiem, ap to pašu laiku, kad sāka samazināties pamatskolnieku skaits, radās vairāki sekmīgi izglītības pasākumi jauniešiem. Gaņezera vasaras vidusskola sāka darboties 1965. gadā. Tai sekoja Kurša un Beverīna, abas 1973. gadā, un Austrālijas Vasaras vidusskola 1975. gadā. Septiņdesmito gadu beigās sāka darboties EVS. Tagad mēs redzam spēcīgu skolēnu skaita samazināšanos arī vasaras vidusskolās, bet no jauna - Latvijas skolēnu līdzdalību; Vasaras vidusskolās Latvijā 1991./2. g., galvenokārt skolē-

niem no Eiropas.

Pirmā 2x2 nometne notika 1964. g. un pirmie RMU latviešu valodas vasaras kursi - 1966. g., bet pilna laika latviešu studiju programma RMU - 1981. g. Dalībnieku trūkuma dēļ savu darbību turpina vairs tikai RMU vasaras kursi.

1981. g. notika pirmā 3x3 nometne Gaizerā - latvisko zināšanu paplašināšanai, latviskās kopības sajūtas veicināšanai, latvisko ģimeņu stiprināšanai un latvisko draudzību sekmēšanai - visu paaudžu iesaistīšanai. Drīz 3x3 kļuva par globālu kustību ar nometnēm Katskiļos, ASV rietumkrastā, Austrālijā, Almēlijā, Straumēnos (angļu val.), Zviedrijā, Abrenē un Latvijā, kur, sākot ar 1992. g., būs 2 nometnes ik vasaru. Kopš 1981. g. ir notikusi 61 nometne 6 zemēs ar 7.338 dalībniekiem.

Latviskā izglītība arī ārpus Latvijas vēldzīvo, un, lai gan dažkārt, kā skolu programmu laukā, tā pēdējos 40 gados varbūt nav mainījusies pietiekami, lai atbilstu sabiedrības prasībām, citos laukos mēs esam bijuši radoši un spējīgi paplašināt latviskās izglītības iespējas, lai iesaistītu vairāk un dažādu paaudžu sabiedrības locekļus. Kādā AABS konferencē, kur piedalījās panelī par izglītību, secinājums bija, ka latviešiem ir vairāk un dažādāki izglītības pasākumi nekā pārējiem baltiešiem.

Sodien Latvijas neatkarības atgūšana un atgriešanās pasaules valstu starpā, uz kartes, latvietību dara daudz reālāku, nozīmīgāku un saprotamāku. Jauniešiem ir pierādījums, ka tas, ko mēs daudzus gadus viņiem varējām stāstīt tikai atmiņu un cerību līmenī, tagad ir īstenība. Viņiem arī ir aicinājums un visādas iespējas piedalīties Latvijas atjaunošanas darbā, un neliela grupa jau to dara. Mums visiem ir ko dot latviskās izglītības laukā Latvijā. Šai laukā daudz darījusi PBLA IP.

Lūdzu un aicinu piedalīties 3x3 Latvijā, kur katrs no mums var Latvijas latviešiem palīdzēt pavērt logu uz rietumiem, un, esot kopā ar latviešu tautu, iepazīt viņus un ļaut viņiem iepazīt mūs. Kā uz 3x3 nometni Engurē, tāpat Viškos, vēl ir iespējams pieteikties. Tāpat aicinu jūs gatavoties uz lielo pasaules latviešu izglītības darbinieku konferenci 1993. g. un pēc iespējas lielākā skaitā pieteikt man savu līdzdalību.

Izglītība un kultūra ir tautas sirde. Izglītība ir nepieciešama, lai tauta varētu sasniegt savus mērķus un pastāvēt. Tā ir visa pārējā iesākums un pamats. Bez izglītības mums nav nākotnes, bez latviskās izglītības, kas ievirzītu nākošās paaudzes latviskajā ideoloģijā, kultūrā, vērtību sistēmā un morālajās saistībās, kā arī veicinātu katra latvieša stabila ES veidola attīstību, pašpajāvību un pašcieņu, mums nebūs latviešu tautas.

Izglītība veido sabiedrību. Mūsu kolēģiem Latvijā stāv priekšā liels un svētīgais darbs izveidot izglītības sistēmu, kuja veidotu sabiedrību tādu, kāda ir vajadzīga brīvajai Latvijai - drošu, lepnu, pašapziņīgu un gudru, spējīgu stāvēt uz savām kājām līdzās citām brīvām tautām mūsdienu pasaulē. Un mums ir viņiem jāpalīdz, daloties ar to, ko esam mācījušies dažādo mītņu zemju skolās, daloties ar savu izglītības darba pieredzi ārzemju izglītības iestādēs un daloties ar savu latviskās izglītības pūru, kujs atspoguļo to dzīves ziņu, vērtības un kultūras mantojumu, ko mēs, mūsu vecāki un vecvecāki paņēma līdzī no mājām turpat pirms 50 gadiem un kas mums palīdzēja saglabāt savu latvietību līdz šai dienai.

Mēs varam lepoties ar savu priviliģēto stāvokli savas tautas likteņa noteikšanā, jo cik laba būs kādas tautas izglītības sistēma un cik spējīgi būs tās skolotāji, tik stipra un gudra būs tauta. Strādāsim savai tautai brīvajā Latvijā!

DR. LĪGA RUPERTE,
PBLA Izglītības nozares
vadītāja.

PAR LATVISKĀS KULTŪRAS IDENTITĀTI

Pāri robežām - no austrumiem un rietumiem - nāk politiskas straumes un nepārtraukti skalo (izskalo arī!) latvisko grunti. Politiskas straumes, ekonomiskas straumes. Kā mēs saglabāsim savu identitāti šai laikā, kad tik visaptveroši darbojas kultūru mijiedarbība, ko mēs piesaucam ar svešvārdu "integrācija"?

Šajā latviskās kultūras identitātes noteikšanas darbā var ieiet no diviem galiem. No teorētiskā un no praktiskā. Var tūlīt rīkot konferences un sākt strīdēties par mūsu gudro vīru jau formulētu latvisko bauslību - par profesora Paula Jurēviča, Ernesta Brastiņa un citu ideologu gudrībām. Var strīdēties, vai tāda identitāte ir un vai tāda vispār vajadzīga. Un tā līdz bezgalībai - galu galā sastrīdēties un ne pie kā nenonākt.

Un var iet citu ceļu. Sākt ar elementāru inventarizāciju. Mums ir daudz kas, ar ko mēs varam spīdēt savās skolās paši saviem bērniem un savā televīzijā visai tautai, mums ir daudz kas tulkojams pasaules valodās un rādams pasaules labākajās izstāžu zālēs, bet mēs paši vēl nezinām, kas tas ir. Mēs neesam izdarījuši savas mantības ELEMENTĀRU INVENTARIZĀCIJU.

Kuņas ir tās latviskās lietas, kuņas varētu būt etalonvērtības. Mēs neesam atlasījuši un uzrādījuši latviešu chrestomātiskās vērtības. Kuņi ir tie fragmenti mūsu vēstures internacionālajā plūsmā, kuņas tik tiešām atzītu par latviski mūsējiem, tos tad koptu un daudzīnātu pasaulē. Kuņi ir tie latviskie citāti, kas mācāmi un tulkojami. Par fragmentiem un citātiem runājot, es nedomāju tikai vien literatūru. Es domāju tos mūsu centienu nogriežņus, tos gara mantas gabaliņus, kas vienkopus sistēmiskā būvē vēl joprojām nav savienoti. Mūsu identitātes pamatformulas un mūsu nacionālās kultūras pamatvērtības ir izkaisītas pa foliantiem, disertācijām un kartotēkām, archīviem un visdažādākajām krātuvēm un nekad nav vienkop nonākušas vienotā datu bankā, sistēmiski veidotā lietu un ziņu krātuvē. Tāda ir jāizveido. Un lai mūs nebaida jēdzieni "etalons", "izlase", "kanons". Mēs taču saprotam, ka nav absolūti latvisku vērtību. Ka šī identitāte pastāv tikai kā vienošanās, kā konvencija. Mēs vienojamies, maza ekspertu grupa koleģiāli vienojamies, ka šādas te vērtības ir tipiski latviskās, paziņojam, ka tajās mūsu latviskie centieni ir visvairāk un visskaistāk izteikti. Tās ir mūsu ideālās vērtības. Tad var sākties diskusija, pēc kuņas identitātes jēdziens, iespējams, sakoncentrētos vēl blīvāk.

BŪS IEBILDUMI,

pirmkārt, politiska rakstura. Ka mēs šajā dramatiskajā starpnacionālajā situācijā tā varam tikai pastiprināt nacionālistiskas tendences. Mēs atbildēsim, ka tas ir mūsu īpašuma jautājums, ka mēs vienkārši pārlūkojam un savācam vienkop savu mantu, savas gara mantas. Tāpat kā atsevišķiem pilsoņiem var būt kopīpašums un privātais īpašums, tā arī tautām ir savs internacionālais kopīpašums un nacionālais "privātais", intīmais īpašums. Ir jāuzdrošinās par savas nācijas dzīvību iestāties. Ir jāsauc pils vārdā. Citādi mēs tikai dziedam un dziedam, ka augšām celsies Gaismas pils un gaismas pils. Celsies, bet tikai tad - "ja kas vārdu uzmiņētu"... Tad nu minēsim! Sāksim!

Būs arī metodiska rakstura iebildumi. Ka tas nav izdarāms. Ka vispirms jādefinē, jāformulē! Mēs jau iepriekš pasludinām, ka kultūras identitātei nav definīcijas. Ka tā pastāv centienos. Inventari zējot šo centienu objektus un tēzes, tieši šajā atlases gaitā mēs atradīsim savu kultūras identitāti praktiski, dzīvajā sadzīvē.

Protams, ka nāks diskusiju kāri profesionāļi un par varī pierādīs, ka etalona nav un kanons ir bīstams, un galēji filozofiskā nozīmē viņiem būs taisnība. Sevišķi mākslinieki būs visskaļākie -

mākslas daudzveidības un brīvības vārdā. Taču tas tikai vēlreiz pierāda šādas kultūras idento pamatvērtību uzskaites nepieciešamību.

Es negribu teikt, ka šis "kanons" (sauksim viņu tā, nevaicoties no šī vārda biedējošās disciplīnas), ka šis kanons ir jānosaka kā obligāta norma vai kādam jāuzspiež, taču jāpiereģistrē un jāieliek sistēmā tas ir. Tikai tad mēs varam būt droši pasaules avangarda gājienos, visādos izgājienos, no rāmjiem un visu zemju mākslu jauktajās laulībās.

(Būs arī ekonomiska rakstura iebildes. Ka mums tam nav naudas. Tā teikt, kad būs realizētas valdības jau noteiktās ekonomiskās programmas, tad varēsīm atļauties arī kādu kultūrprogrammu. Vispirms uzcelsim materiālo bazi, tad kultūras virsbūvi. To jau mēs esam dzirdējuši. Līdz apnikumam no vēsturiskā materiālisma mācībām.)

Latviskās kultūras identitātes noskaidrošanas darbs ir nacionāla programma. Tā ir par tādu pasludināta un valstiski subsidējama. un -

TĀ IR STEIDZAMA.

Kāpēc tā ir tik steidzama? Tāpēc, ka latviskās kultūras fragmentu kļūst arvien mazāk un mazāk. Latviskā esamība ir tikusi un vēl tagad tiek izsaimniekota. Padomija ekonomiski izlaupīja un izlaupa Latviju: aizved mūsu skaisto dolomītu, norok skaistos ainaviskos grantskalnus. Iznīcina Daugavu. Nodedzinātas un zemē iemelioretas tūkstošiem viensētu latviskās saimes. Trīmdā aizdzīta tieši tā latvietības daļa, kas 20. un 30. gados centās formulēt latviskās ētikas un estētikas pamatjēdzienus. Un nu nāk vēl Eiropas koptirgus un kārdina labi samaksāt par mūsu nocirstajām birzīm, par mūsu izsmeltajiem kūdras purviem, par mūsu skaisto Gaujas krastu mālu iegulām. Tiek apdraudēta mūsu latviski daudzveidīgā ainava, kas galu galā varētu būt viena no dārgākajām precēm pasaules tūrisma tirgū. Iespējams, ka Eiropas apvienotais tirgus sāks ķerties klāt arī mūsu viensētai, pieprasot kopējā Eiropas tirgus interesēs tikai lielsaimnieku ražošanu, pārko šobrīd tik satraukusies ir jau mazā Holande.

Mums ir skaistules, mums ir ainavas, mums ir latviskie talanti un skaista censonība - mēs tikai kavējamies un varbūt liktenīgi kavējamies pierēģistrēt savus etalonus un noteikt tiem starptautiskas autortiesības.

Mums nav vajadzīga eiropizācija intantilu līmenī. Latviešu gudrie prāti, pasaules intelekta augstumos un internacionālos plašumos būdami, neaizmirstiet, ka tikai tad pasaulei mēs būsīm vajadzīgi, tikai tautas pasaules kultūra atzīs mūsu paritāti, ja mums būs sava manta, sava kultūras krājkase, sava garīgā valūta. Eiropa negaida piemējus. Eiropa gaida partnerus. Vai mēs zinām, kas mums ir ko dot. Savs? Neatkārtojams?

Kāds no Ziemeļu padomes delegāciju locekļiem jautāja: mums ir jāzina, vai jūs esat gatavi ieiet Eiropas apvienotajā tirgū, vai tas jums ar kaut ko nedraud? Draud. Tāpēc šī ir mūsu steidzamā programma. Mēs nevaram mūsu noliktavā ielaist integrētājus komersantus un politiķus, ja mūsu noliktavā nav izdarīta pat elementāra inventarizācija. Tātad ir jāizveido mūsu kultūras identitātes vērtību krātuve. Priekšmetu un ziņu banka. Un, lai nebaidītu un nesadusmotu valsts budžeta veidotājus, ir jānosaka, ka nebūtu jāceļ atkal milzu gaismas pils stiklā un betonā. Tā drīzāk ir korporācija, jauntoņšās Kultūras akadēmijas, Zinātņu akadēmijas, Kultūras ministrijas un Kultūras fonda apvienotais smadzeņu centrs.

Tas mūs atbrīvotu. Šī normulēto, apzināto vērtību apziņa noņemtu mums mazvērtības sajūtu, atbrīvotu no bailēm. Mūsu pašapziņa kļūtu atkal motivēta. Ar zināšanu, ka mums ir vērtības - sargājamas un neaizstājamas. Vai maz jānosaka, ka neaizstājamo

vērtību apziņa ir vajadzīga mūsu skolām, mūsu Žurnālistiem un mūsu ministriem. Bet tieši šīs apziņas zudums jaunajai Latvijai var kļūt liktenīgs.

Pie reizes es aicinu jau tagad tos, kas šādu darbu atzīst par neatliekamu, pieteikt savu palīdzību Latvijas Kultūras fondā. Mēs gaida darbs trīs četriem gadiem. Ir jānosaka komanda.

IMANTS ZIEDONIS

Šo Imanta Ziedoņa rakstu esam patapinājuši no Latvijas izdevuma MĀKSĻA Nr. 1/1992, kur tas iespiests 2. un 3. lpp. Izdevuma galvenais redaktors ir Ēvalds Strods. MĀKSĻA mētiens patlaban ir 6000 un tā maksā abonentiem 7 rbļ. Izdevums dod labu ieskatu patreizējā kultūras dzīvē Latvijā.

Redakcijas pasta adrese: MĀKSĻA, 226081, Rīga, a. k. 23, Latvija.

MLB Ziņotāja redakcijai šo numuru atsūtījis izdevuma līdzstrādnieks V. Zilberts, par ko viņam sirsnīgs paldies.

Red.

.....
PBLA KULTŪRAS FONDA KULTŪRAS UN IZGLĪTĪBAS
SAIETA KULTŪRAS GRUPAS REZOLŪCIJAS UN IE-
TEIKUMI

I Rezolūcijas:

1. PBLA Kultūras fonda rīkotā kultūras un izglītības saieta dalībnieki 1992. g. 28. martā ievērojot kritisko vajadzību, aicina ALAs Latviešu institūtu nekavējoties pabeigt un izdot Latviešu valodas pareizrakstības vārdnīcu.

2. PBLA Kultūras fonda rīkotā kultūras un izglītības saieta dalībnieki 1992. g. 28. martā ierosina PBLA valdei prasīt Latvijas Republikas Augstākajai Padomei atcelt Latvijas PSR Ministru padomes 1946. un 1957. gada lēmumus par latviešu valodas pareizrakstību, kas atcēla līdz tam ievērojamāko latviešu valodnieku atzinumus un uzspieda latviešu valodas garam un likumībai svešus noteikumus. Tās vietā atjaunojama brīvās Latvijas laikā profesoru Jāņa Endzelīna un Juņa Plāķa ieteiktā pareizrakstība, kas tika formulēta Latviešu valodas krātuves "Latviešu pareizrakstības vārdnīcā", ko prof. J. Endzelīna virsredakcijā izdeva 1942. gadā un papildināja 1944. gadā.

(Šīs rezolūcijas kopijas līdz ar lūgumu to atbalstīt nosūtītas visu zemju latviešu centrālajām organizācijām.)

3. PBLA Kultūras fonda rīkotā kultūras un izglītības saieta dalībnieki 1992. g. 28. martā atzīst, ka, kaut gan jau kopš 1982. gada darbojas Latvijas Žurnālistu savienības Valodas kultūras sekcija, kam bija regulāri jānodrošina un jāvērtē preses izdevumu valoda, tās valoda Latvijā ir ļoti bēdīgā stāvoklī. Tanī pastāv krieviskā valodas vulgarizācijas tendence, bet it īpaši drausmīga piesārņošana ar angļismiem. Kaut arī pilnīgi iztikt bez svešvārdiem nav iespējams nedz vajadzīgs, tie jālieto ar jēgu. Daudziem no tiem mūsu valodā jau ir seni termini. Jaunākiem tehniskiem apzīmējumiem jācenšas tādus atrast. Protams, to nevar panākt ar likumdošanu, bet mūsu valodniekiem jānorāda uz šo aplamību un jādarina jauni, latviski termini. Valsts varai un izglītības iestādēm šis darbs jāatbalsta. Lūdzam PBLA valdī izlietot savu ietekmi pie Latvijas Republikas Augstākās padomes un valdības, lai šo nevēlamo tendenci ierobežotu.

II Ieteikumi PBLA un centrālajām organizācijām:

1. Aicināt latviešu valodniekus raketīt par valodas jautājumiem Latvijas un trimdas presē.

2. Trimdā jaunizdotās latviešu pareizrakstības vārdnīcas pēc iespējas lielākā skaitā izplatīt Latvijā.

3. Latviešu valodniekiem Latvijā un trimdā jāsatiekas un jāsadarbojas.

4. Aktivizēt kultūras vērtību krātuvju darbu trimdā, vajadzības gadījumā to saskaņojot. Jāizveido kopīgs kultūras vērtību katalogs. Sadarbībā ar Latviju, ja vajadzīgs, iesaistīt viņu darba spēku.

5. Novērots, ka Latvijā tautai un skolām trūkst zināšanu etnografijā, īpaši tautas tērpu darināšanā, un tautai grūti izmantot šos materiālus mūzejos; tādēļ:

a) etnografiskie materiāli un zināšanas pastiprinātā veidā jāizplata 3x3 nometnēs Latvijā;

b) griezties pie Latvijas Kultūras ministrijas ar lūgumu darīt vieglāk pieejamus mūzeju materiālus;

c) informāciju par etnografiju novietot PBLA birojā Rīgā, aicinot presē to izmantot.

III Ieteikumi PBLA Kultūras fondam

1. Izsūtot aicinājumus uz KF valdes sēdēm, tiem pievienot īsus aprakstus par pieprasītiem atbalstiem, lai sēdes dalībnieki būtu labāk sagatavojušies.

2. KF sēdēm paredzēt divas dienas, lai būtu vairāk laika kultūras darba plānošanai un iztirzāšanai.

3. Gādāt par līdz šim Latvijā aizliegto rakstnieku, piemēram, Akurātera un Skalbes darbu iepazīstināšanu Latvijā.

4. Piešķirt atbalstu tikai tādiem projektiem Latvijā, kur ir sadarbība starp Latviju un trimdu. Vajadzīga mijiedarbība.

5. Kultūras un izglītības saieti vajadzīgi vismaz vienu reizi gadā, tādus rīkojot arī citos kontinentos. Vajadzīga labāka organizācija un publicitāte saietu rīkošanā, lai iesaistītu vairāk kultūras darbinieku un skolotāju.

IV Vispārīgi ieteikumi un atzinumi:

1. Jādara viss iespējamais, lai pastāvētu trimdas prese.

2. Vajadzīga informācijas dalīšanās ar dzimteni. Jāizmanto autori arī no Latvijas.

3. Jāiesaista trimdas preses darbā jaunie žurnālisti.

4. Jāgādā par labāku un plašāku informācijas izplatīšanu.

5. Uzsverot labu paraugu nozīmi valodas kopšanā, presei rūpīgi jāgādā par tās pareizu valodu.

6. Ieaugšana latviešu kultūrā un tās kopšana ir nepārtraukts process. Tādēļ šai darbā jāsadarbojas bez šķirošanās visām paaudzēm. Jāveicina jaunatnes iesaistīšanās.

JĀNIS MEŽAKS,
sekretārs.

VALODA LATVIJĀ JOPROJĀM RUSIFIKĀCIJAS VARĀ

Nopelniem bagātā valodniece Dr. Aina Blinkena viesojas Toronto.

Marta beigās Toronto viesojās valodniece no Latvijas - Dr. Aina Blinkena, referējot Latviešu Centrā par tematu "Valodas situācija Latvijā". Valodniekiem, rakstniekiem un visiem latviešiem, kas sekojuši mūsu valodas drūmajam liktenim dzimtenē, smacējošās rusifikācijas spīlēs un svešu, kroplīgu likumu uzspiešanai, Ainas Blinkenas vārds un darbošanās nav svešs, tomēr lielākā klausītāju daļa ar viņu iepazinās tuvāk pirmo reizi.

Ja atšķiram 1982. gadā izdoto "Latvijas padomju enciklopēdiju", tur par Ainu Blinkenu lasām: "Dzimusi 1929. g. 5. okt., Limbažos, padomju valodniece, filoloģijas zinātņu doktore, (1971), LPSR Zinātņu Akadēmijas korespondējošā locekle (1978), Padomju Savienības kompartijas biedre (1968), beigusi LVU (1953), LPSR ZA Valodas un lit. institūta zinātniskā līdzstrādniece, kopš 1970. g. latviešu sektora vadītāja. Darbi latviešu gramatikā, interpunkcijā, raksti par terminoloģiju, valodas kultūras jautājumiem. "Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatikas" līdzautore, 1965. g. Valsts prēmija. LPSR ZA Terminoloģijas komisijas pr., PSRS ZA kompleksās zin. padomes "Nacionālās valodas attīstība siciālisma apstākļos" locekle."

Tātad valodniece ar plašu vērienu visaugstāko Padomju Savienības iestādījumu slāpos jau kopš 1953. g., kad viņa beidz universitāti, un 1965. g. saņem LPSR Valsts prēmiju, 1988. g. "Nopelniem bagātas kultūras darbinieces" nosaukumu. Pašreiz Aina Blinkena ir arī Zinātņu Akadēmijas Valodas un literatūras institūta direktora vietniece, AP Valodas komisijas priekšsēža vietniece utt.

Zinot, cik apdraudēts pašreiz ir latviešu valodas stāvoklis Latvijā un arī trimdā, cik smagi tā cietusi 50 gadu ilgā valodas genocīda labi izplānotajos draudos, cik kroplīga skan latviešu valoda, svešvārdu piebārstīta, teikumu uzbūvē samocīta, Latvijā izdotajos laikrakstos, bija sanācis negaidīti liels valodas sargātāju pulks, lai paklausītos, ko vēstī valodniece no Latvijas.

Klausītāju pulkā varēja redzēt vairākus mūsu valodniekus, baltu filologus, rakstniekus, skolotājus un sabiedriskos darbiniekus, runātā un rakstītā vārda aizstāvjus, kādu nav mazums Toronto latviešu sabiedrībā.

Ar Dr. Ainu Blinkenu klausītājus iepazīstināja bibliotekāre Astra Roze, sniedzot īsas un paskopas biografiskas ziņas, zinātnisko darbu valodniecībā pārskatu, bet ne ar vārdu nepieņemot viņas politisko noslieci un panākumus, arī savā zinātniskajā darbā pakļaujoties valdības rusifikācijas programmai.

Ja zinām, ka rakstā "Draudzības valoda" (Cīņa, 22. 11. 84) Dr. A. Blinkena ir teikusi: "Arī latviešu valodai līdz ar padomju varas atjaunošanos sācies jauns attīstības posms. Latviešu valodas attīstībai aktīva aizdevuma bāze ir krievu valoda. Ievērojami izaugusi un sakapuljusi arī latviešu valoda... Padomju Savienības tautu valodas nevar palikt tikai šauri nacionālos ietvaros... notiek kultūru un valodas mijiedarbības process, patiprinās internacionālistiskās tendences... krievu valodas izveidošanos par visu padomju tautu savstarpējās sazināšanās līdzekli noteikuši vairāki vēsturiski apstākļi un citi objektīvi faktori..., turklāt tās nācijas valoda, kurai bija izšķirīga loma kurai bija izšķirīga loma socialistiskās uzvaras izcīnīšanā, socialisma un komūnisma celtniecībā. Šajā vēsturiskajā procesā krievu valoda dabiski izvirzījies par to valodu, kas nodrošina saziņas iespējas starp padomju tautām... krievu valoda, būdama bagāta un izkopta, ir labs paraugs nacionālo valodu attīstīšanā... vāja krievu valodas prasme ierobežo cilvēka pieeju internacionālās kultūras bagātībām un sašaurina viņa darbības lauku."

Sekojošā Dr. A. Blinkenas referātā šādas domas gan vairs neizskanēja, - tas drīzāk bija piemērots klausītāju vēlmēm un pašreizējās politiskās situācijas ietekmēts. Referente plašā, vispārējā stāstījumā pieskārs dažādu valodniecisku problēmu aprādīšanai, nepasakot gan nekā jauna, ko vairums klausītāju jau nezinātu. Var-

būt referente nebija pareizi novērtējusi savu klausītāju inteliģences līmeni - arī trimdā ir vēl daudz cilvēku, kas rūpīgi seko valodas attīstības gaitai un tās liktenim Latvijā.

Sava referāta ievadījumā A. Blinkena citēja pirmā latviešu laikraksta redaktora Kārļa Vatsona vārdus: "VALODA IR PĒDĒJĀ BARJĒRA, AIZ KURĪENES SĀKAS TAUTAS CEĻS UZ NEKURIENI" - tādēļ arī mūsu visu uzdevums ir rūpēties, lai mūsu tauta nekad nepieklūtu pie šīs barjēras. Runāt par latviešu valodas situāciju ir ļoti plašs jautājums. To raksturo ne tikai lingvistiski fakti, bet arī ārpusvalodas faktori, kas nosaka valodas viēnotību laikā un telpā, saskarē ar citām tautām. Šiem sabiedriski politiskajiem apstākļiem ir liela nozīme, vai tauta ir brīva un pati spēj veidot savu izglītību un kultūru, vai arī tās likteni nosaka citas tautas. Runājot par valodas situāciju šodien, to nevar atraut no vakardienas, un jāapziņās visi faktori, kas šo situāciju veidojuši un veido vēl šodien.

Šeit referente piemin krievu valodas ietekmi okupācijas gados un tās sekas. Referente aprāda arī latviešu valodas vietu baltu valodu saimē, kas paver indoeiropiešu valodu vēsturiskās attīstības apvārsni. Ar padomju okupāciju, ieplūstot sveštautiešu masām, latviešu valoda zaudē savu valstisko stātus, un okupētajā Latvijā valda oficiāli pasludinātā divvalodība.

Referente šeit gan uzsver, ka tā nav sveša parādība, jo tāda vērojama arī Kanādā, Somijā un citur.

Uzspiestā divvalodība ir jūtāmāka latviešiem, jo krievu valoda ieņem noteicēju vietu valsts iestādēs, rūpnīcās un saimnieciskajā dzīvē, kamēr latviešu valodu iespējams kopt tikai žaurā aplokā - literātūrā, valodas fakultātē, tautas tradīciju pētniecībā, un tikai 1987. g. pirmo reizi rodas iespēja runāt par latviešu valodas nepieciešamību arī citās dzīves nozarēs.

Referente atgādina, ka šo valodas jautājumu pirmo reizi piemin 1988. gada 1. un 2. jūnijā, Radošo Savienību plēnumā, pēc viņas raksta "Padomju jaunatnē", kur viņa aprādījusi latviešu valodas stāvokli un uzaicinājusi sabiedrību izteikt domas par to, vai latviešu valodai būtu jāklūst par Latvijas valsts valodu, lai ar juridisko stātusu un vietu paglābtos no bojā ejas.

No visām Latvijas malām uz redakciju, pēc šī raksta parādīšanās, plūdušas sajūsmas pilnas vēstules, un šo ierosinājumu apstiprināja vairāk nekā 354.000 parakstu. Pēc tam 1988. gada 6. oktobrī AP pieņem lēmumu par valsts valodas stātusa piešķiršanu latviešu valodai. Sācies darbs šī lēmuma iedarbināšanai, sastopoties ar smagu pretestību no cittautiešu puses. Tiek izstrādāts un pasludināts Valodas likums, izveidota komisija šī likuma iedzīvināšanai (Dainis Ivāns, Aina Blinkena, interfrontists Aleksējevs - ref.), paredzot arī, ka par latviešu valodas tiesību neieviešanu, valodas publisku noniecināšanu vai tīšu kropļošanu oficiālos dokumentos vai tekstos, vainīgie saucami pie atbildības likuma noteiktajā kārtībā (23. pants).

Referente izsakās optimistiski, ka latviešu valoda atgūs atkal savu vietu brīvajā valstī, jo daudzi krievi jau tagad cītīgi mācoties latviešu valodu... Augstākās Padomes sēdes notiekot latviešu valodā, netrūkstot arī latviešu valodas skolotāju. Valsts pārvaldes iestādēs lieto latviešu valodu, izstrādāts Izglītības likums utt. Valodas komisija izstrādājusi nolikumu par valodas prasmes līmeņiem, kas nosaka, kāda valodas zināšanas vajadzīgas, lai ieņemtu kādu noteiktu amatu.

Pēc visiem šiem referentes apgalvojumiem tomēr jājautā - kas īsti šai virzienā darīts un pa-

tiesi paveikts, jo pieredze un liecinājumi, klausoties Latvijas apciemotāju stāstus, lasot laikrakstus, liecina pilnīgi pretējo. Šai novadā jo-projām valda pilnīga pasivitāte vai pat nevēlēšanās kaut ko darīt.

Referente pieskārās arī latviešu valodas pētniecības darbam, kur rosīgi strādājusi, vārdnīcu sastādīšanai, dialektu pētīšanai, valodas dinamikas nozīmei tās maiņās un citiem jautājumiem tīri valodnieciskā jomā, gaŗāmejojot pieminot arī valodnieku Mūlenbacha un Jāņa Endzelīna vārdus, bet vistiešāk izeļot un slavīnot Veltas Rūķes-Dravīņas nopelnus latviešu valodas kopšanā trimdas zemēs.

Noslēgumā referente aicina Latvijas un trimdas valodniekus strādāt "plecu pie pleca, ar atvērtu sirdi un atvērtām acīm", tomēr sekojošā jautājumu periodā šis labais vēlējums izplēnēja, jo viešņa noraidīja visus klātesošo baltu filologu un citu valodas kopēju aizrādījumus vai jautājumus, - gan par svešvārdu plūdiem Latvijas presē, gan par valodas izteiksmes smago kropļojumu, bet īpaši par prof. J. Endzelīna Latvijas 22 brīvvalsts gados nostiprinātās pareizrakstības atjaunošanu, kas tika formulēta Latviešu valodas krātuves "Latviešu pareizrakstības vārdnīcā", kuŗu prof. J. Endzelīna virsredakcijā izdeva 1942. gadā un papildināja 1944. gadā.

Kā zināms, šī pareizrakstība no pašreiz lietotās Latvijā atšķīras lielāko tiesu ar burta "r" mīkstināšanu, ar skaņas "c" atšķīršanu "ch" savienojumos pirms "h", un ar gaŗumzīmju lietošanu svešvārdos.

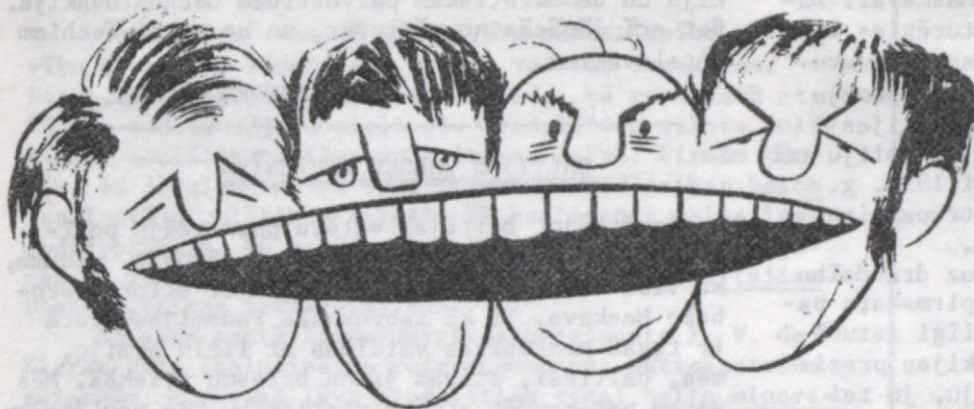
Uz jautājumu, vai referentei zināms trīs Latvijas valodnieču - Austras Šleseres, Rasmus Grīles un Stefanijas Vilciņas iesniegums Augstākai Padomei, par atgriešanos pie prof. J. Endzelīna izstrādātās ortografijas, kuŗš nostiprinājis latviešu valodas zinātniskos pamatus, bet politisku iemeslu dēļ no darba Latvijas Universitātē atstādīnāts, A. Blinkena atbildēja, ka viņai šis iesniegums esot labi zināms, bet tas kā nereāls un nepamatots noraidīts, tomēr nepaskaidrojot, kas īsti šo iesniegumu noraidījis. Savu iesniegumu trīs minētās valodnieces nobeidz ar vārdiem: "Mierā likties nevaram un samierīnāties nedrīkstam."

Tālākās debatēs parādījās dziļas domstarpības lektores un vairāku baltu filologu starpā, aizrādīt uz klūdām, kādas redzamas Latvijā pieņemtajā rakstu valodā. Baltu filoloģe, prof. J. Endzelīna skolniece Elfrīda Ezera kodolīgu valodniecisko likumu paskaidrojumā aizrādīja par "r" skaņas mīkstināšanas nepieciešamību valodniecības sistēmā. Viņas kolēģe Vera Streita aizrādīja, ka skaņu nevar iznīcināt ar likumu, kā to 1957. gadā ar likuma 602. panta parakstīšanu izdarīja dedzīgie komūnisma aizstāvji Peļše un Voss, pavēlot svītrot burtu "c" "h" priekšā, tā tuvinot šo skaņu krievu valodai. Lektorei bija manāmas grūtības šo rīcību izskaidrot un attaisnot, un viņa palika atbildi parādā.

Vēsturnieks J. Meļaks dedzīgos vārdos aizrādīja, ka Latvijā prof. J. Endzelīna vārdam dots gan ārējs pagodinājums, bet viņa mācība tur ignorēta, un, nepieņemot šo pareizrakstību, ir ignorēti visi viņa ieteikumi un mācības pamati.

Referente, stingri aizstāvēdama pārliecību, ka Latvijas pareizrakstībā un ortografijā pašreiz nekādas maiņas neesot vajadzīgas, centās atvairīt visu klausītāju jautājumus, parasti gan izvairīties no tiešas atbildes. Lai izbeigtu šo nepatīkamo situāciju, vakara vadītāja jautājumus pārtrauca un aicināja visus pie kafijas galda un pīrāgiem, bet, arī gardumus baudot, jautājumi un pārmetumi nerimās, un viešņai bija jācinās stingrā endzelīniskās trimdas ielenkumā...

Protams, šī cīņa nebija viegla, īpaši jau apzinoties, ka daudziem šīs sanāksmes dalībniekiem

... DV projektu pieņēma vienbalsīgi...

Viņš lika kājas pār pleciem un izmēģināja rokas...

bija labi zināmi referentes agrāk izteikto apgalvojumu stingri politiskā ievirze. Tā savā rakstā "Latviešu valodas attīstība sociālistisko nāciju uzplaukumā un tuvināšanās procesā", izdevumā "Padomju Latvijas komūnists", 1974. gada augustā, viņa raksta: "Latviešu padomju valodniecībā daudz darīts un daudz dara, lai demokrātizētu vēsturiski izveidojušās literārās valodas normas, lai tās tuvinātu dzīves diktētai nepieciešamībai, sazinoties ar PSRS brālīgām tautām, galvenokārt, ar krievu tautu." Vai arī: "Daudz straujākas pārmaiņas latviešu valodas leksikā notikušas sakarā ar jaunu vārdu aizgūšanu no citām valodām... Latviešu valodas, tāpat kā citu PSRS tautu valodu attīstībai aktīva aizdevumu bāze ir krievu valoda, ar kuņas starpniecību latviešu valoda aizgūst vairums internacionālo terminu."

Liekas, ka šķiroties Latvijas valodniece gan jūta, ka trimdinieki nebūt nav pazaudējuši savu latviešu valodas izjūtu, ka tā kopta un sargāta un ka jāturpina cīņa par svešu, uzspiestu likumu atmešanu un par latviešu valodas stātusa iedzīvināšanu Latvijā. Jācer, ka Dr. Aina Blinkena būs pārdomājusi arī savas "Literatūrā un Māksla" (1988. 2. 9.) izteiktās šaubas: "Bet varbūt latviešu valodai nav vajadzīgs nekāds īpašs stātuss atšķirībā no pārējām republikas valodām, - tā būtu absolūta visu valodu līdztiesība."

Jānovēl, lai Aina Blinkena atmestu politisko laipošānu un pievērstos nopietnam darbam latviešu valodas glābšanā un dziedināšanā, jo "VALODA IR PĒDĒJĀ BARJĒRA, AIZ KUŅAS SĀKAS TAUTAS CEĻŠ UZ NEKURIENI" Tā teica redaktors Kārlis Vatsons.

INGRĪDA VĪKŠNA

VĒSTURES LAPPUSES:

NENOSLĒGTĀ SAVIENĪBA

Līdz ar komunistiskā režīma krišanu Austrumeiropas zemēs un bijušās padomju republikās parādījās daudz jaunu materiālu ne tikai par noziedzīgo totalitāro diktatūru iekšpolitiku, bet arī par Maskavas agresīvo un divkosīgo ārējo politiku un kaimiņu zemju diplomātijas naivumu, pat vienkāršu stulbumu gan pirms II pasaules kara, gan tā gaitā, gan pēc kara.

Viens no 30-to gadu poļu diplomātiem - Kazimēžs Vežbjanskis - Ņujorkas poļu laikraksta "Przeгляд polski" lappuģēs stāstīja par plānoto, bet tā arī nenoslēgto Čehoslovākijas un Polijas savienību, kas, ja arī neatturētu Hitleru no kara, tad, iespējams, atturētu lielvalstis no Minchenes vienošanās kauna, bet Padomju Savienību no tik steidzīgi noslēgtā Molotova-Ribentropa pakta. Zināmā mērā tā ir arī pamācība mūsdienu po-

Agrais arājs

Valdniekam

Ēnroģētinam

vārdu dūvā.

*Kā gadiem aru es, tā aru,
Ma lauru liek pilnām vārpaņ lūp,
Lai gēlta pārvērd varu varu.
Kā gadiem aru es, tā aru
Ma beģbēdīgo baru baru,
Kas negālim ļauj dērvē tēģt.
Kā gadiem aru es, tā aru,
Lai lauru liek smagām vārpaņ lūp.*

Kārlis Krūza

Augšējais K. Krūzas dzejolis iespiests faksimilā 1959. g. Latvijas PSR zinātņu akadēmijas valodas un literatūras institūta RAKSTU KRĀJUMĀ (veltījums akadēmiķiem profesoram Dr. Jānim Endzelīnam viņa 85 dzīves un 65 darba gadu atcerei).

Krūza dzejoli sacerējis tā, ka, iespējot to sakropļotajā oficiālajā rakstībā bez mīkstinātā r burta, tas būtu pilnīgi nesaprotams (aru - aru, varu - varu, baru - baru). Izdevēji atrada izeju, iespējot dzejoli faksimilā.

lītiķiem, iespējams īpaši derīga Baltijas valšķu vīriem, kuŗi šodienas nebūt ne drošajā situācijā tā īsti neprot atrast kopēju valodu.

Pazīstamais poļu vēsturnieks un publicists Juzefs Mackevičs savā grāmatā "Provokācijas uzvara" izronizē: "Pastāv uzskats, ka pasaules politiku taisīja labi vai slikti, gudri vai dumji cilvēki, bet tie tomēr bija augstākā līmenī, nekā vienkāršie pilsoņi, kafejnīcu apmeklētāji. Tas ir izplatīts uzskats, bet pārāk pārspīlēts."

Tas nāk prātā, kad tuvāk iepazīstamies ar II pasaules kara diplomātisko priekšvēsturi. Protams, piekriņ Vežbjanskis, Čehoslovākijas un Polijas savienība neatturētu Hitleru, bet objektīvi tāda bija nepieciešama. Sadarbībai ir nepieciešama abpusēja piekrišana. Tomēr Čehoslovākija negribēja sadarboties. Jau 1933. g. poļi lika priekšā noslēgt tādu savienību, bet Čehoslovākija nepiekrīta.

Vēlreiz poļi ieteica iesākt konkrētas sarunas par savienības noslēgšanu 1938. g., kad Če-

čehoslovākijas neatkarība bija jau apdraudēta, bet tās valdība negribēja skatīties patiesībai acīs. Vēl jo vairāk, Čehoslovākijas prezidents Benešs par savienību ar Poliju apjautājās Maskavai. Dabīgi, ka padomju valdība ieteica atturēties no jebkādiem soļiem, kas novestu pie čehoslovaku-poļu militārās savienības noslēgšanas. Padomju Savienība sludināja sevi par Čehoslovākijas drošības garantētāju, bet attiecībā uz Poliju tai bija savi nolūki, kas tika realizēti 1939. g. septembrī saskaņā ar Molotova-Ribentropa vienošanās slepenā protokola noteikumiem.

Beneša tuvredzīgā orientācija uz draudzību ar Maskavu bija viena no negatīvām pirmskaņa parādībām Eiropā. Toties viņš nelabvēlīgi izturējās pret Poliju. Turklāt Čehoslovākijas prezidents pareģoja Polijai drīzu bojā eju, jo tai noteikti tuvākajā laikā radīšoties "nesaprašanās" ar Vāciju un padomju Krieviju.

30-tajos gados Benešs saistīja savu orientāciju austrumu virzienā ar visai apšaubāmiem ģeopolitiskiem plāniem. Viņš uzskatīja, ka Polijai jāatdod Padomju Savienībai Austrumgalacija, Līvīvi ieskaitot. Tādā gadījumā Čehoslovākija dabūšot kopēju robežu ar PSRS un Sarkanā armija tai varēšot viegli palīdzēt. Ka Padomju Savienība varētu okupēt Aizkarpatu apgabalu, ko tā arī izdarīja 1945. g., Benešam vienkārši nenāca prātā. Kad nonāca līdz Čehoslovākijas vācu okupācijai, Sarkanā armija nesniedza nekādu palīdzību vācu agresijas upurim. Tas Benešam neko nebija mācījis. Viņš joprojām uzticējās Kremlim un pat ieteica ASV prezidentam Rūzveltam būt piekāpīgākam Staļina prasībām, kaut amerikāņu prezidents šajā ziņā nebija skubināms. Par to liecina savā grāmatā "Pasauls dalīšana. Jalta 1945." franču vēsturnieks Arturs Konte (Arthur Conte, Yalta ou le partage du monde. 1964); to latviski izdeva "Grāmatu Draugs" Ņujorkā, 1966. g.

Vēl jo vairāk, Benešs lika saprast vācu vēstniekam Prāgā, ka viņš neizslēdz varbūtību "vēsturei atkārtoties". Tas jāsaprot, ka Čehoslovākijas prezidents bija gatavs atzīt Vācijas protektorātu, tiesa, uz visplašākās autonomijas pamatiem. Vācieši gan vienkārši okupēja Čehoslovākiju, kaut Čehiju nosauca par Bohēmijas un Morāvijas protektorātu, bet no Slovākijas izveidoja marionešu valsti. Nekādas autonomijas iedzīvotāji nebaudīja. Vežbjajskis saka, ka Beneša sarunas ar vācu vēstnieku pieraksts ir starp hitleriskās Vācijas ārlietu ministrijas dokumentiem, kas kara beigās nonāca amerikāņu un angļu rokās. Poļu diplomāts pastāsta par vēl vienu interesantu faktu. Kad 1939. g. martā visiem kļuva skaidrs, ka vācieši neaprobežosies ar Sudetu apgabala aneksiju, bet okupēs visu Čehoslovākiju, daudzi Čehu un slovaku lidotāji gribēja pārlidot uz Poliju. Tad pēc Beneša pavēles Čehoslovākijas armijas virspavēlnieks ģenerālis Sirovi lika izliet benzīnu no visu lidmašīnu bākām.

Vežbjajskis atceras, ka poļu vēstniecības Prāgā darbinieku rokās bija nonākuši vairāki dokumenti, kas liecināja par Maskavas soļiem, lai nepieļautu poļu-čehoslovaku savienību. Benešs visādi mierināja Kremlī, ka tādas savienības nebūšot.

Vežbjajskis arī stāsta, ka, neparedzēdama, ka nākotnē Padomju Savienība aneksēs Aizkarpatu Ukrainu, kas toreiz piederēja Čehoslovākijai, Prāgas valdība visādi atbalstīja ukraiņu nacionālistus, jo ar to gribēja iegriezt Polijai. Benešs un viņa ministri cerēja, ka Galicija nonāks Maskavas rokās, un Čehoslovākijai būs kopēja robeža ar Padomju Savienību, kas tai solīja palīdzību. Galu galā kopējā robeža izveidojās. Pāri tai 1968. gada augustā ripoja krievu tanki, lai apspiestu Čehoslovākijas demokratu.

Poļu diplomāts raksturo pirmskaņa Beneša politiku kā katastrofisku. Tam varam pievienoties, papildinot, ka katastrofiska bija ne tikai pirmskaņa politika. Tās sekas bija Aizkarpatu apgabala

zaudēšana jau pēc kara, komunistu apvērsuma 1948. g., "Prāgas pavasara" apspiešana. Šodien vienīgi jāpriecājas par izdevušos "samta" revolūciju un demokratiskām pārvērtībām Čehoslovākijā. Bet arī jānācās no vēstures, un ne tikai Čehiem un slovakiem.

VIKTORS KALNIŅŠ

BALTIJAS VALŠĶU SAVIENĪBA

Izvērtējot Baltijas valšķu patreizējo politisko, saimniecisko un militāro stāvokli, redzams, ka visu Baltijas valšķu brīvību vēl stipri ierobežo Maskava. Tā kā sabrukušās Padomijas vietā ir tagad nestabīlas valdības ar lielu armiju, mēs, baltieši, stāvam jaunai briesmu priekšā. Mēs varam pat zaudēt atgūto neatkarību, ja neplānojam tūlīt jaunu, kopīgu politisku stratēģiju Igaunijai, Latvijai un Lietuvai.

Bēdīgo politisko stāvokli raksturo ziņas, ka krievu militaristi runā atklātībā, ka gribot atjaunot vecās krievu impērijas robežas ar Baltijas valstīm. Arī Rīgas OMONa bijušais priekšnieks esot teicis: "Mēs atgriezīsimies Latvijā!" (LAIKS, Nr. 25, 1992. g.) Saimnieciskā vidē redzams, ka Krievijas valdība lieto blokādes metodes, lai padarītu Baltijas saimniecisko stāvokli vēl grūtāku un gaidot Latvijas sabrukumu 6 mēnešu laikā. Ko lai tagad darām? Kā pasargāt Latviju?

Būsim reāli un tālredzīgi. Es redzu tikai vienu loģisku un praktisku atrisinājumu, proti, nodibināt Baltijas Valšķu Savienību ar vienu kopīgu valūtu, armiju un ārpolitiku. Savienības valdība un prezidents varētu mainīties rotācijas kārtībā, valdot vismaz 5 gadus. Katras valsts iekšējās lietas kārtotu tāpat, kā to dara ASV pavalstis (štati), ar saeimas un ministru kabineta vadību. Es jūtu, ka Baltijas Valšķu Savienību (BVS) respektētu daudz vairāk kā Krieviju, tā arī Rietumeiropas valstis. Mums ir jāpievienojas Baltijas cietoksni, lai mēs būtu droši pie lielā kaimiņa robežām, kad tas meklēs atkal "logu" uz Eiropu. Vēlāk mēs varam arī šo BVS paplašināt, kā to bija iecerējis Latvijas pirmais ārlietu ministrs Zigfrīds Meierovics 1920-to gadu sākumā.

Mans BVS priekšlikums ir dibināts uz neapstrīdētiem faktiem, ka Padomijas migranti ar okupācijas armijas paliekām vienmēr cīnīsies pret latviskas Latvijas atjaunošanu. Mēs, latvieši, Latvijā esam tikai puse (52 %) no iedzīvotājiem, un visās mūsu lielākās pilsētās mēs esam minoritāte, Rīgā - 35 %. Tāpēc mēs vieni vairs nevaram atjaunot latvisku Latviju, bet lietuvieši varētu mums palīdzēt kontrolēt migrantu patvaļības. Tā kā Baltijas valšķu valdības maz runājot par savienību, tad šo BVS jautājumu pirmā gājienā varētu sākt kārtot ar, tā saucāmo, "ķēķa politiku" - bez karogiem. Mūsu apvienotā baltiešu komiteja un BATUN vadības varētu sākt paust savienības degsmi Baltijas tautās. Tad, kad būs BSV kodoli Tallinā, Viļņā un Rīgā, tad var runāt tālāk oficiālā valdību mērogā.

Es apzinos, ka manas idejas nav vienīgās, bet es esmu dziļā pārliecībā un jūtu, ka mēs nedrīkstam būt politiski šķēķīgi un nacionāli patmīlīgi. Atcerēsimies un pārdomāsim šogad mūsu veco vēsturi - mēs uzvarējām vācu melnos bruņiniekus kopā ar lietuviešiem 1936. gadā, Saules kaujā, bet tomēr karu zaudējām, un arī brīvību, jo mēs nebijām vienoti un politiski tālredzīgi. Tā ir laba vēstures pamācība mūsu šodienas un nākotnes politikai.

Prof. JĀNIS GABLIKS

Atjaunojiet MLB Ziņotāja abonementu. Iepazīstiniet ar izdevumu citus un aiciniet abonēt!

Red.

VAI ARĪ LATVIJĀ 'BALTO MINORITĀTE' NOBALSOS
PRET APERTEIDU?

"Apertheidu" definē kā cilvēka pamattiesību un brīvību atņemšanu kādai rasu grupai vai tās locekļiem. "Apartheid" ir diskriminācijas veids, kā rezultātā zināmiem iedzīvotājiem aizliegts piedalīties valsts politikas, sociālekonomijas un kultūras dzīvē. Pirmām kārtām, šo jēdzienu mēdza saistīt ar Dienvidāfrikas balto iedzīvotāju politiku iepretim šī kontinenta melnajiem iedzīvotājiem. Kā zināms, tiesības piedalīties vēlēšanās un iekļūt parlamentā līdz šim bija tikai baltajiem Dienvidāfrikas iedzīvotājiem.

Sā gada martā Dienvidāfrikas prezidents F. V. de Klerks bija izsludinājis referendumu par antiaparteida reformām, kurā viņš ļāva piedalīties tikai balto minoritātei. Šā referenduma iznākumu visā pasaulē uzņēma ar apmierinātību un pacilātību, jo tas oficiāli likvidēja balto kundzību un šīs iedzīvotāju grupas priekšrocības, kas kopš 1948. gada noteica Dienvidāfrikas valdības politiku pret iedzīvotāju vairākumu - nēģeriem. Turpmāk arī melnie iedzīvotāji drīkstēs piedalīties vēlēšanās un ieņemt valdības amatus. Jau dzirdamas balsis, kas paredz kreisi noskaņotā Nelsona Maņdelas ievēlēšanu par nākošo Dienvidāfrikas prezidentu. Šaubu nevar būt, ka lielais nēģeru skaits, kas pirmoreiz stāsies pie balsošanas urnām, ievērojami ietekmēs nākošo vēlēšanu iznākumu.

Bet Dienvidāfrika jau nav Latvija. Nekādu līdzību šo abu valšķu un to iedzīvotāju skaitliski proporcionālā un sociālā sastāva starpā nevarētu būt. Bez šaubām, paralēles saskatīt varētu saskatīt vienīgi tad, ja latviešu tautas beztiesisko stāvokli savā dzimtenē pielīdzina nēģeru līdzšinējam 'otrās šķiras' cilvēka statusam un balto Dienvidāfrikas kungu šķiru - padomju okupācijas nomenklatūrai Latvijā. Ja politisko un sociālo netaisnību samērus ieskicētu šādā līdzībā, tad patiesi zināmas paralēles varētu būt.

Tāpēc visai lielu izbrīnu izraisa Latvijas Republikas Augstākās padomes priekšsēdētāja pārdomas pēc Dienvidāfrikas referendumu.

Intervijā "Reuter" aģentūrai, Anatolijs Gorbunovs izteicies, ka "kavēšanās pilsonības jautājuma risināšanā bremzē vitāli svarīgas ekonomiskas reformas, īpašuma jautājuma risināšanu un vēlēšanu tiesību noteikšanu nākamā gada Saeimas vēlēšanām." Parlamenta vadītājs izteicis atbalstu Dienvidāfrikas referendumu variantam Latvijas Republikas pilsonības jautājuma risināšanā. (...) 'Ņemot vērā mūsu unikālo demografisko situāciju, iespējama ir līdzīga balsošana,' intervijā "Reuter" atzīmēja A. Gorbunovs (Izcēlumi mani - M. T.) / 1992. g. 20. marta "DIENA Chronika" /.

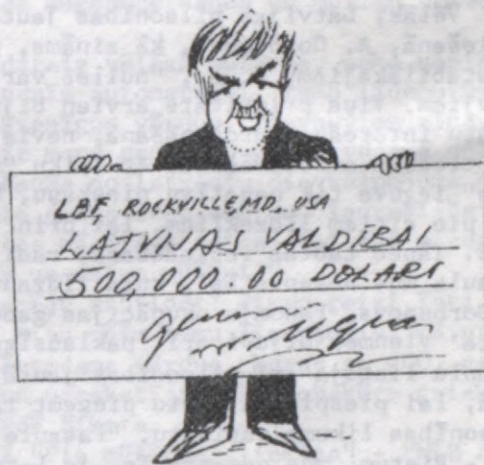
Tā kā pašlaik no 2,7 miljoniem Latvijas iedzīvotāju tikai 52 % ir latvieši (1940. g. - 75 %), "Parlamenta vadītājs paziņoja, ka, trūkstot citai likumdošanai, šajā gadījumā speciāli referendumam varētu tikt atjaunots 1919. gada pavalstniecības likums. Tādējādi pie balsošanas tiktu tikai LR pilsoņi līdz 1940. gadam un to pēcnācēji." (1992. gada 20. marta "DIENA Chronika")

A. Gorbunova ierosinātā referendumu mērķis, tātad, būtu vēlēšanu tiesību (Saeimas vēlēšanām) un pilsonības jautājuma noskaidrošana, pie kam viņš šajā balsošanā ļautu piedalīties tikai personām, kurām šodien formāli skaitītos Latvijas pavalstniecība. Sajā izkārtojumā vien jau šķietamā analogija (Gorbunova iztulkojumā) ar Dienvidāfrikas referendumu 'klibo'. Dienvidāfrikā līdzšinējie apspiedēji balsoja par vai pret pilnu politisku tiesību piešķiršanu apspiestajai iedzīvotāju daļai. Latvijas gadījumā, A. Gorbunova ierosinātā referenduma variantā, apspiestā iedzīvotāju daļa, latvieši, tātad balsotu it kā par vēlēšanu tiesību un pilsonības piešķiršanu sev pašiem! Ņemot vērā lielos administratīvos izdevumus un birokrātisko aparātu, kādi būtu nepieciešami šādas nobalsošanas izvešanai, šis parākums būtu pilnīgi absurds, jo tas tikai no jauna apstiprinātu tās tiesības, kas 1940. gada Latvijas pavalstniekiem un viņu pēcnācējiem likumīgi jau pienākas.

Tātad jāsecina, ka - referendumu ierosinot - A. Gorbunovam bijuši gluži citi apsvērumi. Lai tos skaidrāk izprastu, nedaudz jāatskatās pagātnē.

DZĪVES VIRPULĪ.

No Ed. Keiņa albūma.

Liec, lai nauda staigā, un Uldi Gravu dzimtenē par saimnieku ceļam.

Okupācijas armija atstāj Latviju.

Dievs dod, bet pašam jāstiepj mājās un jādalās ar daudzēm. Vai Jeltsins tā dara?

Mātes dienā, 10. maijā.

/ Turpinājums sekos /

Jau pirms 1989. gada okupētās Latvijas AP vēlēšanām A. Gorbunovs vērsās pret tiem, kas aizrādīja, ka padomju armijas piedalīšanās vēlēšanās nav pieļaujama. Vienlaikus viņš iestājās par piedalīšanās svarīgo nozīmi, aprādīdams: "Un tagad mēs arī faktiski esam ieinteresēti, lai armija piedalītos vēlēšanās un izvirzītu savus kandidātus, kas kļūtu par deputātiem. Viņiem taču jāzina tā ciemata, pilsētas vai visas republikas rūpes un problēmas, kurā viņi atrodas. Bet mums jāpazīst viņi. (...) Sobrīd mums ir vajadzīga politiska stabilitāte, lai visa tauta varētu pirmo reizi piedalīties brīvās vēlēšanās." (1989. g. 12. septembra Cīņa) / Izcēlums mans - M. T. /.

Vēlāk, Latvijas pilsonības jautājuma apspriešanās, A. Gorbunovs, kā zināms, piederējis visstabilākajiem, t. s., "nulles varianta" aizstāvjiem. Viņa prioritāte arvien bijusi krievu migrantu interešu nodrošināšana, nevis latviešu tautas tiesību aizstāvēšana. Ar laiku "nulles variants" ieguva tik negatīvu pieskaņu, ka bija jāķeras pie citiem līdzekļiem, lai principā panāktu to pašu. Tāpēc tautas iebiedēšanai radīja mītu, 'ka pasaule mūs nesapratīs', kuŗa līdzautors bija arī A. Gorbunovs. Padomju okupācijas gados 'iebidēta tauta' vienmēr bijusi arī 'paklausīga tauta'. Šo formulu lietoja arī pilsonības jautājuma apspriešanās, lai piespiestu tautu pieņemt tai nelabvēlīgu pilsonības likuma variantu. "Pasaule mūs nesapratīs - Rietumi mūs nesapratīs, ja Latvijas pavalstniecības jautājumā pieņemsim nedemokrātisku likumu!" Šo apgalvojumu skandēja un atkārtoja "nulles varianta" piekritēji, un tas kļuvis arī par Ārlietu ministrijas oficiālo viedokli. Ārlietu ministrs J. Jurkāns kādā intervijā "Dienā" paskaidro: "Latvieši var sadragāt savu nākotni, ja tiks pieņemti nedemokrātiski likumi un sašķelta sabiedrība. To tu uzraksti, lūdzu! Pirms neatkarības mēs solījām un es, braukādams pa pasauli, stāstīju visiem, ka mēs veidojam neatkarīgu demokrātisku valsti, kuŗā būs vienādas tiesības visām nacionālām minoritātēm. Mēs bijām lepni, runājot ar jebkuŗu valsti, ka 2/3 Latvijas iedzīvotāju atbalsta mūsu neatkarību. Pilsoņos - nepilsoņos sašķelta sabiedrība nebūs spējīga risināt smagos ekonomikas jautājumus. Sašķelta sabiedrība nekad nebūs pievilcīga ārzemju kapitālam, tā būs ļoti nepievilcīga austrumu kaimiņam. Un latviešu tauta tādos apstākļos nebūs spējīga risināt savas kultūras, valodas, nacionālās identitātes jautājumus, jo mūžīgi būs jācīnās ar ne-latviešiem. Tikai saliedētā vidē latviešu tauta varēs pilnveidoties, attīstīties, augt, vairoties ..." (1991. g. 23. novembrī)

Šajā garajā problēmu uzskaitē neviens apgalvojums neiztur kritiku, nedz arī ir pierādams ar faktiem. Kāpēc gan Latvijas pavalstniecības piešķiršana krievu iebraucējiem atrisinātu latviešu kultūras, valodas un nacionālās identitātes jautājumus vai veicinātu latviešu tautas pilnveidošanos, attīstību, augšanu un vairošanos? Bet par visu vairāk - vai ārlietu ministrs savu tautu novērtē tik zemu, ka tā "nulles variantu" pieņems drīzāk, ja to pasniegs politiski svarīgi skanoša formulējumā - paslēptu ar vārda "demokrātisks"?

A. Gorbunovs savu nemainīgo viedokli šajā jautājumā no jauna apstiprināja runā Apvienoto nāciju ģenerālasamblejā. Dienā, kad Latviju kā neatkarīgu valsti uzņēma AN sastāvā, viņš Ņujorkā teica: "Latvijai jāgarantē vienādas tiesības visām minoritātēm un atsevišķiem cilvēkiem, neatkarīgi no viņu nacionālās piederības vai politiskās pārliecības" (AN ģenerālasamblejas 1991. g. 17. septembra sesijas protokols).

Citiem vārdiem, viņš nepārprotami apliecināja savu apņemšanos, ka Latvijā pret krieviem 'aparteida' politiku nepielietos. Nav bažām pamata - gan jau viņi drīkstēs piedalīties Latvijas valsts politikas, sociālekonomijas un kultūras dzīvē, un gan jau varēs piedalīties arī vēlēšanās...

To viņš arī apstiprināja "Reuter" aģentūrai šā gada 20. martā, aprādod, "ka pats iestājoties

par 10 Latvijā nodzīvotiem gadiem pilsonības iegūšanai, kas ļauj iegūt pilsonību lielākai daļai imigrantu. 'Desmit gadi - tas ir kompromiss, kas apmierina visas puses,' teicis LR parlamenta vadītājs (1992. g. 20. marta DIENAS chronika).

Vai tas nozīmētu, ka A. Gorbunovs Dienvidāfrikas modeļa referendumu pilsonības jautājuma un vēlēšanu tiesību noskaidrošanai ierosinājis tāpēc, ka viņa izpratnē krievu migrantu statuss Latvijā atbilst līdzšinējam beztiesiskajam neģeru stāvoklim Dienvidāfrikā? Vai viņš cer, ka arī Latvijā 'balto minoritāte' - latvieši - nobalsos par visu tiesību piešķiršanu 'apspiestajai' iedzīvotāju daļai - krieviem?

Jācer, ka tik acīm redzamu cilpu latviešu tauta sev tomēr brīvprātīgi kaklā neliks!

MĀRA SOIKANE-TRAPĀNE

PATIESĪBA VAI PATIKA?

Pārdomas par Latvijas jaunatni.

"Vai viegli būt jaunam?" - tā kinorežisors Juris Podnieks 1986. gadā vaicāja ar savu filmu, kuŗā viņš līdz tam neredzēti atklāti un bez grima parādīja latviešu jauniešu problēmas un viņu bezcerīgos meklējumus izklūt no padomju nospiedošā režīma bezjēdzīgās ikdienas. Šī filma gleznoja drūmu ainu; tā parādīja, kāda ir padomju jaunatne, jo šeit kādu īpašu 'latvisku' vilcienu meklēt nebūtu pat bijis pareizi, jo līdzīgu filmu par jauniešiem būtu bijis iespējams uzņemt jebkuŗā no bijušajām padomju republikām. Komunistisko režīmu varētu apsūdzēt daudz un dažādos noziegumos, bet tā lielākais grēks pret cilvēci ir atsevišķā cilvēka sistēmatiska samaitāšana un deformēšana un bērna kājas. Godīgumu, darba tikumu, patiesības teikšanu bērnu acīs pārvērta par smieklīgām buržuāzijas atliekām, kurpretim - zemtekstā, bet arī klaji un atklāti - veicināja melošanu, citu nodošānu, vairīšanos no pienākumiem, slinkumu, zagšanu, krāpšanos utt. Šie bija bezdievīgā padomju režīma jaunveidotie 'viltus tikumi', kas garantēja cilvēkam panākumus un drošu kāpšanu pa karjēras kāpnēm darba vietā. Šī velnišķīgā taktika radīja nebrīvus mankurtus, kas - šķietami eksistenciālu jautājumu spiesti - kā programmēti roboti sāka darboties pēc šādas formulas: "Blēžu sabiedrībā tikai pēc iespējas lielākais blēdis ir gudrāks par pārējiem, kurpretim godīgs cilvēks ir lielākais mulķis." Brīvība un patiesība ir nešķirami jēdzieni. To, ka patiesība pat ir brīvības priekšnoteikums, skaidri redzam šajos Kristus vārdos: "Ja jūs paliekat manos vārdos, jūs patiesi esat manī mācekļi, un jūs atzīsiet patiesību un patiesība darīs jūs brīvus (Jāņa ev. 8:31-32)." Bet šajos Kristus vārdos ir vēl otra svarīga pamācība, proti, vienīgais ceļš, kā patiesi atrasties patiesībā: vienīgā atslēga uz patiesību ir paliekot Kristus vārdos. Tāpēc arī, lai paturētu veselās tautas, bet arī atsevišķo cilvēku NEBRĪVĪBĀ, tie bija jāattur no Patiesības iepazīšanas, t. i., no Dieva un Dieva Vārda. Ne par velti Dieva noliegšana ir komunistiskās ideoloģijas košākā iezīme, jo kristietība vienīgā spēj pārcirst nebrīvības važas, kuŗās totalitārisms gadu desmitiem turējis savus vergus. Kaut arī mūsu tauta dabūjusi dzīvot zem smaga fiziskās nebrīvības jūga, garīgā nebrīvība tomēr bijusi vēl daudz smagāka un lielāka.

Fizisko jūgu tad nu mēs šodien it kā būtu no metuši, bet tas nemaina mūsu garīgās nebrīvības stāvokli. Ja šodien kāds cilvēks uzņemtu filmu par Latvijas jaunatni, tad aina nemaz nebūtu savādāka - varbūt pat vēl drūmāka - nekā Podnieka filmā 1986. gadā. Ja filma būtu uzņemta patiesi un godīgi, mēs redzētu morālu izvīrtību, dzeršanu, jauniešu kriminālītāti, vienaldzību, cīņas

gara trūkumu, trulu tukšumu. Diemžēl, Latvijas prese lielā mērā veicina pataloģisku miesas kāri, dzīvniecisku baudkāri, materiālistisku domāšanu un izvirtību. Tiecoties it kā atgūt agrāk apspiesto brīvību, ir iegūta garīgi nāvējoša visatļautība. Šķirstot, piemēram, bijušās "Padomju Jaunatnes" lapas, pārņem šausmas un skumjas reizē: vai šis avīzes profils, kas plaši pauž seksuālas izvirtības, Rietumu jauniešu brīvās mīlestības tehnikas, amorālu dzīves veidu, patiešām grib atbilst mūsdienu un nākotnes latviešu jauniešu garīgajam portretam? Šo acīm redzamo virzienu, ko šodien varam novērot turpat vai katrā Latvijas laikrakstā, negroza arī atsevišķi, it kā 'līdzsvaram' iemestie, 'garīguma tematikas rakstu pilieni'.

Mūsu tautu šodien var izglābt tikai tas, ka mēs zinām, kas pret mums ir nodarīts, resp., kāpēc tādi esam. Pārcirst garīgās nebrīvības un ļaunuma važas sevī varam tikai aktīvi ejot to pašu ceļu, kā mūsu apspiedēji, TIKAI PRETĒJĀ VIRZIENĀ, resp., atgriezoties, kā saka Svētie Raksti (Atgriezieties, lai Jūsu grēki tiek izdeldēti / Ap. d. 3:19 /).

Mēs joprojām esam garīgi nebrīvi un visādu ļaunumu kārdināti, jo no mums atturēja Patiesību, kas ir Dieva Vārds. Šo ļauno apli varam lauzt tikai pievēršoties Dievam, meklējot Viņu, esot Viņa Patiesībā, dzīvojot pēc Viņa Prāta un bauslības. Uz ārieni šāda pārmaiņa izskatītos vienreizēja: ne vairs dzīvnieciska baudkāre - bet mīlestība, ne vairs uzdzīvošana - bet prieks, ne vairs truls tukšums - bet piepildošs dzīves saturs.

Un tie nav tikai skaisti vārdi, bet tas ir un tam jābūt garīgam spēkam, kāds piemīt ticības pārliecības cilvēkam. Šāds cilvēks ir skaists cilvēks, viņš ir garīgi spēcīga personība.

Šodien dzirdam bezgala daudz cilvēku gudrību un skaistu vārdu, bet tāpat pieredzam, ka aiz tiem ļoti bieži ir nespēks un tukšums.

Tāpēc svarīgi un aktuāli ir Svēto Rakstu vārdi, kas saka: "Lai jūsu ticība nebūtu pamatota cilvēku gudrībā, bet Dieva spēkā (1 kor. 2:5)."

Māc. Ēriks JĒKABSONS

AIZ MŪŽĪBAS SLIEKŠŅĀ

Reiz vaicāji: Tai rītā miglainā,
Kad veļu pļavā satiksīties klusi -
Kā tevī pazišu starp citām ēnām?

Es teicu: Atceries, es būšu tā,
Kas nesteigdamās, gurdziem soļiem,
lēnām

Tev paies garām, seju aizsegusi.
Veronika Strēlerte - "Tur"

Savu pamatizglītību es ieguvu Neretas Riekstiņu pamatskolā 1920-to gadu vidū, kad tās pārzinis bija krietnais un stingrais audzinātājs A. Viklands, ar kuplo balto matu cini galvā. Tālumnīki, pie kādiem piederēju arī es, dzīvoja skolā visu nedēļu un tikai sestdienās pēc pusdienas vai nu kājām, vai braukšus devās uz mājām. Arī ik vakaru, izņemot sestdienas, mēs sēdējām klasē no plkst. 20 līdz 22, gatavodami rītdienas stundas; vecāko klašu puikas tad ar mainīgām sekmēm sūtīja arī zīmītes izredzētām meitenēm, bet tāda darbība bija savienota ar zināmu risku, jo stingrais skolotājs bija pieteicis, ka saslimšanas gadījumus ar "bacillus milus" necietīšot. Vienā nelielā telpā apakšstāvā pie sienas stāvēja mazas kājminamas ērģelītes, pie tām ik rītus mēs sapulcējāmies, īpaši nozīmēts teicējs teica dziesmas vārdus, skolotājs spēlēja ērģelītes, un mēs visi nodziedājām kādu piemērotu pantīpu vai divus no Dziesmu Grāmatas. Tad visi salikām rokas, un teicējs ātri nobēra tik bieži teiktos un dzirdētos noslēguma vārdus: Un tas Dieva miers, kas ir augstāks nekā visa cilvēku saprašana, lai pasargā mūsu sirdis un domas uz Jēzu Kristu un mūžīgu dzīvošanu. Amen.

Tāds bija ikdienas ievadījumus Riekstiņu pamatskolā toreiz; kādreiz agrāk tur bija mācījies

dižais stāstnieks Jānis Jaunsudrabiņš, bet reizē ar mani divas dzejniece - Velta Toma un Zenta Liepa, kas klasē sēdēja līdzās vienā solā, bet vēlāk sevi izteica dzejā, kuŗa viena ar otru kontrastē kā uguns un ūdens.

Pēc vidusskolas, kādas arodskolas vai skolotāju semināra beigšanas mūs, neretiešus, vecajā Gotharda Ketlera celtajā baznīcā savāca un iesvētīja mācītājs A. Dellerts, vācietis, labs latviešu valodas pratējs, gan ar amatam piemērotu akcentu. Viņš mūs iemācīja apliecināt mūsu svēto kristīgo ticību, kas nobeidzās vārdiem: "...Mēs ticam uz Svēto Garu, vienu svēto kristīgu draudzi, svēto biedrību, grēku piedošanu, miesas augšamcelšanos un mūžīgu dzīvošanu."

Cik daudzreiz vēlākā mūžā es, neko nepiedomādams, gandrīz automatiski, esmu līdzmurminājis šos liktenīgos vārdus, Dievs vien zina. Bet vienreiz mans septiņus gadus vecais dēls, pēc atgriešanās no latviešu dievkalpojuma Montreālā un pie galda ēdot azaidu, ieprasījās: "Tēt - ko tas mācītājs teica: vai tad miroņi ceļas augšā un dzīvo mūžīgi?"

Ko es varēju atbildēt? Pirmo reizi īsti atskārtu, ka visu mūžu esmu liekuļojis, kā papagailis atkārtodams vārdus, kuŗus ap 400. gadu sacerējis un uzrakstījis kāds obskūrs grieķu bīskaps vārdā Niketa.

Rakstiņā "Pie mūžības sliekšņa" - "MLB Ziņotāja" iepriekšējā numurā, es notapu līdz tam kritiskajam brīdim, kad cilvēks atstāj savu neglābjami mirstošo ķermeni un varbūt paliek, tā sakot, plivinoties gaisā. Vai tāda atdalīšanās no ķermeņa patiesi arī notiek, vai var notikt, zinātniskas evidences nav, bet ir liels daudzums personīgu liecību. Ar ļaužu liecībām vien, kā zināms, neapstrīdamu faktu nevar nodibināt, kaut liecību būtu tūkstošiem; no otras puses, zinātnes uzdevums ir pierādīt un pamatot, ka kaut kas eksistē, bet tās uzdevums nekad nav pierādīt, ka kaut kas neeksistē, ka kaut kā pasaulē nav. Zinātne ir mācījusies "mēli turēt aiz zobiem": reiz 18. g. s. otrajā pusē Parīzes zinātņu akadēmija iedrīkstējās oficiāli deklarēt, ka pie debesīm akmeņu neesot un tādēļ tādi zemē nokrist nevarot. Šodien mēs zinām, ka "debess" ir dažādu "akmeņu" pilna, tie ir smagi bombardējuši mūsu mīļo zemīti un to darīs arī turpmāk. Un tāpat arī turpmāk paliks neatbildēts jautājums, vai cilvēks spēj pārdzīvot nāvi, un no šīs neziņas pelnīšies baznīcas, sludinātāji, plānā galdiņa urbēji, visiņi, pasaules lāpītāji un krāpnieki.

Mani visvairāk interesē šī jautājuma praktiskā puse. Savu nāves brīdi, savu nāves pārdzīvojumu es gribu piedzīvot tik vieglu, cik vien iespējams. Es negribu gārgt, vaidēt un žēloties par nāves mokām. Ja es esmu zvērināts ateists, marksists, diealektiskā un vēsturiskā materiālisma piesārņots līdz matu galiem un savam pasaules uzskatam gribu palikt uzticīgs līdz nesvētam galam, tad apziņa, ka līdz ar nāvi viss cauri, visam gals, aiz tās ne sāpju, ne ciešanu, ne prieku, ne bēdu man, varbūt, palīdzētu vieglāk aizmigt. Turpretim, ja es nejutotu savu dzīves jēgu līdz galam piepildījies, bet šķietu, ka daudz kas palicis nepaveikts, saistības neatraisītas, vainas neizpirktas, parādi nenomaksāti, tad manus pēdējos brīžus var atvieglot vienīgi pārliecība, ka miesas nāve vēl nav visa gals. Apstākļi, ka pēcnāves dzīve nav nedz pierādīta, nedz galīgi noliegta, der kā vieniem, tā otriem - katrs var izvēlēties savu "cup of tea". Protams, vairums ļaužu būs kaut kur starp abiem pretpoliem; tiem ieteicams pie laika padomāt, kuŗā no metnē palikt.

Jebšu es bez kautrēšanās atzīstos, ka jūtos tuvāks tiem labricīgajiem, kas saka, "Vēl jau nav viss pagalam!", mans nolūks ar šo rakstiņu nav kādu pārliecināt pievienoties vieniem vai

otriem. Mēs esam lielā neziņā: kas sakās zinām, tie ir vēl lielākā neziņā, un šo neziņu izmanto agresīvas konfesijas, kultū, sludinātāji, evaņģelisti un pasaules lāpītāji, kā nolūks ir "apskaidrot" ļaužu prātus un tikt klāt pie viņu makiem. Iebiedēšana ir parastais gājiens: aiz nāves ir tikai divi vārti - vieni vejas uz debesīm, otri - uz eļli. Kuŗus tu izvēlēšies? Tu taču negribēsi, lai velni tevi durstī kvēlojošām dakšām, negribēsi vērtīties karstā, smirdošā zēveles zaķī. Cik nu būtu ar mieru maksāt par savas dvēseles glābšanu? Vai Jēzus pats nesaka, "ko tas cilvēkam palīdz, kad tas iemanto visu pasauli, bet tam zūd dvēsele?" - Mateja 16:26. - Un ļaudis atdot, noraksta savus īpašumus Džimam un Tammi Bekeriem, Džimam Svagartam, Oralam Robertam, Robertam Sulleram un citiem, tādiem, kuŗu dzīves veidu varētu apskaut pat lielais gardēdis un sieviešu mīlētājs ķēniņš Zālamans. Oralu gan 1986. gadā, cītīgi vācot ziedojumus cēlam un pārcilvēcīgam mērķim, gandrīz parāvis Sātans, kas naktī bijis ielavījis guļšistabā un sācis viņu kamāt un žnaugt; par laimi, sieva Evelīne ieseigusies no otras istabas un nelabo aiztriekusi. Laikam, no sievietēm Sātans bīstas vairāk nekā no vīriešiem, bet var arī būt, ka viņš necieš svētus cilvēkus; kā gan citādi izskaidrot, ka Svagarts vairākkārtīgi kritis grēkā ar gadījuma mīlniecēm?

Aicinājums: turieties brīvi no "liekēžiem kustoju valstī!"

Jāpieņem, mums nevienam nebūs jāiztur konkursa pārbaudījumi, lai iematrikulētos viņsaules sabiedrībā. Ja jēl viens to jebkad izdarījis, tad tas ceļš plaši atvērts mums visiem, jo esam taisīti no tā paša materiāla pēc tās pašas piegrieztnes. Pat ja es negribētu un spīrātos pretīm rokām un kājām, man nav iespējams aizsaules pulkiem nepievienoties, nolīst kaut kur savrūp vai pavīsam iznīkt, neeksistēt nekādā veidā; nekur sprukt - mirstot mums gribas un izvēles brīvība atņemta, darbojas neatvairāmais Longina Ausesja (1885-1943, bija LU vecākais docents finanču matemātikā) "dzīves dzelzs likums".

Tur nonākuši, mēs tūliņ pamanīsim, ka aizsaules valstība ir stāvgrūdām pilna. Vērtē, ka visā laikā līdz šim mūsu zemīti apdzīvojuši 80 biljoni, jeb miljardi, cilvēku; pa zemes virsu patlaban staigā drusku vairāk par 5 biljoniem; tātad viņsaulē sablīvēti kādi 75 biljoni! Ar tiem drūzmējoties un caur tiem spraucoties, es varbūt varētu sameklēt iemīļotos filozofus Platonu, Sokratu, Aristotelu, pesimistisko Sopenhaueru, sarkatisko Bertrandu Raselu. mūsu pašu Paulu Jureviču, daudzus mūsu rakstniekus un dzejniekus; varbūt palaimētos pielavīties Kleopatras, Lukrēcijas Bordžijas, Katrīnas Lielās vai Gretas Garbo tuvumā, viņas pasveicināt vai uztvert kādu smaidīgu; paklausīties, vai arī tur Enriko Karuzo dzied duetus ar Amelitu Galli Kurči. Bet var gadīties, ka man vieta ierādīta taisni blakām Ļeņinam un Staļinam, un, tos ģīmjus uzlūkojot, man vēmiens nāca jau laicīgā mūža dienās. Protams, pie pašas iesejas mani sagaidītu mani mīlie tēvs un māmiņa, kas tur mīt jau labu laiciņu; viņus pavadītu viņu tēvi un māmiņas, ko, savukārt, pavadītu viņu vecāki, un tā joprojām. Ja mani sagaidītu tikai pēdējo desmit paudžu senči, kopā sanāktu pāri par 2000 dvēseļu, bet ja pēdējo divdesmit paudžu, sniedzoties atpakaļ tikai 700-800 gadu, tātad vēl šinī pašā gadu tūkstošā, tad tikai mani gaidot pie iesejas vērtiem drūzmētos vairāk nekā 2 miljoni dvēseļu! Jo tālāk atpakaļ laikā, jo vairāk sagaidītāju, līdz beidzot var izrādīties, ka visi, kas tur mīt, ir mani tuvāki un attālāki radnieki!

Bet kā viņus pazīt? Šinī dzīvē manam tēvam bija bārda: vai arī viņsaulē brīv bārda audzēt? Kā mani vecāki lai pazīst mani? Kad tēvs nomira, es biju tikai puīselis, mani pieaugušu viņš nav

redzējis. Vai es tur ieradīšos plīks vai skaisti ģērbies? Veronika Strēlerte domā, ka tur tikai klīdīsim kā ēnas, un Velta Toma dzejolī "Liktenība" viņai piekrīt:

Ja tevi nesatīktu -
aiz nāves ietu neredzīga
un soļus tumsā liktu,
starp ēnām ēna caurspīdīga.

Tātad, laikam mūs tur vienu no otra nevarēs atšķirt, vismaz ne pēc ārējā paskata. Bībeles Vecā Derība apstiprina, ka mirušie top piepulcināti saviem senčiem, kas visi mīt ēnu valstī "šeolā", no kurienes nekāda āra tikšana nav paredzēta. Burvis gan kādu var izsaukt ārā un aprunāties, bet tas stingri aizliegts ("burvi neatstāj dzīvu!"), mirušos nedrīkst traucēt. Par viņu tālāko likteni Jahvem vairs galva nesāp, bet Jaunās Derības Jēzum gan, jo viņš nācis pestīt visas dvēseles. Taču ne Jēzus, ne viņa mācekļi nepaskaidro, ko tās dvēseles dara starplaikā, kādā stāvoklī un kur atrodas, iekām vēl nav nedz pestītas, nedz pazudinātas. Tiesāšana un avju šķiršana no āžiem notiks tikai, kad "cilvēka dēls" otrreiz parādīsies pasaulē. Tad - "Pats Kungs nāks no debesīm, kad Dievs to pavēlēs, atskanot erceņģeļa balsij un Dieva bazūnei: tad pirmie celsies tie, kas ticībā uz Kristu miruši. Pēc tam mēs, dzīvie, kas vēl pāri palikuši, kopā ar viņiem tiksīm aizrauti padebešos, pretīm tam Kungam. Tā mēs būsīm ar to Kungu vienmēr." - Tā Pāvils fantazē savā 1. vēstulē tesalonīķiešiem, 4:16-17.

Fundamentālistiem, īpaši "Jehovas Lieciniekiem" un Herberta Ārmstronga "Viņsaules Dieva Baznīcai", Jēzus otrreizējā atnākšana ir dzīvības maize. Kā aprakstīts Pravieša Daniēla Grāmatas 4. nodaļā, varenais Babilonijas ķēniņš Nebukanēcars redzējis sapni par lielu koku, kas uzaudzis līdz debesīm un ko eņģelis pavēlējis nocirst un celmu sastīpot dzelzs un vara stīpām. Daniēls sapni izskaidroja, pareģodams, ka Babilonija sabruks, bet pats ķēniņš, lai cik ātri varēdams, atsvabinās no grēkiem. Nebukanēcara sapni un Daniēla izskaidrojumu lietprātīgi analizējot, Jehovas Liecinieki nākuši pie slēdziena, ka Jēzus jau atnācis 1914. gada oktobrī. Taču, laikam, to Velnu nevar vis tik viegli no valdīšanas padzīt, un lielā Armagedona kauja vēl priekšā. Tas mums - kā dzīviem, tā mirušiem - uzliek vēl lielāku pienākumu turēt ausis vaļā, lai saklausītu to erceņģeļa balsi un Dieva bazūni, kad tās atskanēs, ka nenokavējam paraušanu gaisā... Līdz tam brīdim visas dvēseles kā putniņi vai kukaiņi mīt kādā neitrālā vietā un bauda neaktīvu "limbo" eksistenci, apmēram, kā vīruss, pirms atradis saimnieku, kam iešļircināt savu DNA. Bet līdz ar bazūnes skaņām notiks visu miesu augšāmcelšanās, un tad katrai dvēselei atdos tās miesu. Protams, vietām notiks grūstīšanās un "villas izmešana", jo laiku gaitā vienas un tās pašas miesas sastāvdaļas būs piederējušas daudzām dvēselēm. Tas sīkums; kad es uz šo varbūtību aizrādīju kādam Jehovas Lieciniekam, kas šad tad nāca ar mani papļāpāt, viņš padomāja, tad atteica: "You are just confused!"

Okultisti, spīritisti, atdzimšanas piekritēji, turpretim, apgalvo, ka visādas dvēseles dzīvo tepat mums visapkārt, mēs tikai tās neredzam un nejūtam. Ar tām iespējams pat sazināties, protams, gan ar vidnieka, mēdija palīdzību. Un tas nav viss: arī mēs paši, dzīvie, esam tikai pagaidām inkarnētas dvēseles, gājušas cauri jau tūkstoš inkarnācijām. Ja mēs nespējam lāga atcerēties, kas un kur bijām iepriekšējā un vēl senākos mūžos, tad tas ir mūsu pašu labā, jo vienā mūžā mēs nejaudātu daudz mūžu atmiņas panest, tās mūs nomāktu un sadragātu. Ar hipnozes palīdzību tomēr esot iespējams mūsu atmiņu "atgriezt" atpakaļ agrākos mūžos. Un te nu atkal zied bagātīgi kvieši tūkstošiem atmiņu atgriežēju un apgriežēju. Ko mēs no viņiem dzirdam un lasām, ir

tomēr ļoti banālas lietas: izrādās, lielam lielā daļā atgriezto iepriekšējos mūžos bijuši Ēģiptes prinči un princeses, grieķu filozofi un priesterienes, indiešu gudrie, poļu paņēmtas. Vienkāršu, prastu ļaužu tikpat kā nav. Tas nav nekāds brīnums: ja es atdodos atmiņas apgriezēja rokās - ko es gan nekad nedarītu - savā prātā es jau būšu izfantazējis, ka iepriekšējā mūžā man vajaga būt bijušam kaut kam izcilam. Hipnozē šī doma materiālizējas vēl ar daudziem izpušķojumiem un piedevām. Ja ir lieks tūkstotis dolaru pie rokas, speciālists īsā laikā uzies, kur mīt un kas ir tava "soul mate" un savedīs jūs kopā. Ļoti sekmīgs un produktīvs atmiņas apgriezējs ir amerikānis Diks Sutfens (Richard Sutphen, dzimis 1937. g.), izbijis sludinājumu aģents, 1960-to gadu beigās šķīrās no pirmās sievas un ar "vidžā" (Ouija) galdiņa palīdzību uzzināja, ka reiz bijis maiju virsaitis, ko nomušījuši kristīgie iekarotāji. Jau 1971. g. viņš vadīja labi apmeklētus atmiņas atgriešanas seminārus, 1973. g. nodibināja "Hypnosis Center", 1980. g. pārcēlās uz Malibu, Kalifornijā, kur dzīvo turīgi gāki ļaudis; tur nodibināja "Sutphen Corporation", kurai ir divi nozarojumi: "Sutphen Seminars", darbojas divdesmit pilsētās, un "Sun Publishing", kas lielā vairumā ražo audio un videokasetes un iespiež viņa grāmatas, kuŗu līdz šim viņš sarakstījis jau trīsdesmit septiņas. Viņš ir labi ticis uz zaļa zara, tāpat kā aktrise Sīrleja Maklīna (MacLean), kuŗai laimējies uzņemt sakarus ar kādu mistisku individu vārdā Ramtha, dzimušu pirms 35,000 gadiem Onajas pilsētā, Atlantīdā. Teiksmainais kontinents jau sen nogrimis, bet Ramtha vēl slāj apkārt, cilvēki bariem apmeklē Sīrlejas nedēļas nogaļu seminārus un labprāt samaksā tos nieka 300-400 dolarus, lai uzzinātu, ko Ramtha stāsta par cilvēka iekšējo būtību, kas gandrīz tikpat augsta kā Dievs. Un kā lai nepērk Sīrlejas piekto autobiografisko grāmatu "It's All in the Playing": tajā viņa beidzot uzņēmusi sakarus ar Jāni, pašu Atklāsmes Grāmatas, Apokalipses autoru! Ieejiet lielākā grāmatu veikalā, un jūs tur atradīsiet plauktus piekrautus ar "channeled information" lūžņiem.

Cik man zināms, pirmais nopietni ņemamais atmiņas atgriešanas pionieris bija franču pulkvedis Albērs de Rošā (Rochas). Laikā starp 1905. un 1911. gadu viņš eksperimentēja ar 19 individiem - 17 sievietēm un 2 vīriešiem. Viņš tos nevis hipnotizēja, bet "magnetizēja": hipnoze un hipnotisms tajā laikā vēl bija jauni, nerasti apzīmējumi, zinātnieki vēl operēja ar "mesmerismu" un "animālmagnētismu". Roša metode bija šāda:

Eksperimenta objekts, medijs, sēd ērtā atzveltnes krēslā, rokas gar sāniem. Rošā stāv viņa priekšā seju pret seju un abām rokām izdara kustības no augšas uz leju, tuvu objekta sejai un ķermenim. Pēc 2-3 minūtēm objekts ir "nomagnetizēts", novests "sommabulā" stāvoklī. Tad viņu var sākt iztaujāt. Jautājumus un atbildes pieraksta neitrāls pieaicināts sekretārs, parasti akadēmiķis vai zinātnieks. Ja mediju grib atgriezt atpakaļ nomodā, jāizdara šķērskustības vai no apakšas uz augšu. Sos eksperimentus Rošā aprakstījis grāmatā, kuŗas oriģinālnosaukumu es nezinu - man ir izdevums vācu valodā - "Die aufeinanderfolgenden Leben, von Albert de Rochas", Leipzig, 1914; latviski varētu tulkot "viens otram sekojošie mūži". Intereses pēc pieminēšu vienu eksperimentu, ko 1905. g. Rošā izdarīja ar sievieti, Istā vārdā "Madame J". Viņas atmiņu Rošā atgriezis desmit mūžus atpakaļ:

1. mūžs, tagadējais - dzimusi 1878. g.
2. mūžs - 1835. - 1860. - sieviete
3. mūžs - 1738. - 1780. - vīrietis
4. mūžs - 1672. - 1702. - sieviete
5. mūžs - 1493. - 1515. - vīrietis
6. mūžs - 1302. - 1322. - sieviete
7. mūžs - 923. - 1010. - sieviete
8. mūžs - 418. - 449. - vīrietis

9. mūžs - 239. - 279. - vīrietis

10. medijs nezina ne dzimšanas, ne nāves gadu, bet mirst 26 gadi vecs, sieviete vārdā Irīza. Lai mediju novestu līdz desmitajam mūžam, Rošā strādājis 3 stundas vaiga sviedros, un tikai ļoti lēnam tas atgriežams atpakaļ šinī dzīvē. Mūžu starpbrīžos medijs nekad nejutās labi, dažreiz izjuta iepriekšējās nāves mokas, jo bija dzīvs sadedzināts un arī kā "gars" sajuta deguma sāpes; visbiežāk nemaz nezināja, kur atrodas, viss apkārt bija pelēcīgs, netīkams.

Albērs de Rošā piezīmē, ka viņa eksperimenti neko nepierāda, tie var būt tikai "jēlviela" turpmākiem pētījumiem. Tas ir godīgi teikts, bez pretnijām, un tālab es viņa darbu šeit atzīmēju.

Milzīgas pūles cilvēka nemirstības pierādīšanai veltījis vācietis Dr. Emīls Matīzens, sarakstīdams darbu trijos sējumos - "Das persönliche Überleben des Todes", von Dr. Emil Mattiesen, Berlin 1962, "Personīga nāves pārdzīvošana". Triis sējumi satur 1280 cieši piepildītas lappuses, un šo darbu augsti vērtēs lasītājs, kas jau iepriekš iemantojis pārliecību, ka nāves pārdzīvošana ir fakts. Autors bez kritikas pieņem lielu daudzumu savai domai derīgu argumentu un sīvi apkaŗo pretinieku uzskatus. Man vienkārši apņika lasīt. Diezgan grūti lasāms darbs ir "A Critical Examination of The Belief in a Life After Death, by C. J. Ducasse, Professor of Philosophy, Brown University, Providence, Rhode Island", otrais izdevums, 1974. g. Kam pacietība to izlasīt, tas atradīs, ka ar zināmu rezervi Djukass pievienojas nemirstības atzinājiem. Tāds ir arī Dr. Īans Stīvensons, Virdžīnijas universitātes profesors psihiatrijā, medicīnu studējis Makgilla universitātē Montrealā un vairāk nekā trīsdesmit gadus veltījis atdzimšanas gadījumu izmeklēšanai. Šeit minama tikai viņa grāmata "Twenty Cases Suggestive of Reincarnation", bet par šo tematu viņš rakstījis daudz.

Cilvēka pēcnāves stāvoklis ir parapsiholoģijas priekšmets. Šis pētniecības lauks tagad ir tik nekrietni šarlatānu un oportunistu pieķēzīts, ka nopietnam zinātniekam derdzas tajā spert kāju. Ja kāds tomēr iedrošinās to darīt, konservatīvie, ortodoksie zinātnieki neskopojas ar izsmieku. Tā šajā laukā maz kas tiek darīts, ieguvumi sīki un reti izkaisīti, tos grūti salikt kopā. Parasti notiek, ka tas, kas gribētu izteikties par cilvēka pēcnāves stāvokli, ir jau iepriekš noskaŗots pozitīvi un par savu uzdevumu ieskata piegādāt iespējami daudz pierādījumu, ka tāda pēcnāves dzīve pastāv. Tāda pieeja, protams, neder. Vispirms jādabū skaidrība, VAI tāda dzīve pastāv, nevis jāpierāda, KA tā pastāv.

Lai cilvēka dvēsele, gars, astrālais vai aītēriskais ķermenis spētu pastāvēt pēc miesas nāves, tam vajadzīga enerģija. Kas tā par enerģiju, no kurienes tā nāk? Varbūt drusku paņemta līdzī no mirstošā ķermeņa un pietiks kādam brīdim? Cik ilgi? No diskanētiem "gariem" viņšaulē kādreiz ar mediju starpniecību saņem informāciju par pagātnes un nākotnes notikumiem. Tāda informācija uzņemama ar lielu kritiku. Nevar taču pieņemt, ka vienkāršs cilvēks, kā es, nonācis viņšaulē, uzreiz kļūšu pasaules gudrais, kas pārzina pagātnes un nākotnes notikumus. Pilnīgi droši, es tur nebūšu gudrāks nekā šeit dzīvodams, bet gan otrādi: jaunajos apstākļos es būšu pilnīgi nevarīgs un apjucis. Viņšaulē mīt tūkstošiem patiesi "gudru" cilvēku, kas nu jau ļoti labi zina, kā tur izskatās un mūs labprāt informētu. Ja vien viņi tur patiesi eksistētu.

Nobeigšu ar Īsu "filozofisku sarunu" starp diviem ērgleniešiem, izlasītu Rūdolfa Blaumaņa rakstos:

- Jānis: Kā - reizēm mun a' tā iekrīt protā:
sok, mun nu o' būs jāmirst.
- Juris: Kā - tod tev or aproks.
- Jānis: Kā, un tod?
- Juris: Kā, tod tu paliksi par zemi.
- Jānis: Kā, un tod?

Juris: Kā, un ta' no tevs izaugs zaele.
 Jānis: Kā, un tod?
 Juris: Tod tevi apēdīs goes.
 Jānis: Kā, un tod?
 Juris: Tod viņa tevi okul izmetīs.
 Jānis: Kā, un tod?
 Juris: Kā, kod as tad tevi otkan satikšu uz noras, to sacīšu! Jaeni, Jaeni, kā tu esi paervērties.

OSĀNU KĀRLIS

BRAUCIENS UZ GAMBIJU

Brauciens uz Rietumāfrikas valsti Gambiju, kur 17. g. s. atradās Kurzemes hercoga Jēkaba kolonija, bija raibs un neaizmirstams piedzīvojums. Spilgtā atmiņā paliek brīnišķīgā jūrmala, humora pilnie gambieši un, protams, ekskursija uz kādreiz Jēkabam piederošo Sv. Andreja salu. Šajā braucienā, kas notika februāra sākumā un ko organizēja vācu ceļojumu aģentūra TUI, galvenokārt, piedalījās vācieši. Braucēju starpā bija šo rindu rakstītāja un Latviešu tautas augstskolas ABRENE direktors Austris Grasis, kas, starp citu, ir studējis āfrikānistisku un kas bija ieinteresēts redzēt šo mazo Āfrikas valsti, kuŗas zemes platība ir tika sestā daļa Latvijas. Viņš par saviem iespaidiem jau stāstījis Latvijā. Savukārt, man gribējās latviešu preseī kaut ko uzrakstīt par saviem vērojumiem.

Brauciens uz Gambiju nav vairs tik sarežģīts pasākums, kāds tas bija Herberta Cukura laikos! Viņš 1933. g. lidoja no Latvijas uz Gambiju ar paštaisītu lidmašīnu, kuŗai bija 80 zirgspēku motors (!). Viņa visai bīstamais lidojums, bieži nolaižoties, ilga vairākas nedēļas. Šoreiz lidojums no Vācijas ilga tikai kādas sešas stundas. Nolaižoties Gambijas galvaspilsētas Banžulas (Banjul) lidlaukā, varēja redzēt, kā vietējie nēģeri ar lielu prieku sagaida savus baltos draugus ciemos. Tūrists atklāj, ka visā visumā gambieši ir ārkārtīgi draudzīgi un humora pilni cilvēki. Reti kādā valstī ļaudis tik daudz smejas. Viņi pie tam runā ne tikai savās vietējās valodās, bet arī angļiski, vāciski un pat zviedriski. Galu galā, tūrisms ir viens no galvenajiem peļņas avotiem un ar tūristiem jāprot sazināties.

Modernā un skaisti iekārtotā viesnīcā "Hotel Senegambia Beach" tūristiem nav iespējams garļaiķoties. Cauru dienu piedāvā dažnedažādākās aktivitātes: var spēlēt voleju, tenisu vai golfu, plūcāties peldbaseinā vai jūrā, vakaros noskatīties Gambijas tautas deju uzvedumus un pagaršot gambiešu pikantos, ar siļpoliem bagātos ēdienus. Kādu vakaru viesnīcā strādājošie vietēji jaunieši rīkoja izrādi, uzstājoties ar dziesmām, dejām un jokiem. Smieklus izraisīja priekšnesums, kuŗā atskaņoja kādu vācu šlāgeri, un melnie ar blondām parūkām galvā deĵoja vācu tautas dejas. Vācieši, laikam, vēl nekad nebija redzējuši savas tautas dejas šādā izpildījumā!

Februāra sākumā laiks bija labs - silts, saulains, ne par karstu. Katru brīvo brītiņu gribējās pavadīt svaigā gaisā, skaistajā jūrmalā. Gambijas krastmalā ūdens joprojām ir zaļgani-zils, dzidrs un nepiesārņots. Gar jūras malu vietējie gambieši iekārtojuši ēdnīcas, kuŗas viņi sauc par "restorāniem". Tie bija visai īpatnēji restorāni: vienkārši paviljoni vai būdiņas, bieži vien bez elektriskās strāvas. Pavāre stāv pie malkas kaudzes un kaut ko gatavo melnā katlā. Taču šajos restorānos, kā pašī pārliecinājamies, var ļoti labi paēst gan omārus, gan garneles, gan dažnedažādas zivis.

Viens no iecienītiem mērķiem Gambijā ir tā vieta, ko latvieši sauc par Sv. Andreja salu, bet vietējie par "James Island", tas ir, par Jēkaba salu. Izrādās, ka gambieši labi zina, ka šī sala kādreiz piederēja Kurzemes hercogam Jēkabam, tikai ne katram ir skaidrs, kur tad atrodas tā Kur-

zeme! Latviešu tūristiem nācās desmitiem reižu to izskaidrot.

Šādā gadījumā latvieši tūristi nokavēja grupas braucienu uz slaveno salu un devās turp privātā ceļā, ar melno gīdu un draugu Džozefu. Vispirms no viesnīcas bija jākratās taksometrā līdz Serekundas miestīgam. Sarunājot braucienu, svarīgi zināt, ka Gambijas nacionālais sports ir dipģēšanās. Ja šoferis saka, ka brauciens maksā 160 dalasi - tā ir vietējā naudas vienība - īsts lietpratējs dipģēsies, kamēr maksu samazina līdz 40 dalasi. Šī dipģēšanās kādreiz ilgst pusstundu. Sarunu partneri iekarst, skaļi runā un rāda dusmīgas sejas, bet pēc tam, kad cena norunāta, visi gardi smejas.

Nonākuši mazā, putekļainā Serekundas miestīgā, kur visās malās ļaudis nes savas nastas uz galvas un tirgojas ar savām precēm turpat ielas malā, bija jāapbrīno šie gambieši, kas gan būtībā nav viena tauta, bet sastāv no daudzām ciltīm. Liela daļa cilvēku dzīvo relatīvā nabadzībā (tūristu viesnīcā bija apmetušies arī turīgie āfrikāņi), bet neskatoties uz to, Gambijas iedzīvotāji staigā lepnī paceltām galvām. Melnie ir kungi šajā zemē, un viņiem ir zināms lepnums uz savu valsti. Sevišķi apbrīnojamas ir gambiešu sievietes, kas iet ar staltu stāju, tērpušās apbrīnojami skaistos, krāšņos tautas tērpos.

Tālāk bija jāgudro, kā no Serekundas tikt uz galvaspilsētu Banžulu. Principā Gambijā pastāv trīs dažādi satiksmes līdzekļi: visdārgākie ir, t. s., tūristu taksīši, krietni lētāk ir braukt ar autobusu, kas bieži vien var izrādīties pārpildīts, un ļoti izdevīga alternatīva ir džungļu taksītis, saukts "tanka tanka". Tas vienkārši nozīme to, ka automobiļa vai mikrobusa īpašnieks sameklē pasažierus, kur nu var. Citi gaida zināmā vietā miestīgā, citi - tāpat ielas malā. Tad visi brauc kopā par minimālu maksu. Esot gan jāreķinoties, ka pasažierim kādreiz būs jātur klēpī kaza!

Šoreiz izvēlējamies braukt ar autobusu un tālāk, pāri Gambijas upei ar prāmi, līdz Baras pilsētai. Tur sākās dipģēšanās ar kādu automobiļa šoferi par vešanu tālāk garā ceļā caur samērā neapdzīvotiem apgabaliem uz Džufrejas miestīgu. Daudz kas bija saplēsts, rādītāji neko nerādīja, trūka viens otrs rokturis. Braucējs tomēr drāzās lielā ātrumā cauri sādžām, kur govīs, kazas un suņi, kas karstā saulē atpūtās uz ceļa, tik tikko paguva izbēgt! Vienā gadījumā veselās sādžas iedzīvotāji sēdēja uz ceļa un piedalījās vārdu došanas ceremonijā, līdzīgi, kā latvieši rīko kristības vai krustabas. Zēl, ka nebija laika šo ceremoniju ilgāk pavērot. Tālāk brauciens pa tādu kā tuksnesi, kur bija tikai reti koki. Un tad notika nelaime: vecajam automobiļim pārplīsa riepa! Ko nu?

Jā, šeit, it kā galīgi pamestā vietā un karstā saulē, auto vairs no vietas nekustas. Pārsteidzošā kārtā, tai brīdī mums pretī skrēja vesels bērnu bars no kāda vietējā miestīga. Viņi izstiepa rokas un lūdzoši teica: "Give me pen! I go to school!" Tas ir, Dodiet pildspalvu, es iešu skolā! Mums paskaidroja, ka tikai tie bērni var apmeklēt skolu, kuŗu vecāki var samaksāt gan par uniformu, gan grāmatām, gan skolas piederumiem. Tā kā nebija pildspalvu ko dot, bērni lūdza, lai viņus fotogrāfējot. Viņu vēlēšanos izpildījām. Tad viens melnais puisītis uzdrošinājās šo rindu rakstītāju nobučot uz vaiga. Pēc tam sekoja buča pēc bučas, bērniem par lielu prieku.

Pa to laiku vīrieši kasīja galvas un gudroja, kā labot beigto riepu. Rezerves riepa bija, bet ne domkrata, ar ko mašīnu pacelt gaisā. Tādēļ arī visi bērni nāca palīgā, un kopējiem spēkiem mašīnu pacēla. Pēc tam garām brauca cits automobiļis, kas laipni atstāja savu domkratu, lai būtu ērtāka strādāšana, un brauca tālāk. Jo, lūk, Gambijā ir izteiciens: mēs visi esām gambieši,

visiem vienam otram jāpalīdz. Kad mašīna bija salabota un tūristi no bērniem atvadījušies, turpinājās brauciens līdz Džufrejas miestīgam, Gambijas upes malā. Tur bija obligāti jāsasveicinās ar miestīga vecāko, kam bija krietni pāri par simts gadiem. Tad ar motorlaivu pāri uz pašu hercoga Jēkaba salu.

Kāda ir šīs salas nozīme latviešu vēsturē?

Kā var izlasīt 1931. gadā izdotajā J. Juškeviča grāmatā "Hercoga Jēkaba laikmets Kurzemē", hercoga karakuģis "Vālzivs" ieradās Gambijas upē 1651. gadā. Sākās sarunas ar vietējiem virsaišiem par zemes iegūšanu. Noslēgtas vienošanās, ka kurzemnieku rīcībā pāriet ne tikai Sv. Andreja sala, bet arī citi zemes gabali Gambijas upes krastos. Salā drīz uzcēla cietoksni, Jēkaba fortu, un blakus iekārtoja noliktavas, barakas, dzīvojamās ēkas, baznīcu, kapsētu un vergu telpas, bet jauniegūtajā zemē gar Gambijas upes krastu iekārtoja vairākus tirgus ciemus. Kurzemnieki tad Gambiju kādus lo gadus izmantoja kā tirgošanās bāzi. Pieminētajā grāmatā pasvītrots, ka kurzemnieki esot centušies uzturēt labas attiecības ar melnajiem. Tur rakstīts: "Stingri bija aizliegts piekrāpt iedzīmtos ar sliktām precēm... Samērā ar iedzīmtu skaitu, kurzemnieku bija tikai niecīgs pulciņš, tamdēļ arī hercogs lika katru patvarību vai varas darbu pret iedzīmtiem stingri sodīt."

Drīzi vien citas valstis iekāroja hercoga koloniju. Kad 1660. gadā holandieši bombardēja Sv. Andreja salu, iedzīmtie esot aizstāvējuši Kurzemes hercoga Jēkaba intereses. Vietējais vadonis, Baras zemes virsaitis, kopā ar visiem pārējiem nēģeju virsaišiem izsludinājis visā zemē aizliegumu izsniegt uzbrucējiem, holandiešiem, pārtiku vai ūdeni un paziņoja tiem: ja viņi nenodos salu tās likumīgajam valdniekam, hercogam Jēkabam, neviens holandietis nepalikšot dzīvs! Holandieši bija spiesti bēgt. Hercogs lika nosūtīt dāvanas melnajiem virsaišiem. Vēlāk, kad angļi centās pārņemt Jēkaba koloniju, iedzīmtie atkal sacēlās. Beidzot, ka rakstīts minētajā grāmatā, 1664. gadā hercogam tomēr bija angļiem jāpadodas. Hercogs uz visiem laikiem atteicās no Gambijas un saņēma par to Tobago salu.

Tūristi, kas šodien nonāk Sv. Andreja salā, atklāj, ka ūdens līmenis cēlies. Līdz ar to pati sala tagad ir mazāka un neapdzīvota. Ir uzraksts "James Island" jeb Jēkaba sala, un joprojām var redzēt koloniālo laiku cietokšņa drupas un lielgabalus. Kā tur kādreiz izskatījās, kad eiropiešu kuģi brauca pa upi un pilnā sparā ritēja tirdzniecības - tas pašam jāiedomājas.

Abi latviešu tūristi šajā nedēļā iepazinās ar Gambijas Nacionālā Mūzeja direktoru un parādīja viņam jau minēto grāmatu, kuŗā iekļautā Gambijas karte no 1655. gada izraisīja lielu interesi, jo šādi vēsturiski materiāli un tik veca karte vēl nebija Gambijā redzēti. Tādēļ par mūsu viesošanās ziņoja vietējais radio un varējām iepazīties ar Gambijas kultūras padomes priekšsēdētāju, kas aizrakstīja vēstuli Latvijas Kultūras ministram Raimondam Paulam, aicinot uz sadarbību starp Latviju un šo Āfrikas valsti.

Par Gambiju varētu vēl daudz ko stāstīt. Interesanti ir apmeklēt vietējos tirgus, kur starp citu notiek, t. s., barteru darījumi: tūrists var iemānīt savu kreklu pret Āfrikas masku vai savas kurpes pret skulptūru (protams, ar attiecīgu dipģēšanos). Nāk prātā, ka varbūt nākotnē Latvija un Gambija varētu atjaunot tirgošanās tradīciju, protams, uz abpusēji izdevīgiem noteikumiem. Kādā veikalā galvaspilsētā, kur pārdeva mūzikas kasetes, paguvām ieraudzīt skaļruni no Rīgas. Firma "Radiotehnika"!

Tātad senās saites starp Latviju un Gambiju nav vēl galīgi sarautas. Viegli iedomāties, ka nākotnē latviešu tūristi jau lielākās grupās dosies uz šo skaisto Āfrikas zemi.

INGRĪDA CĀZERE

PIEDALĀTIES FORUMĀ UN LASĪTĀJU FORUMĀ!

Mūsu tautu dzimtenē šodien nomāc domas un neziņa, ne tikai par to, kādu ceļu uz patstāvību un pašnoteikšanos spēs izveidot mūsu patreizējā valdība, kā pārdzīvot vēl atlikušo ziemas daļu, kā apsēt laukus, bet arī par iespēju atgūt to, kas mums kādreiz piederēja un kas tik nežēlīgā un nelikumīgā veidā mums tika nolaupīts - mūsu Abrenes apgabalu ar tā skaitto pilsētu Abreni.

Laikrakstā "Neatkarīgā cīņa" jau kādā decembra numurā bija ļoti plašs un pilnīgs apraksts par šo apgabalu, tā sastāvdaļām, zaudēto zemi un ēkām un padzītiem mūsu tautas locekļiem.

Abrenes apgabala jautājumu iztīrāja atbildīgo iestāžu diskusijās. Par to "Neatkarīgā cīņa" 15. numurā rakstīja Mariss Andersons: -

"Un gluži loģiski, arī mūsu bijušos Kancēnus, Upmales, Linavas, Augšpils un Gauru pagastus, kuŗu kopējā platība, ieskaitot Abrenes pilsētu, ir 1293,6 kvadrātkilometru, to starpā arī 97,000 hektāru aŗazemes. Vakar tika sperts pirmais solis šo zemju atgūšanas virzienā, jo plenārsēdē tika pieņemts lēmums (pret balsoja tikai 3 deputāti!), ko iesniedza "Satversmes" frakcijai. To izstrādāja darba grupa Rolanda Rikarda vadībā.

Pēc dažiem papildinājumiem (būtiskākais no tiem - lēmumā iekļaut Latvijas pilsoņu un Latvijas republikas valsts īpašuma tiesību nodrošināšana) tad arī tika akceptēts. Ņemot vērā, ka Latvijas republikas Abrenes 6 pagastu un Abrenes pilsētas pievienošana Krievijai PFSR pārkāpj 1920. g. 11. augusta miera līgumu starp Latviju un Krieviju un 1932. g. 5. februārī starp Latviju un PSRS Rīgā noslēgto līgumu, kā arī pamatojoties uz to, ka šīs teritorijas aneksija ir izdarīta Latvijas okupācijas laikā, Latvijas AP nolemj: atzīt par spēkā neesošu kopš pieņemšanas brīža PSRS AP prezidija 1944. gada 23. augustā pieņemtā dekrēta "Par Pleskavas apgabala izveidošanu KPFSR sastāvā" noteikumus attiecībā uz Latvijas teritoriju, kā arī citus lēmumus, kas skar šo teritoriālo jautājumu.

Tālāk nākamie soļi jau jāspēj Latvijas un Krievijas starpvaldīšu sarunās. "Līdztiesības līderis S. Dīmanis gan ieminējās, ka "Abrenes lietu" labāk nekustināt, jo tas varot sabojāt kaimiņattiecības, taču atbalstu pārējo vidū šis ierosinājums neieguva.

Bet nebūsim naivi - tā uzreiz Abreni mums neviens neatdos. Tomēr pieņemtais lēmums būs būtisks arguments šī samezglojuma risināšanā, turklāt, iespējams, pavērs ceļu kompensāciju saņemšanai (Cerams, ka tiem, kam šis apgabals tika nolaupīts. NC red.).

Bet pirms tam tika uzklauts Muitas departamenta direktors I. Ģeidāns. Pēc debatēm tika secināts (reizēm pat pārlieku asām, jo, piemēram, J. Dobelis kategoriski paziņoja, ka tiem deputātiem, kuŗi nav balsojuši par Latvijas neatkarību, nav nekādu morālu tiesību nākt pie mikrofoniem un demagoģiski spriedelēt), ka valdība nepilda AP pieņemto lēmumu "Par muitas kodeksu". Taču pats galvenais - parlaments atcēla MP rīkojumu, kas muitniekiem lie-dza kontrolēt armijas transportu."

Tik tālu par Abrenes jautājuma pacelšanu un pieprasījumiem to atdot atpakaļ latviešu tautai un Latvijai.

Laikā, kad pašas krievzemes simtiem tūkstošu lauku māju un sādžu ir atstātas un pamestas likteņa varā, to bijušajiem iedzīvotājiem pārceļoties uz "zaļākām plāvām" un citu iekoptiem laukiem un tīrumiem, tiem atstājot pašu zemi atmatā, nav attaisnojama Latvijai piederošas zemes ilgāka iekļaušana Krievijas teritorijā un nelikumīga paturēšana. Līdzīgi tau-

tai dzimtenē, arī mūsu katra pienākums un neatvairāms uzdevums ir cīnīties par to, lai katra pēda Latvijas zemes, kas tai nolaupīta mūsu 50 gadīgā apspiedēja nepelnītās uzvaras priekā murgos pēc II pasaules kara, tiktu atdota tiesīgam šīs zemes īpašniekam - Latvijai.

SKRASTIŅU INDULIS

ARĪ LATVIJAS DZĪVNIEMIEM JĀPALĪDZ

Cilvēku dzīve ir ļoti atkarīga no mājkustoņiem, kā arī meža dzīvniekiem. Dzīvnieku valsts produkti ir ļoti svarīga mūsu diētas sastāvdaļa. Mēdz teikt, ka piena govys ir "Cilvēka pamāte". Bez pārtikas produktiem no dzīvnieku valsts mēs iegūstam apģērbus, apavus, ārstniecības līdzekļus, vielas kosmētikai un citām vajadzībām. Bez tam no mājkustoņiem iegūstam arī darba spēku. Agrāk Latvijas zemi ļoti labi apstrādājām ar zirgiem. Ar tiem cilvēki ir apceļojuši visu pasauli. Zirgi ir bijuši uzticīgi cīnītāji karā. Cik tie nav ievainoti vai krituši, kuņģis beidzot apēduši paši karotāji. Tie laiki pieder vēsturei. Šodien zirgus izmanto skriešanas sacīkstēs naudas kārības dēļ, kā arī jāšanas sportā. Ak, cik noderīgi šodien zirgi būtu Latvijai!

Tikai no veselīgiem mājkustoņiem varam iegūt augstas ražas, labus, veselībai drošus produktus.

Tāpat kā visas citas dzīves nozares komunistu valdīšanas laikā, arī veterinārā medicīna Latvijā ir tikai gājusi uz leju. Informāciju par sasniegumiem citās zemēs nevarēja iegūt. Ārzemju zinātniskās literatūras lietošana bija krimināls noziegums. Par labu bija atzīts tikai tas, kas nāca no Krievijas, kaut no mūzeja plauktiem.

Progress nebija iespējams. Ierīces, ar kādām šodien jāstrādā veterinārmedicīnas fakultātē Latvijā, sen jau ir mūzeja priekšmeti. Tāpat kā cilvēku medicīnā, trūkst medikamenti, instrumenti, dažādas ierīces, laboratorijas iekārtas un zinātniskās literatūras. Nepieciešami uzlabojumi ēkām un klinikām. Te atkal vajadzīga palīdzība no ārzemēm. Vispār Latvijā mājlopi slimo daudz un to mirstība ir liela. Arī ražība ir zema. No kurienes Latvija var sagaidīt palīdzību veterinārai medicīnai?

Interesi šinī laukā izrādījušas Zviedrija, Dānija, Vācija un Francija. Vai tad latviešiem pašiem arī nebūtu jāpalīdz?

Līdz šim nevienā latviešu jumta organizācijā nav runāts par Latvijas lauksaimniecību un veterināro medicīnu. Laikam, domā, ka tautai maize bīrs no gaisa? Latviešu agronomu biedrība ASV gan ir rīkojusi apspriedes un seminārus par Latvijas lauksaimniecības uzlabošanu. Veterinārmedicīnai ir palīdzējuši individuāli veterinārārsti. Ar referātiem un ķirurģijas demonstrējumiem Latvijas Lauksaimniecības Akadēmijas Veterinārmedicīnas fakultātē 1989. g. viesojās Dr. A. Vanags no Kanadas, 1990. gadā tas pats, rudenī Dr. J. Kalniņš no ASV, 1991. gada pavasarī Dr. O. Miniats vienu mēnesi lasīja lekcijas studentiem, kā arī kolchoziem, arī demonstrēja ķirurģiju. Tanī pašā laikā nedēļu tur viesojās viņa meita Dr. Anita Stiebrīņa ar referātiem un ķirurģijas demonstrējumiem. Tanī laikā arī dāvāja video-audio mācību kasetes zirgu slimībās. Visi viesi fakultātei ir atstājuši līdzpaņemtos instrumentus un medikamentus.

Dr. O. Miniats un Dr. A. Vanags fakultātei dāvājuši prāvu klāstu zinātnisku grāmatu, kuņas izlieto fakultāte un arī praktizējošie veterinārārsti.

Dzīvnieku ārstēšanai ļoti vajadzīgi medikamenti. Dr. A. Vanagam izdevās dabūt no kādas veterinārās apgādes firmas (Central Sales, Brampton, Ontario) Kanadā prāvu medikamentu un citu vajadzīgu priekšmetu devumu palīdzībai Latvijā, apmēram, \$ 30,000.- vērtībā. Viena daļa no šī devuma - 157 kubikpēdu tilpumā jau ir Latvijā, otra daļa - 208 kubikpēdu tilpumā atstāja marta sākumā. Lai medikamentus pasargātu no brāzieniem un sala, bija jā-

gatavo speciālas kastes ar izolāciju sienās. Transporta izdevumus sedza korporācija "LATVIA" savā 75 gadu jubilejas zīmē. So korporāciju dibinājuši latviešu studenti 1917. gada 17. februārī pie Veterinārmedicīnas Institūta Tērbatā. Tādēļ tā jūtas radniecīga veterinārajai medicīnai un vēlas šinī laukā palīdzēt Latvijai.

Sūtījumi ir adresēti Lauksaimniecības ministrijas Veterinārā departamenta direktoram. Dažus priekšmetus varēs dot arī cilvēku slimnīcām.

A. V.

ZEME UN TAUTA

Šie vārdi rotā LABA (Latviešu agronomu biedrības ārzemēs) gaiši iezalģanā žurnāla vāku ar trīs zelta vārpām vienā pusē un tautu meitu ar bērnu otrajā. Viņa mājas ar roku šīm zelta vārpām. Viss tas simboliski norāda, kā jauna dzīvība izaug cilvēkos un dabā, tiecoties viens otram pretim. Rakstītājam nav zināms, kas devis šo simboliku tik izteikti un dzīvi, vienīgi kautrīgs B burts paslēpies kaut kur apakšā.

Nebūs daudz to, kas ar šo žurnālu būs iepazinušies, lasījuši, arī presē tas bijis maz pieminēts. To saņem vienīgi abonenti un citi interesenti. Izdevums atceļo pie lasītājiem parasti vienu reizi gadā, ap rudenī, bet regulāri, kā mīļš ciemiņš vai tuvs rada gabals. Agrāk tas iznāca biežāk un to vadīja agr. K. V. Liepiņš. Viņam aizejot mūžībā žurnāla vadību pārņēma līdzšinējais LABA priekšnieks Dr. agr. J. Zuševics, tā pildot divus amatus. Viņa izvēle ir vairāk kā apsveicama. Viņš ir lauksaimniecības lietu izcils pazinējs, darbojies šinī nozarē kā mācības spēks, zinātnieks, līdzautors un grāmatu sastādītājs. Tagad uz viņa pleciem gulstās dubulta slodze, bet, cerams, viņš to panesīs, jo ir vēl pašos spēka gados.

J. Zuševics jau tagad pratis atrast daudz jaunu līdzstrādnieku, gan dzimtenē, gan svešumā, kas bagātina žurnāla lappuses.

Lapojot un lasot pēdējo numuru (35.), tajā pavīd vairāki jauni autori. Ja vairāki nebūs pieminēti, jāizlūdzas piedošana, jo saraksts vien aizņemtu pārāk daudz telpas.

35. numurā ievadu rakstījis Dr. vet. med. agr. A. Vanags, LABA priekšnieka vietnieks. Viņa vārdi šķan kā kāds evaņģēlijs, kas izteikti virsrakstā un teksta daļā "Zeme tev nepievils". Viņš aicina nelietot vārdu zemnieks, jo tas skaņot it kā nievajoši, ko dažkārt lietojuši pilsetnieki. Ir jāatzīst, ka latviešu zemnieks bija ar lielu dzīves gudrību piesatīnāts radījums, kuņa garīgā bagāža dažkārt pārsniedza universitāti beigušo individu. Tālāk seko Latvijas autora Dr. oec. A. Boruka raksts - Zemes reforma Latvijā, kuņa plaši iztirzātas zemes atgūšanas problēmas un ar to saistītās grūtības, jāsaka, pat nepārvaramas, jo brīžiem rādoties pat chaotisks stāvoklis. Maģ. agr. & pol. R. Cedriņš stāsta par to, kā "Pārvest mūsu darbu Zviedrijā" uz Baltijas valstīm. Tālāk seko prof. DVM, Ph.d. Act. A. Zemjāņa raksts, kas raksturo lopkopības nākotni Latvijā. Jo vērtīgs ir prof. Dr. G. Šūbiņa apcerējums "Lauku ekonomiskā un ekoloģiskā attīstība".

Pāris rakstos rožu kopšanai un jaunu šķirņu izveidošanai pieskāries diženais un enerģiskais agr. P. Māliņš, kas ar savu darbu pazīstams ne tikai šinī zemē, bet arī ārzemēs. Tas sevišķi var interesēt rožu kopējas un visus tos, kas grib daļot savas sētas ar šo ziedu karalieni.

Katrā ziņā autoru saraksts šajā žurnālā ir jo liels. Nevar nepieminēt faktu, ka redaktors ir atradis tādu spējīgu un neatvietojamu Mājtu-rības nodaļas redaktrisi, kāda ir Elza Kauķe-Indriksone, kuņas pašas un līdzstrādnieču raksti pauž vērtīgus padomus mājasmaitei un latviešu sievietei vispār.

Samērā plaši aprakstīts organizācijas darbs

kā svešumā, tā dzimtenē, tur Vecaucē notikušais kongress, tagadējā dzīve tur utt. Neizpaliek ziņas par jubilāriem, par tiem, kuŗi piepulsējušies aizsaules pulkiem, un citādi piemiņas raksti. Ar skumju pieskaņu lasāms redaktora rindas par jubilāri agr. Austru Rudzīti, kuŗai bija apriņģējuši 80 mūža gadi un kas žurnāla iespiešanas laikā bija mirusi, bet redakcijā vēl tas nebija zināms.

Katrā ziņā ZEME UN TAUTA silti ieteicama ikvienam, kas tuvāk grib iepazīt Latvijas lauksētas dzīvi, izveidošanos un kādā stāvoklī tā atrodas tagad. Žurnāls domāts lauksaimniecības zinātnei, kultūrai un sabiedriskiem jautājumiem, un to var pasūtīt - Mr. A. Elksnis, 404 Clubview Dr. Kalamazoo, MI, 49009, USA, kur var pieprasīt arī agrāk iznākušos numurus (maksā \$ 5.-) vai 35. numuru par \$ 6.-. Var pieprasīt arī iestāšanās anketes, lai tiktu uzņemts par biedru ikviens, kam būtu vēlēšanās šinī organizācijā sastāvēt.

VALTERS ZIRNĪTIS

BOSTONIEŠI PRASA SAVU

Ārkārtas sapulcē nominē Aivaru Jerumani par ALA valdes priekšnieku. Par trimdas darba prioritātēm uzskata: steidzināt Saeimas vēlēšanas un Latvijas iedzīvotājus demokrātiskai valdības uzbūvei; radīt spiedienu un lūgt ASV un AN vadību steidzināt krievu okupācijas kaŗaspēka izvākšanu; atjaunot ALA nacionālpolītisko darbu.

Sapulcē bija elektrisks strāvojums, jo ieradies bija bijušais Latvijas goda konsuls Aivars Jerumanis no Losandželosas. Viņu nesen no amata atcēla Latvijas vēstnieks A. Dinbergs Vašingtonā.

Bostonieši gaidīto viesi, kas bija sabiedrībā radījis vēl nepiedzīvotas pārrunas, labi atceras no viņa ciemošanās pagājušā gada rudenī, kad viņš ieguva visu simpātijas un pat apbrīnu. Viņš ir lielisks runātājs, patriots un diplomāts, kas spēj un grib aizstāvēt latviešu tautu. Mūsu prese viņu minēja pat par nākamo vēstnieku Vašingtonā vai pat par valsts prezidentu. A. Jerumaņa raksti par deportēto tautiešu atgriešanu dzimtenē parādījās Latvijas presē (Liepājas Vārdā un 5 citās avīzēs).

Tagad viņam konsula pienākumi atņemti. Amerikāņu laikrakstā Wall Street Journal viņš bija devis paskaidrojumu kādam rakstam par Latviju. Viņa rakstam blakus bija vēstniecības padomnieka O. Kalniņa vēstule ar latviešu tautai kaitīgu viedokli par bezpavalstnieku (800.000) automātisku uzņemšanu pavalstniecībā, kas jau būtu drošs solis uz latviešu tautas genocīdu. Šo traģisko situāciju Latvijā O. Kalniņš noklusēja savā pirmajā runā AN asamblejā.

- Uz Bostonu šovakar raugās nevien Amerikas latviešu organizētā sabiedrība, bet arī Eiropas un Austrālijas latvieši. Notikums ar Jerumaņa atlaišanu nebūs tik viegli aizmirstams. Tas, kā melna lapa paliks mūsu vēsturē. Vēstniecības loģiem vēl aizvilkti smagi aizkari, un traģēdija, kas tur risinājusies, mums vēl nezināma, jo vēstnieka paskaidrojumi neko ticamu neatsedz, - teica sanāksmes sasaucējs V. Antiņš. Viņš cildināja bijušo goda konsulu kā lielu patriotu un sabiedrisku darbinieku, kam DV centrālā valde piešķīrusi nozīmi zeltā. Vaicāja, kas devis rīkojumu atbrīvot Jerumani. Izteica cerību, ka vēstniecības seifos par to ziņas atradīšot vēsturnieki, kas pētīšot šo laiku. Kā paradokss jāminot fakts, ka pirms 4 gadiem toreizējais sūtnis Dinbergs Jerumani iecēla par goda konsulu uz prezidenta K. Ulmaņa turpināto ārkārtas pilnvaru pamata. Nu tā pati persona vēstnieka kapacitātē viņu atlaidusi. Esot grūti saprast un pieņemt to, ka goda konsulam Amerikā būtu liegta preses brīvība, kādu izmantojot citi konsuli, kā Urdze Vācijā. Konsula noteikumos, kuŗus 1935. g. parakstījis valsts

prezidents Kviesis, šādu ierobežojumu neesot, bet gan uzsvērot, ka konsula pienākums esot aizstāvēt latviešu tautas intereses.

Ar vēstniecības nepārdomāto rīkojumu panākta nacionālpolītiskās dzīves iemidzināšana. Radīts aplams iespaids, ka tagad jau viss ir labākā kārtībā, viss ir sasniegts un jūs mums neesiet vairāk vajadzīgi. Vai tā ir?

Tad runāja A. Jerumanis. Starp citu, viņš teica sekojošo:-

Nesen cilvēki no Latvijas ar cepuri rokā brauca uz Rietumiem lūgt humanitāro palīdzību. Metot skatu atpakaļ, varam redzēt, ka tās, šķiet, bija ekskursijas un izlikšanās žests tautas priekša.

Ir valstis, kas ir saskatījušas mūsu lielos trūkumus un ir sniegušas savu palīdzīgo roku, bet vai tauta zin, cik velnišķīga šī spēle, jo dāvanas tiek noraidītas.

- Bavārijas zemnieki ir piedāvājuši dāvināt lielu skaitu traktoru, bet, šķietami, mums ir pietrūkušas idejas, kā tos dabūt uz Latviju.

- Kad Zemes sargu vadība lūdza apģerbu, vācieši uzdāvināja gan policijas, gan armijas jaunu apģerbu pilnu komplektus. Jau 3 mēnešus šis apģerbs glabājās divās privātās noliktavās, kur īres maksa ir 20.000 DM mēnesī, un rēķins uz šo dienu ir sasniedzis 60.000 DM. Bet nav, kas tām brauktu pakāļ!

- Kad šobrīd LUFTHANSAS lidmašīnu firma grib plašāk ielauzties Latvijas pasažieru tirgū un piedāvā brīvu transportu humanitārās palīdzības sūtījumiem, šī pretimnākšana netiek izmantota...

Esmu centies apgaismot tumsu, kas vēl ir draudu un neziņas dzīta.

Mūsu pienākums ir: ar vienu roku cīnīties pret šo tumsības varu un ar otru roku palīdzēt tiem, kas cieš.

Mums cerībā ir jāiet pretī jaunai rītdienai. Tos, kas noraida mūsu palīdzību, mums kā putekļus ir jānokrata no saviem zābakiem un jāiet tiem garām.

Mums ir jāpārlicina Apvienotās Nācijas, ka viņu organizācijas novērotāji ir nepieciešami Latvijā. Ne tikai Latvijas labklājības dēļ, bet visas Baltijas drošībai.

Mums ir neatlaidīgi jācīnās, lai ASV saprastu, ka okupācijas kaŗaspēka izvākšana no Baltijas valstīm sekmētu arī Eiropas stabilitāti un valšķu harmoniju.

Mums ir jāatrod veids, kā sasaukt latviešu tautas padomi Latvijā, kas saistītu visus latviešus pasaulē, veicinot jaunās Saeimas vēlēšanas.

Mums ir jāpalīdz latviešiem atgriezties uz kristietības ceļa, ko latvieši ir staigājuši 800 gadus.

Mums ir jāapzin mūsu tautas nomocītos un Brāļu kapos Mātes tēlam jāatdod atņemtais krusts un ieejas vārtiem nolauptais ģerbonis.

Mums Latvijā ir daudz jaunu, brašu, izglītotu, strādīgu cilvēku, kas nav pārdevuši savu pašcieņu un tikai viņi un viņas būs Latvijas atjaunotāji.

Mums bija ticība, tagad mums ir cerība, un ne daudzās rītdienās mūsu sapņi par brīvu un neatkarīgu Latviju piepildīsies.

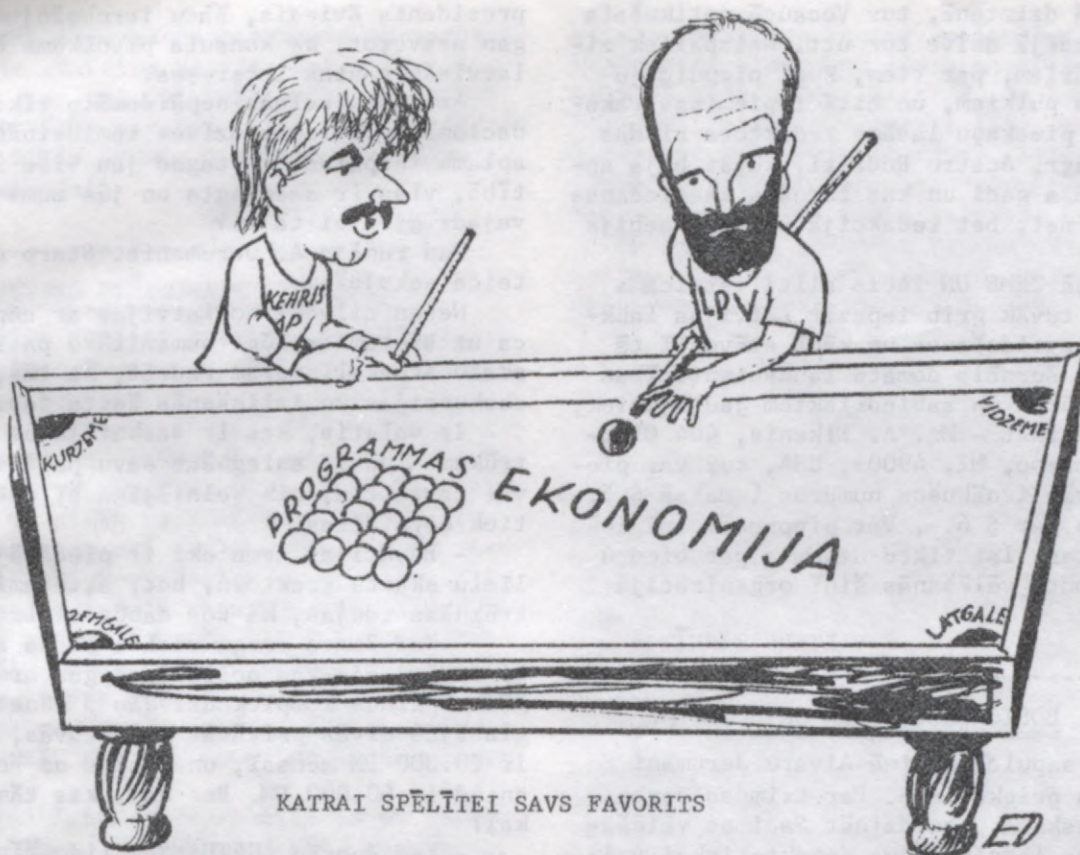
Iesim ticībā uz Dievu ar drosmi Latvijas godam.

DROSMEŠ IZPAUDUMS UN TĀS MANIFESTĀCIJA IR VARONĪBA. Daugavas Vanagi, sasauksimies!

- Tā runāja Aivars Jerumanis.

Kas noticis ar Jerumani, drīz var notikt arī ar citiem, piem., goda konsulu Austrālijā E. Dēliņu, kas tur izdod "Austrālijas Latvieti" un stāv par latviešu tautas tiesībām. Mums bez vēsts pazudis spējīgais PBLA ārlietu vadītājs Ritenis, kas ar savu darbību iemantoja trimdinieku atzinību. Presē par viņu pēdējā laikā neko nedzird.

Vai šie spērieni, kas nāk no mūsu dzimtenes, neliecina, ka sarkanā Rīga prāto nozagt vēl citus ozolus ārzemēs. Ar tīšu nolūku mēs tiekam no Latvijas atsvešināti, jo mūs tur negaida. Prokomunistiskā pagaidu valdība izdod absurdus likumus, ignorē 1938. g. Civillikuma atzīšanu, kavē un no-

KATRAI SPĒLĪTEI SAVS FAVORITS

vilcina Saeimas vēlēšanas, neuzstāda prasības par krievu armijas izvākšanu. Tie nevēlas latviešu atgriešanos ne no rietumiem, ne austrumiem. Vairāki izglītoti jauni cilvēki ir devušies uz Rīgu palīdzēt, bet vīlušies atgriežas, jo neviens tur viņus neuzklausa.

Sapulce bez iebildumiem pieņēma nosūtīt protesta vēstuli vēstniecībai un uzsaukumu tautai dzimtenē. Pēdējā norādīts, ka nacionāli domājošiem jāorganizējas, atstājot malā domstarpības un sīkumus, jāvienojas un jāgatavojas Saeimas vēlēšanām.

Jautājumos un atbildēs izskanēja 2 galvenās prasības: āra krievu karaspēku no Latvijas un pārējām Baltijas valstīm, steidzināt Saeimas vēlēšanas, jāstimulē ALA nacionālpolitika, kas ir pilnīgi izbeigta. Bez nacionālpolitiskā darba ALA eksistence ir nenozīmīga. Lai šo darbību stimulētu bostonieši aicina ALA ievēlēt par priekšnieku Aivaru Jerumani.

Debatēs piedalījās L. Reiters, J. Purens, V. Bērziņš, J. Gabliks, J. Stankevičs, A. Gailītis, A. Mangulis, J. Ansbergs, J. Bībelnieks un māc. O. Brūvers. Īpaši pēdējie divi mūsu cilvēki ievērojami pagrieza pa labi. Ar degsmi atkal jāatjauno protestam demonstrāciju laiks, jāiziet atkal ielās, jāraksta protesti un iesniegumi valdībai, jo mūsu brīvības kuģis ir uzskrējis uz klinčiem un tālāk nekustas. Ar to mēs neviens nevaram apmierināties.

- Mēs nepadosimies, - teica A. Antipš. Sanāksme, kuņģā nebija garlaicīgu brīžu, atgādināja ALA kongresu miniatūrā, jo arī tur runās par tiem pašiem aktuāliem jautājumiem, kas nodarbināja šīs sanāksmes dalībniekus.

OSVALDS AKMENTIŅŠ

VĒSTULES NO LATVIJAS:

TELEVIZIJA LATVIJĀ

Jūsu izdevumu saņemam regulāri un dodu lasīt arī tiem kolēģiem, kas to vēlas. Man personīgi tas dod pietiekoši daudz informācijas par latviešu domām un dzīvi tālajā Kanadā.

Atbildot uz Jūsu ierosinājumu, mēģināšu īsi izteikt, manuprāt, svarīgāko, kas saistīts ar TV lietām Latvijā.

Beidzot pēc ilgas un, liekas tiši vilcinātas gatavošanās parlaments ir nonācis pie Latvijas Republikas radio un televīzijas likuma apspriešanas. Atgādināšu, ka šī projekta gatavošana sākās

jau 1991. gada maijā. Pa šo laiku bijuši vismaz 14 projekta varianti. Daļēji var atrast arī objektīvus argumentus tik ilgam procesam, piemēram, līdz augustam projekts tika gatavots, kā derīgs pārejas periodam uz neatkarību. Tad ilgi nevarēja izšķirties, kuņģu ārzemju un tautiešu padomnieku domas vairāk ņemt vērā. Daudz ir palicis no Egila Levita (Vācija), mazāk no vācu profesora Deringera un Ivara Bāra (ASV) ieteikumiem.

Kad rakstu šīs rindas (17. III), ir jau apritējusi tieši nedēļa kopš projekta izskatīšanas otrajā lasījumā. Domstarpības deputātu vidū arī par mūsu likumprojektu apspriešanas gaitā ir bijušas ievērojamas. Īpaši to vērojām starp pašvaldību-sabiedrisko lietu komisiju, kam bija uzticēts sagatavot projektu un likumdošanas komisiju.

Manuprāt, šis likums tomēr ienesīs kaut kādu sistēmu TV un radio lietās Latvijā kopumā un dos iespēju ātrāk atbrīvoties no padomju laika likumdošanas pašreizējā valsts TV un radio. Tagad aktīvi veidojas reģionālās, pašvaldību TV, kuņģam mēs, Latvijas TV, palīdzam savu diezgan trūcīgo iespēju robežās. Ir jau Latgales TV, kas aptver 8 rajonus - centrs - Rēzekne; gandrīz izveidojusies Vidzemes TV - centrs - Valmiera: aptver 4 rajonus - Valmieras, Cēsu, Valkas un Limbažu. Ir Liepājas, Ogres, Jēkabpils, Mālpils TV un arī citas. Šobrīd, benzīna krīzes apstākļos, kad mēs faktiski no Rīgas un Rīgas rajona izbaukt nevaram, šie kolēģu atsūtītie materiāli no dažādiem Latvijas novadiem dod plašāku ieskatu par dzīvi visā valstī.

Veidojas arī alternatīvās, privātās televīzijas. Pašlaik tādas varētu būt divas. Domāju, ka tas veidos veselīgu konkurenci valsts TV. Pēc trešā lasījuma parlamentā, acīmredzot, būs speciāls AP lēmums par LR Radio un TV atdalīšanu pastāvīgos uzņēmumos.

Teikšu, ka ilgā likuma gatavošana un pieņemšana radio un TV ļaudīs ir radījusi lielu satraukumu un nedrošību par nākotni. Nav jau parliecības, vai, tā saucamais, valsts pasūtījums un no budžeta iedotie līdzekļi būs tik apjomīgi, nodrošinātu darbu visiem komitejā pašreiz strādājošajiem darbiniekiem. Arī tiešā pakļautība parlamentam līdz šim ļauj manipulēt ar radio un TV, it sevišķi to jūtam tuvojoties Saeimas vēlēšanām. Saprotot to, ka īpaši cerēt uz to, ka krīzes apstākļos mums piešķirs tik daudz līdzekļu, cik patiešām vajadzētu (valūtas pieprasītais daudzums vēl pat nav apstiprināts), mēs pašreiz intensīvi mēģinām attīstīt plašākus sakarus ar ārvalstu studijām, slēgt ar tām līgumus,

sapemt tehnisko un izglītības palīdzību. Pēdējo 10 dienu laikā vien esam noslēguši 2 ievērojamus līgumus ar ASV firmu "Pro Sport International" un vācu TV-ZDF. Amerikāņi mums atvedīs zemes uz- tveršanas satelītu staciju \$ 2,5 miljonu vērtībā un sola uzstādīt 5 mēnešu laikā. Te vislielākie spēlni ir mūsu tautietim Ivaram Bāram. Līdz ar to Latvijā varēs redzēt profesionālo basketbolu, boksu, bīčvolejbolu, hokeju, golfu, tenisu un arī vieglās mūzikas programmas.

Pašreiz tas īsumā būtu viss, jo, lasot Jūsu izdevumu, man liekas, ka vairāk pavadās tādi īsi pārdomu materiāli. Ja šāds izklāstījums ir pieņemams, tad par citām lietām es varētu vēl uzrakstīt (par programmām, socioloģiskiem pētījumiem, par skatītāju domām).

IMANTS RĀKINS

● Paldies! Gaidīsim turpmākos ziņojumus par pieminētajām lietām. Red.

DZĪVES APSTĀKĻI

Rīgā, 12. martā

Pašlaik visi esam lielās dzelzceļa katastrofas šokēti. 3. martā, rīta agrumā, saskrējās mūsu "Jūrmalas" ātrvilciens ar preču vilcienu Nelidovas stacijas tuvumā, Tveras pievārtē. Vilciens bija ceļā uz Maskavu. Vainīgi it kā esot "Jūrmalas" vilciena vadītāji, kas iebrāukuši uz sliežu ceļa pie sarkanās gaismas. Abu vilcienu apkalpe gājusi bojā. Pirmie trīs pasažieru vagoni izmesti no sliežu ceļiem, aizdegušies, un trešais vagonis, kas bijis uztriecies uz lokomotīves, dedzis kā lāpa. Liesma bijusi deviņstāvu mājas augstumā. No tā vagona neviens nav izglābies. Beigti esot 43 pasažieri, slimnīcās ievietoti 45, 12 no tiem ar smagiem apdegumiem un kaulu lūzumiem.

Uz katastrofas vietu no Rīgas izbrauca vesels vagonis piederīgo, lai vieglāk varētu identificēt bojā gājušos. Tikai 5 identificēti. Pārējie tik stipri apdeguši un viņu locekļi sadursmes brīdī izmētāti, ka grūti esot ko sameklēt.

Vilcienam neesot darbojušās bremzes! Veļikaji-Luku stacijā "Jurmala" vilciena vadību pārņēmusi "svaiga" brigāde. Vai nu visi uzreiz tie varēja tā pagurt un aizsnausties, ka neviens neievēroja sarkano gaismu? Bez tam - kāds cilvēks stacijā redzēts ložņājam pa vagonu apakšu. Domājams, pārbaudījis sastāvu.

Sākumā bija paredzēts, ka ar šo vilcienu ceļā dosies mūsu sarunu vedēji. Iespējams, ka kādam bija "zobs", un viņš to laida darbā. Tikai kārtis bija sajauktas un triks neizdevās. Delegācija bija aizbraukusi jau iepriekš ar citu vilcienu.

Gaidu un gaidu vēstuli no jums - kā kārtojat savas mantojuma lietas. Nupat AP rit debates par to, kā pieteikšanās termiņu vajadzētu saīsināt. Tas tāpēc, ka daudzi objekti paliekot bez apsaimniekotāja, līdz 1994. gadam var aiziet bojā. Viņus vienkārši "apstrādās" būvmateriālu vācēji. No atstātajām ēkām ņem visu, ko var dabūt - logus, durvis, radiatorus, vannas, izlietnes. Pat vadus noraujot un grīdas un krāsnis izlaužot. Tā rodas problēmas bez gala un malas. Nav taču sargu, ko nolikt pie katras tādas būves. Kamēr īstais īpašnieks uzradīsies, pāri būs palikušas plikas sienas. Pat skurstenis būs nojaukts, jo ķieģeļi ir tīri vai zelta vērti. Tas pats notiekot jaunbūvēs, kur darbi apstājušies līdzekļu trūkuma dēļ. Ko viens dienā uzcēlis, to otrs pa nakti noposta.

Vienīgais, kas vēl uzmudrina, ir pavasara jausmas. Saulīte parādās arvien biežāk. Tātad ne-nosalsim.

Es plānoju šo to iesēt puķu podā un audzēt uz palodzes. Kaut vienu pupu! Cerēsim, ka tā izaugs līdz debesīm, un es varēšu uzkāpt. Sodien viens kg salātu ir tikpat dārgs, cik senāk 6 kg gaļas. Būs, laikam, kāds salāts arī jāiedēsta, lai ir

allaž zaļa lapa pie rokas. Tos dārgos zaļumus cilvēki veikalos neizpērk, tā viņi tur stāv savītuši, nodzeltējuši. Vai tādām vēl salāta garša manāma?

Tirgus liekas par tālu, lai tur katru dienu braukātu. Pie tam ar maija mēnesi braukšana sabiedriskā transportā maksāšot 3 rbļ. Līdz tirgum jābrauc pārsēžoties, tas būtu turp un atpakaļ 12 rbļ. Vismaz pagaidām tas izskatās "sālīti". Bijām pieraduši braukt par 5 kap līdz pilsētas centram. Vēl agrāk juglenieši par 5 kap. brauca līdz pat Ķengaragam.

Priecīgas Lieldienas novēlot,

E.

KĀDA SENĀKA VĒSTULE

Režisora A. Slapiņa piemiņas sarīkojumā 15. martā, Montrealā, to nolasīja Dr. Vaira Freiberga.

Zolitūdē, Rīgā, 1989. gada 8. martā

Mīlie, Vaira, Imant un Kārlī!

Jau mēnesi ir pavasaris, un nupat jau lapas skrien no zariem ārā. Bauskas pusē atskrējuši cīruļi un strazdi. Tikai vēl joprojām gribas skaļi un izmisīgi saukt - "puskaraļvalsti par sauju sniega!"

Mūsu lokālos jaunumus, droši vien, jau zināt, ir iestājies ekspresīvās un transnacionālās "folkloras" laiks un teju, teju ies vaļā dūzu un vāļu cīņas. Diemžēl, pavasaris pēc bezsniega ziemas atnācis arī tāds sociāli nechigiēnisks, tas, liekas, Knuta Skujenieka iedibināts termins. Kā jau patiesas demokrātijas apstākļos pirms vēlēšanām. Mūsu valdības pirmie un biklie soļi izrausa no alām visa veida radību. Izmantojot mūsu tradicionālo nogaidīšanu, gaudulību un savstarpu kasīšanu šie raujas pie reālas varas, atstājot aborigēniem tiesības nēsāt savas prievītes.

Jūsu SAULES DAINAS ir brīnišķīgas, tā patiesi ir jaunās paaudzes grāmata ar milzīgu intelektuālu kapacitāti. Ceru, ka kādu dien lielā tirāžā atnāks mūsmājās. Varbūt atjaunotajās ģimnazijās. Nupat Akadēmijas apgādā nāca klajā pasaku un vēsturisko teiku krājumi. Skaistas, tikai cita laika un stila grāmatas.

Pats esmu nedaudz aizkavējies ar darbu sākumu Aļaskā un Labradorā, Sibīrijā, galvenokārt, mana Ņujorkas prodjusera dēļ, kurš piedāvāja uzņemt ne vairs vienu, bet četras filmas rādīšanai PBS. Taču tieši šī situācija būtiski maina manu statusu. Esmu gatavs etnogrāfijas labā strādāt kā volonteris Smithsonian institūtā, tikai nevēlos, lai manam amerikāņu līdzrežisoram, kurš nebrauc uz ziemeļiem, tas būtu bizness. Taču tieši tādēļ, gaidot, kamēr strīdas advokāti, izveidoju vēl vienu filmu Rīgā. "Vēstule no Latvijas" - pēdējo gadu notikumi Latvijā, māc. Juņa Rubeņa pārdomās. Tās ir divas saistītas filmas "Izvēle" un "Priekš-kambaris", katra 20 minūtes gara. Izmantoju gan paša filmētus, gan neatkarīgus video materiālus. Kopā ar mūzikālo filmu "Kādreiz Eiropā" par pirmo kara džezīnu Baltijā, tās ir gandrīz divas stundas pusgada laikā. Šīs filmas drīz sāks rādīt Rietumeiropas televīzija - pirmais komerciālais video Latvijā. Arī Ansis Epnors uzņēma "Dievs, tava zeme deg" videofilmu.

Veltījums nezināmam tautfrontietim:

Nav viegli ņemt
un celt un nest
un domu kalt
un malt un malt.
Viņš darbā sviedrēts
sviedrēts atmodā
ir pamodies,
vēl stings un auksts
ar savām bailēm vienatnē
pār čeku un pār vectēvu,
pār aizmigušiem bērniem
uz rītu sarkanu
ceļ vāru, vāru tiltu,

Ļoti ceru ceļā uz Amerikas Arktiku Jums atvest kādu viziālu ziņu. No sirds vēlu Jums spīrgtas un darbīgas dienas klusajā Grenfell ieliņā, kur ļoti patika Jūsu māja. Laimi Jums un agrus pavasara putnus!

Jūsu

VĒSTULE BRĀĻA MEITAI LATVIJĀ

Kagua, 1992. gada 18. martā

Sveiciens dzimtenes novada piederīgajiem!

Ar simts labākām domām esam pie Jums. Ar vislabākiem novēlējumiem un negaistošām atcerēm plašuma tālēm pāri gribētos pārnest izturīgu saules laipu uz nākošajiem gadu desmitiem. Klusu, teiksmainu laipu, kas neuzkrītoši savienotu gausinātos svešatnes soļus ar pazaudēto dzimtenes novada pusi tādā vienmērīgā, izlīdzinātā veidā, ka nekad vairs nebūtu jādomā par nepieejamu, bet pazīstamu pasauli aiz tāluma zilgmē slēgtiem Dzintarzemes krastiem.

Zinām, ka vakar mūsu jaunākai krustmeitai Ivetiņai bija dzimšanas diena. Klusībā pie tā piedomājām un šo vienreizējo notikumu ar Esperanzu atcerējamies visu dienu. Bieži piedomājam pie mūsu abām krustmeitām un pārējām ļoti tuvām būtņēm šķirtā tālumā. Šis rindiņas pirms pāris nedēļām bija jau paredzētas. Bet visi labie nodomi parasti aizkavējas, vai pat pilnīgi iesprūst nodomāto robežu iespējās. Ar zināmu nokavēšanos pabeidzu rakstu par Vilmu Delli. Tā oriģinālu šorīt nodevu pastā mūsu lielākajam ārzemju laikrakstam "Laiks", kas jau gadus Ņujorkā iznāk divas reizes nedēļā viņai latviešu pasaulei mums zināmos kontinentos. Šis avīzes pastāvīgs korespondents skaitos Venecuēlā. Rakstu kopiju pievienoju Tavai vēstulei, jo šoreiz tiešām vēlētos, lai to iespīestu mūsu Kuldīgas avīze. "Kurzemieka" adresi joprojām nezinu. Un - sirsniņš paladies Tev par reiz atsūtīto rakstnieces V. Delles biografisko materiālu, ko līdz šim nebiju lietojis.

Gada beigās Kuldīgas pilsētas pārvaldei aizsūtīju tādu "pusoficiālu" vēstuli ar piedāvājumu, ka labprāt novēlu dzimtai pilsētai manu melni baltās foto laboratorijas iekārtu, lai to tur nākotnē izmantotu kāda mākslinieciski augstvērtīga melni-balta žurnāla vai mēnešraksta izdošanai, vai citām kopējām vajadzībām. Uz minēto piedāvājumu un citiem mani interesējošiem jautājumiem no Kuldīgas pilsētas valdes neesmu saņēmis cerēto vēstuli.

Mazā Venecuēlas latviešu kolonija jau vairākus mēnešus nepārtraukti vāc lietotas latviešu grāmatas un citu materiālu nosūtīšanai uz Rīgu. Tā arī radās pēkšņā doma - un man Karakasā tika apsolīta droša vieta - minētās laboratorijas bezmaksas pārsūtīšanai uz Latviju. Šinī gadījumā, ja Kuldīgas pilsēta tiešām ieinteresēta tautas latviskās sejas atgūšanā, tai speciālais novēlējums no Rīgas būtu jānogādā tālāk. Pretējā gadījumā man prātā vēl otra iespēja: sūtījumu novēlēt Latvijas Kultūras fondam. Par to, Irēne, lūdzu mēģini Kuldīgas pilsētas pārvaldē painteresēties tuvāk. Kā zināsi, mēs, ārzemju latvieši, patiešām arī sagaidām mūsu dzimtenes latvisku atdzimšanu un zinām, ka ar kopēju, nopietnu darbu tas arī iespējams.

Pieminētā grāmatu un citu savākto materiālu tvertne, paredzams, no Venecuēlas tiks izsūtīta maija-jūnija mēnešos, jo šejienes latviešu kopēji sāko darbu vēl neesam pabeiguši.

Māte tieši tanī lielo pārmaiņu mēnesī, kas praktiskajā dzīves norisē šodien tikko jaužams, rakstīja, ka mūs abus labprāt vēlētos redzēt dzim-

tas novada pusē. Meitiņ, vari iedomāties - pēc neizsakāmi garām, svešumā pavadītiem gadiem, tā jau mana pati karstākā vēlēšanās. Visus minētos gadus nepārtraukti gaidīju šo vienreizējo vēstures pagrieziena - atgriešanās iespēju. Arī Esperanza, pēc vairākkārtējām pārrunām, jau puslīdz piekritusi minētai iespējai. Tikai nu, vienmēr pacietīgi gaidot, tie gadi bezgalīgi izstiepušies, aizgājuši tādā veidā, ka praktisko iespēju un izredžu atlicis maz. Labprāt, pēc iespējas jau šodien, apciemotu dzimto pusi, lai Jūs visus tā sirsniņi apskautu, sevišķi manu veco māmuļu, kuŗa mani gaidīt gaidījusi turpat pusgada simtu. Tās ir lielas, vienreizējas izjūtas, kas mani vilktin velk uz seno bērniības novada pusi. Tikai vēl neesmu atradis praktisku iespēju, kā visas uzkrājušās vēlēšanās izpildīt. Ar sievu zinām, ka Jūs visi mūs dzimtenē sagaidītu un saņemtu ar vislabākiem vēlējumiem. Kāda mūža saules rietam tas nav pārāk daudz. Vajadzīgas materiālas iespējas dzīves atjaunošanai, kādu mums patreiz nav. Un vajadzīga latviska vide, par kādu visos svešuma gados esmu domājis. Par to mēs, ārzemju latvieši, visi esam nepārtraukti strādājuši, un šodien šo latvisko domu, vismaz te, Venecuēla, turpinām domāt. Daudzi no mūsējiem to dara, un esam norūpējušies. Esam norūpējušies par tautas latviskās sejas nākotni!

Arī sendienu draugs, kopš pamatskolas sola, regulāri raksta un atsūtīja veselu kaudzi Latvijas laikrakstu. Viņš no Rīgas raksta, ka mūsu patreizējie valstsvīri izdodot veselās likumu sērijas, kuŗas neviens nepildot. Par chaotisko stāvokli krievi esot dusmiņi un vainojot latviešus. Protams, par visām iespējamām kļūdām kādam jāmaksā, un atkal cietušajai latviešu tautai netraucēti tiek piesūtītas visas lēses, jo, laikiem, nav pratuši vai spējuši pacelties vadītājā stāvoklī. Tā raksta draugs, kas mācījās, praktizējās un turpināja mācīties, lai ap 1958. gadu izveidotu pienācīgu filmu studiju tieši Latvijas TV vajadzībām. Kaut par visiem labiem nopelniem apbalvots un tagad pensionēts, šodien šo svētīgo darbu Latvijas labā vēlētos turpināt. Patreizējos apstākļos minētai nozarei neesot piešķirti nekādi līdzekļi, pat ne benzīna vajadzībām. Ko lai dara ar visiem labiem nodomiem un gados iegūto praksi?

Ko lai iesākam mēs, kuŗiem Latvijas pusē nav nekādu nopelnu? Pēc 24 gadiem provincē, uz ilgtermiņa nomaksu iepirkto māju jau paspējām izmaksāt. Par pāris trīs istabu ieremto īres naudu sieva rūpīgi administrē mūsu mēneša izdevumus, ka reizēm pat pasta izdevumiem nekas nepaliek pāri. Dzīvojam kapitāliskā iekārtā, kuŗas saimnieciskā sistēma pēdējos gados stipri šķobās. Pretstatā ar Latviju, te veikali vēl pilni, bet nav naudas, ar ko visu vajadzīgo iegādāties. Domāju, ka dzīvošanai uz vietas mūsu nākotnes iespējas kaut kādi vēl sabalansējamas. Nepārdomāti pašreiz gan nevaram atbrīvoties no vienīgā pamatkapitāla - mūsu dzīvokļa, lai uzņemtos gaŗo atceļu. Nekādā ziņā no mums abiem šodien neiznāktu pat viena kārtīga zemes kopēja. Vispār nezinu, vai mana gadus cietušā mugura pārcietīs klimata lielo maiņu. Vai tā izturēs ilgoto ceļojumu? Ir daudz tādu lietu, kas kaut kādi būtu darāmas vai turpināmas, bet patreiz nogaidām uz gaišāku saules stariņu pie ziemeļnieciski apmākušās apvāršņa maliņas.

Ar mīļiem sveicieniem no Esperanzas un manis,
Tavs onkulis Kārlis.

LASĪTĀJU VĒSTULES:

PASAULES GAISMA

Atbilde Osanu Kārļa rakstam "Kur atrast Dievu?" (MLB Z, Nr. 3./92).

"Es esmu Pasaules Gaisma, kas seko Man, tas patiesi nestaigās tumsībā, bet tam būs dzīvības gaisma." Jāņa 8:12

Dievs sūtīja pasaulē Savu Dēlu, Jēzu Kristu,

kā Gaismas Vēstnesi, lai Tas šīs pasaules tumsā ienestu gaismu un atvērtu ceļu pie Dieva. Bet Bībelē arī teikts: "Gaisma spīdēja tumsībā, bet tumsība to neuzņēma." -

Kas ir tā par varu šai pasaulē, kas neļauj saredzēt šo Pasaules Gaismu, Īsto Ceļu un Īsto Dzīvību, lai cilvēka dvēsele iegūtu mūžīgo dzīvību?!

Ļaunie gari ir tie tumsības spēki, kuŗi aptumšo cilvēka acis un prātu, ka cilvēks nevar ieraudzīt Īsto Pasaules Gaismu un neatrod ceļu pie Īstā Dieva., visas pasaules un visas dzīvības Radītāja.

Dievs Sevi jūdu tautai atklāja kā Visvareno Dievu un Kungu - Jahve - "Es Esmu, Kas Es Esmu!" -

Sīkais cilvēka prāts grib izzināt Visvarenā Dieva būtību, bet vispirms vajaga izzināt, kas jādara, lai cilvēka dvēsele pēc nāves nonāktu Visvarenā Dieva mājokļos, bet nenonāktu ļauno garu valstībā.

Vecajā Derībā Dievs runāja uz ļaudīm caur praviešiem, bet Jaunajā Derībā visu, kas mums par Dievu jāzina, atklāj Jēzus Kristus: "Tāpēc Es Esmu dzimis un pasaulē nācis, lai apliecinātu patiesību. Ikviens, kas ir no patiesības, dzird Manu balsi." Jāņa 18:37

Vienīgais ceļš, kā atrast Dievu, ir Jēzus Kristus vēstījums.

Un ka nemaz nav nepieciešams izlasīt visu pasaulīgo cilvēku gudrības, lai atrastu Dievu, mēs redzam no Osānu Karļa minētā leišu ganu zēna, kuŗš zināja jau, ka ir Dievs, un O. K. mātes, kuŗai, droši vien, galvenā gudrības grāmata, kā visām mūsu vecajām mātēm, bija Bībele.-

Vai nav jābrīnās, ka cilvēks, kuŗš pats savā dzīvē, caur mātes lūgšanām, izjutis Dieva sargāšanu un Dieva glābšanu, vēl šaubās par Dieva esamību?!

Dievs neatklājas augstprātīgajiem, kuŗi paši sevi, savu "Es" ceļ tronī, bet Visvareno Dievu, Kas cilvēku radījis un licis tanī no Sava Gara, iedrošinās tiesāt. Dievs atklājas pazemīgām sirdīm. Jēzus saka: "Es Tev pateicos, Tēvs, ka Tu šīs lietas esi apdēpis gudriem un prātniekiem, un tās esi zināmas darījis bērniem!" Mateja 11:25 Dieva bērniem. -

Dievs sūtīja pasaulē Savu Dēlu - Jēzu Kristu - lai Tas ar Savu nāves upuri samaksātu par mūsu grēkiem, bet pārgudrais cilvēks to atraida. Kur nonāks tāds, kuŗš lepni apgalvo, ka viņš pats par saviem grēkiem atbildēs, ka viņam nav vajadzīgs Jēzus Kristus?!? Ir tikai viena vieta, kur nonāk cilvēku dvēseles - bez Kristus upura - neatpestīto dvēseles nonāk ellē - tā ir rakstīts Bībelē.

No ticīgām sirdīm atskan tikai viena lūgšana: "Tēvs, piedod tiem, jo tie nezina, ko dara!" - tā aizlūdza Jēzus pie krusta staba par tiem, kas Viņu sita krustā un teica zaimu vārdus.

Pēc Jēzus debess braukšanas Dievs sūtīja pasaulē Savu Garu, Svēto Garu, lai Tas atdara cilvēku acis, sirdi un prātu un lai Svētais Gars vadītu ikvienu cilvēku Īstā patiesībā. Bet ikvienam pašam personīgi ir jālūdz, lai Dievs kristī viņu ar Savu Svēto Garu.

Par visu to mēs izlasīsim Jaunajā Derībā. Jēzus saka: "Ja kam slāpst, lai tas nāk pie Manis un dzer!" - Jāņa 7:37

Bet ja kāds savu sirdi nocietina un negrib atzīt Īsto Dievu un Jēzu Kristu, kā Dieva Dēlu un savas dvēseles Pestītāju, kas daudzu acu liecinieku apliecināts, tas pats eevī aizved pazušānā.-

T. Vālēna, ASV

PIEBILDE

Patīkami lasīt labi uzrakstītu V. Grāvīša atmiņu tēlojumu par sendienu Kaŗa skolas iekšējo dzīvi, recenzējot Pāvila Klāna grāmatu "Kadet, uguni!" (Laiks, 1991. g. 30. nov.).

Tikai jānožēlo, ka pietrūcis solītais grā-

matas priekšvārds ar dažiem pateicības vārdiem tiem, kas palīdzējuši grāmatas tapšanā.

Jauki pārskatāmo Imeria konventa dzīvokļa aprakstu ar krāšņajiem telpu dekorējumiem un iekārtu devusi laipnā un atsaucīgā Imeria konventa filistre Marga Bērziņa, Indianapolē, ASV.

Būdams šīs grāmatas līdzinātājs, atļaujos, pēc ilgiem gadiem apklusušā grāmatas autora vietā sirsnīgi pateikties viņai par šo kultūrvēsturisko devumu un tāpat pārējiem, kas pielika roku grāmatas "Kadet, uguni!" tapšanā.

AUGUSTS VĪKSNE,
pēdējais Kaŗa skolas 14. izlaidums

JAUNĀ ŠVAUKSTU AUDZE LATVIJĀ

Vart', vart', lai cilvēki apdomājas...
Vēl finf kapeik las jēt cu!

No Kaudzīšu "Mērnieku laikiem"

Paldies Fredim par sulīgu padvalodas piemēru peršijā "Tā nu runā Latvijā" Ziņotāja aprīļa numurā. Tādus ļaudis dēvējam arī par puskoka lēcējiem, vēja grābekļiem un nedatāistiem - jo viņiem nav pašiem sava satura (ja neskaita zarnas ar to saturu). Viss svešais bauda viņu cieņu un uzmanību.

Psīcholoģijā šo īpašību sauc par ksenomaniju - no grieķu "xenos", svešs, un "manis", trakums: traka, pārmērīga visa sveša cienīšana. Ar šo trakumu aplipušie ir ksenomaniaki. Viņiem tuvi ir glosolaļi; glossolalia, no grieķu "Glossa" mēle, un "laliā" runāt, plāpāt - runāšana svešās mēlēs, ko pats nesaprot. Glosolalis ir plāpa, kas runā svešā mēlē, īsti pats nesaprazdams, ko runā. Mēs, neretieši, tos dēvējam par gvelžām.

OSĀNU KĀRLIS

Lai atļauts man izteikt lielu paldies par Jūsu rūpēšanos, lai "MLB Ziņotājs" sasniegtu lasītājus.

"MLB Ziņotājs" ir kā labs draugs, vienmēr gaidīts, kuŗš runā skaidru valodu un pastāsta daudz laba par dienas jautājumiem.

Ar cienību

EGONS JĒKABSONS,
Dunrobinā, Ontario

LIELĀ NOMETNE

Katru piekto gadu latviešu gaidas un skauti rīko LIELO NOMETNI. Šovasar tā notiks no 26. jūnija līdz 5. jūlijam, igauņu skautu īpašumā, Huntsvillē, Ontario, Kanadā, apmēram, 350 km ziemeļos no Toronto. Šī būs mūsu 6. LIELĀ NOMETNE ārpus Latvijas (4 tādas ir jau notikušas agrāk Latvijā). Zīmīgi, ka mēs šajā nometnē atzīmēsim latviešu gaidu 70 gadu pastāvēšanas gadus un paiet 75 gadi, kopš Latvijā dibināti latviešu skauti.

Nometnē pulcēsies ne tikai gaidas un skauti no Kanadas, ASV, Austrālijas un Anglijas, bet mēs ceram redzēt arī mūsu vidū gaidas un skautus no Latvijas.

Pirmo reizi mūsu darbības vēsturē nometnē aicināti piedalīties Latvijas valdības pārstāvji, ja ne citādi, tad būt domās pie mūsu "Ugunsкура". Ja minētajā laikā Kanadā viesosies kāda oficiāla persona, to nometnē saņems kā īpašu goda viesi no Latvijas.

Nometnes vadība cer, ka tā saņems vismaz rakstisku apsveikumu.

Informācija par nometni saņemama pie skautu pilnvarnieku padomes priekšsēža vad. Aleksandra Budrēvica, 123 Overland Dr., Don Mills, Ont., Canada, M3C 2C7, telefons mājās - 416-445-1270, darbā - 416-444-5201; telefax - 416-444-5208

AB

ARVIEN SŪDZĪBAS

Arvien pienāk vēstules. Trimdas (piedošanu: emigrācijas) izdevumos nemitīgi parādās raksti par notikumiem Latvijā. Sakrājas ciemiņu nostāsti, arī šīs puses ceļotāju pieredzes atreferējumi. Viss komplekts liekas kā viena milzu sūdzība: nu mēs esam brīvi—bet, re, ar to 'brīvību' ir tā... Un, godīgi sakot, tas pātars sāk izsaukt vienaldzību.

Brutālā istenība: kamēr Latvijas nākotne karājās aiz mata gala, lieta bija 'interesanta' (arī pasaules politiķiem), iznisiģi dzīvojam līdz un palīdzējam cik vien varējam—taču pēdējā iespēja! Vismaz 'oficiāli' 'neatkarība' tagad panākta, bet savādā veidā esam neapmierināti ar sataustāmiem rezultātiem. Nekas liels nav mainījies! Nejutām, ka jaunā gaisotnē notiek fundamentālas maiņas, ka novāc vecā režīma t.s. 'sistēmu', parašas, cilvēkus, mentalitāti. Arvien nemeklē un netiesā noziedzniekus. Krievu armija arvien sēž 'bāzēs' kā okupanti. Mēs pat isti nezinām kas būs (un nebūs) Latvijas pilsonis, kas varēs piedalīties pirmās atjaunotās republikas vēlēšanās, kas nomainīs šo tizlo pagaidu valdību un lems nākotni. Bet šī valdība paguvusi atlaist goda konsulu, kurš rakstījis stipru, pareizu vēstuli šejienes avīzei...

Mēs (= ne trimdas 'aktīvie' vien, bet arī, galvenais, tie cilvēki, kas stāvēja barikādēs Rīgā!) gaidījam kaut ko mērķtiecīgāku, patiesāku. Nē, sastopam tos pašus ceļojošos birokratus, pat Kultūras ministru—koncerta turneji. Arvien vairāk te manāms jauns emigrantu vilnis. Pasts uz Latviju nedarbojas. Rīgā, ja kas atjaunojies, tad politisks infantilisms ar nenozīmīgām 'partijām' un runām darba vietā. Mēs gribējam tūlīt nopietnas maiņas, un to nav. Nav. Varbūt (metas aizdomas)—nepadosies?

Būsim vēlreiz godīgi: varbūt stagnācijas turpinājums zem cita lozunga mūs (slepeni) apmierina! Vai kādu brīdi nelikās, ka beidzot jādod atbilde jautājumam: ja Latvija reiz būtu brīva, kad brauksi atpakaļ? Kāda cita nozīme visam mūsu 'politisksam' darbam, ja ne pavērt, pēc tik daudz gadiem, šo iespēju? Nu iespēja ierūgst dažnedažādās komplikācijās, Latvijas pagaidu valdības nekompetencē un inercē... nemaz nav tik slikti, ka varam atvilkt elpu, ka 'viss pa vecam'. Nu, ne gluži labi, bet...ērti.

Kas te notiek? Skatījāmiem nopietnam jautājumam acīs—un nebijām, lielākoties, gatavi atbildēt. Tas tomēr nav tik traģiski, kā saņemt daudz grūtākam jautājumam atbildi un nezināt, ko ar to darīt tālāk—bet tomēr neapmierinoši.

Dažs labs jau steidzies uz Latviju, tur lai ienestu 'demokratisku gaisotni'. Doma laba. Bet tas ir malēniešu gaismas nešanai līdzīgs gājiens—arī ar rietumu maišiem to nespēs. Noteikti nespēs tie trimdinieki, kuri šeit nav demokratijai rādījuši lielu cieņu. Tai gaismai ir jānāk no iekšas—Latvijā. Tā ir tik ilgi turēta aizvējā, ar mīlestību, pacietību sargāta—vai nu varēs iekurt lielo tīrīšanas, atjaunošanas sārta? Jeb vai katrs tūlīt cīnīsies par savu variantu, savu 'pareizību'—kā, piem., sociāldemokrati—pirms kopējie draudi novākti, izkūpināti? Tādas ir pazīmes.

Vai nodosimies ekonomiskam (kas 'socialisma' atplūdos ir nožēlojamā līmenī), aizmirstot morālo? Skatoties uz palīdzības akcijām—kur palicis morālais, viss istā brīvībā apgūtais? Eks-trimdiniekiem nevajag kaunēties pieprasīt morāli pareizu rīcību savās attiecībās ar

Latvijas cilvēkiem—un nevajadzētu arī kautrēties atteikt kontaktus ar bijušā režīma funkcionāriem, lai cik tie dēvējas 'reformēti'. Tie ir tie paši vēži citā kulē, un mums vajadzētu būt pietiekami gudriem ar dažādiem gājieniem, ar izvēlēm, ar tirgus darījumiem, lai viņus redzami nobīdītu malā. Lai Ņezberburgeri tiek 'aprinādām'—liela tirāža nebūs.

Nav arī praktiska 'centra'. Reiz tas bija Tautas Fronte—kad visiem bija jāiet kopā 'pret'—bet nu, kad jāprecizē grūtais 'par'—politisks vakuums, drumstalība, ierīkošanās uz citu rēķina. Visādas frakcijas, šādi tādi bloki, arvien vēl krievu armijas ievēlēti deputāti—un nekāda vienošanās par skaidru nākotnes virzienu. No 'lielās politikas' aizgājis Dainis Irvāns: vai reiz viņu nezinām kā Latvijas prezidentu? Jāpalasa tikai viņa rūgtās piezīmes 'Brīvā Latvijā', lai saprastu patreizējo morālo bankrotu. Baudījām Austra Graša TF kongresa atreferējumu: vai tajā uzpeldējis sīkumainums, personīga izrēķināšanās nebija šoks? Drūmi! Kamēr 'oficiālais' (ar vienu kāju pagātnē) gandrīz paralizēts—neizbēgami, kamēr turas ar pagātnes atbalstu—iespējama jaunā maiņa vai nu atkāpjas, vai viens otram griež ārā pogas. Mīļie cilvēki! Vai Jūs varat tādu izšķērdību atļauties? Ko par Jums lai domā no Amerikas un Eiropas atbraukušie valstsvīri (par emigrantiem nemaz nerunājot)?

Jā, nesaprotam 'kā tā var'. Trimdā dzīvojot un kaut cik vēl latviski turoties, esam visu šo laiku 'programmēti' uz brīvības momentu—un nu esam vīlušies, tāpat, kā Jūs, bet citādi. Mēs tikai pa pusei ticējām, ka tas nāks—kamēr Jūs ticējāt, ka tam jānāk, jo citādi bija paredzams gals—un te nu viņš ir, bet neviens, šķietami, neprot momentu nogrābt pie sprandas un no tā izkurti ko jaunu, cerīgu, citādu, paliekošu. JUMS tas ir jādara. Jūs veidosiet nākotnes Latviju, viņa būs tieši tāda, kā Jūs to veidosiet. Tā var būt mājvieta trimdas atliekām un trimdinieku pēctečiem, bet kāda tā mājvieta būs, kāds tajā būs gaisis un kāda būs elpa—tas ir Jūsu rokās un sirdīs. Dvēseli neievedīsim mēs.

Tāpēc—brīvībā dzīvojot varam atļauties kritizēt!—mums apnīk un nesaprotam. Nu, nu...un nekas. Un uz vietas arvien tas pats: ziedojumi, paciņas, palīdzība. Vai Jums nav vajadzīgs kas nopietnāks? Varbūt minat, ka to nespējam dot, to Jums jāsameklē pašiem, un tāpēc prasiet tikai materiālo. Varbūt, Jūsu ieskatos, materiālais ir viss, kas mums ir? Taču par trimdu—šur tur atskaitot radu rakstus—Jūs (arvien) neziniat praktiski nekā. Pārbrauciet mājās, stāstiet—re, labi iedzīvojušies. Un viss. Varbūt arī viss ir, ja pie radiem nav manīta ne smaka no šejienes kultūras. Ja Jūs paši neesat to meklējuši!

Bet lieta tagad ir tāda: arī šeit—ticiet, vai neticiet—ir grūti ekonomiski laiki (Latvija vēl nepazīst pēkšņu 'maiņu' nozīmi, iedarbību attīstītā ekonomijā), un visu attiecību centrēšana 'praktiskā' mums kaut kā nosit dūšu. Neuzskatām, ka mūsu pienākums būtu Jums nemitīgi palīdzēt ekonomiski. (Te ir arī ikdienas cieņa tirgus laukumā!) Ja šeit saredzat tikai 'ekonomisko', tas ir—pēc tik ilgas vienas otra nesatīkšanas un nepazīšanas—vairāk, kā deprimējoši. Vai Jūs nezīnāt, cik mēs uz Jums esam lepni, un ne jau uz materiālo skatīties? To, ko Jūs esat izturējuši ar to ko mēs—nevar salīdzināt. Un nu, un nu...

Mēs sagaidījam vairāk. Sagaidām vairāk. Mēs negribam vairs dzirdēt sūdzības un mums sāk apnīkt 'palīdzēšana' bez gala un malām.

Ko darīsim kopā? Jūs esat izvēlējušies brīvības ceļu, un nu uz tā nopietni jāuziet un jāiet tālāk—ar jaunu vadību. Pie tam, tādā veidā, ka neizbēgami jāpievienojas mums.

Juris Mazutis

CANADA

PRIME MINISTER · PREMIER MINISTRE

OTTAWA, March 30, 1992

Dear Mr. Zarins,

Thank you for conveying to me in your open letter of January 28, 1992 the concerns of the Latvian community over the continued presence in Latvia of troops of the Commonwealth of Independent States (CIS).

The timely and orderly withdrawal of CIS troops from Latvia is important to ensure stability in the Baltic region. I understand that a Russian delegation has visited Riga to start discussions on this subject and that the Latvian government has made a helpful proposal to make apartments available to officers who wish to leave the CIS armed forces and remain in Latvia. This should help ease the process of troop withdrawal.

While the brevity of President Yeltsin's stop in Ottawa did not enable us to discuss this question, we directed the Canadian Embassy in Moscow to raise the issue of troop withdrawals with the Russian government. I have asked our ambassador in Stockholm (who is also accredited to Riga) to follow this issue closely.

Canada will continue to encourage Russia to resolve this issue as quickly as possible through negotiations.

Yours sincerely,

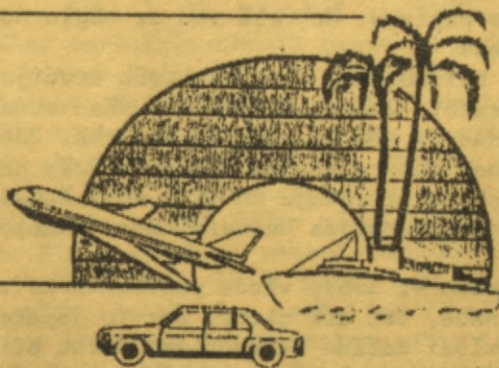
Mr. Viesturs Zarins
President
Latvian National Federation in Canada
4 Credit Union Drive
Toronto, Ontario
M4A 2N8

MIKADO

Voyages Itées/Travel Ltd

Internationales Reisebüro

1117, rue Ste-Catherine Ouest
Bureau 702, Montréal (Québec) H3B 1H9
Tél.: (514) 844-9304 - Fax: (514) 844-0878

International Travel Agency
with over 30 years experience

RIGA-TALLINN OR VILNIUS from \$ 1229.00 plus Tax

MAY SPECIALS:

CUBA - VARADERO from \$ 639.00 2 weeks MAP

DOM. RAUPUBLIC - PUERTA PLATA from \$ 688.00 2 weeks MAP

FT. LAUDERDALE - MONTE CARLO from \$ 528.00 2 weeks

CHARTERS TO EUROPE:

Brussels from \$ 489.00, Paris and London from \$ 499.00

Hamburg from \$ 579.00, Berlin from \$ 589.00, Frankfurt from \$ 619.00

Munich from \$ 649.00 and Vienna from \$ 739.00

MUSIC TOUR: October departure to Dresden-Leipzig and Berlin

GRAND CANYON TOUR: Aug. 22 - Sept. 06, 1992 \$ 2488.00

included : Air, transfers, Hotels, 13 American breakfasts,
one lunch and 11 three-course dinners and many extras

Kaŗavīrs un redaktors, manu jaunības gaitu draugs II pasaules kara laikā VIKTORS IRBE dzimis 1922. gada 22. martā, Rūjienas pagasta lauku mājās. Pēc vietējās Rūjienas skolas un vēlāk vidusskolas beigšanas iestājas Latvijas Universitātes Farmācijas un bakterioloģijas fakultātē. Jaunības dienu sapnis kļūst par farmaceitu un bakteriologu nepiepildās, jo uznāk kara, kas viņu iesaista leģiona rindās. Nonāk Abrenes kazarmēs. Vēlāk viņu nosūta uz Bolderāju apmācībām leģiona saimniecības pārvaldē.

Pēc kursu beigšanas atgriežas Abrenē, kur veic mantziņa un uzturziņa pienākumus vairāk par gadu. Tur sākās mūsu jauno dienu kopējās gaitas un ceļi. Daudz jautru brīžu ar Viktoru pavadīti sirmajā Rīgā, līdz pienāca laiks teikt - gaidi mani atkal mājās!

Krievijā nonāk 1. sanitārās rotas galvenā pārsiešanas punktā, kur pilda arī uzturziņa, rēķinveža un kasieņa pienākumus. Pienākot lielajām Opočkas kaujām un neparedzētai atkāpšanās kustībai visā frontes mērogā, sanitāro rotu pārceļ uz Vāciju, kur to papildina ar jauniem spēkiem. Par nopelniem Opočkas kauju laikā Viktoru paaugstina par kaprāli.

Sākoties kaujām pie Flatovas, Fledebornas un Jastrovas, daļu sanitārās rotas kopā ar ievainotajiem nosūta uz aizmuguri, bet citiem, ieskaitot kpr. Irbi dod pavēli segt atkāpšanos pie Vandsburgas, kur negaidot tos uz klaja lauka pārsteidz 5 krievu tanki. 3 no tiem izdodas iznīcināt ar tanku dūrēm, pārēji 2 aizbēg. Flatovā, apstaigājot ievainotos, atgadās kāds zīmīgs gadījums, viņš to vidū redz kādu latviešu virsnieku, kas vēlāk kļūst par DV CV locekli un Vācijas DV pr-ku - Jēkabu Leitīti. Pie Fladebornas Irbi smagi ievaino, tomēr izdodas izlauzties no krievu ielenkuma uz Landeku. Šajās kaujās smagi cieta visa sanitārā rota.

Seko gūsta laiks. Sākumā Zandbostelī, vēlāk Ostfrīzlandē, kur Ziemsvētku priekšvakarā saņem atlaišanas papīrus. Nu ceļš ved uz bēgļu nometni Nordstemmenē.

Karām beidzoties, V. Irbe atsāk studijas Kristiana Albrehta Universitātē Kīlē. Kad rodas iespēja, dodas uz ASV un apmetās Ņujorkā. Pēc zobārstniecības laboratorijas darba izmācās par elektronisko skaitļotāju un līdz aiziešanai pensijā strādā Kolumbijas Universitātes skaitļotāju centra.

Ja šodien V. Irbes vārds pazīstams ne tikai ASV un Kanadā, bet arī citur, par to jāpateicas viņa uzņēmībai dažādo sabiedrisko darbu pildīšanā, rakstītā vārda laišanu tautā, uzrakstītām recenzijām, bet visvairāk gan, laikam, viņa vērtīgai un objektīvai pieejai tik bieži kritizētā redaktora darbā.

14 gadus sabijis Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes valdē, 6 gadus pildījis LPB kasieņa pienākumus, 7 gadus bijis tās valdes priekšsēdis. Noorganizējis I un II latviešu preses darbinieku un literātu kongresus Katskiļos. Viņa laikā izdotas LPB piemīgas markas un biļetēns "Brīvais Vārds".

1973. gadā pie laikraksta Latvija-Amerikā noorganizē LPB krājuma Raksti izdošanu un izved Erika Raistera piemīgas fonda organizēšanu, 3 gadus ir tā priekšnieks.

Kopš 1961. gada ir laikraksta "Latvija-Amerikā" Ņujorkas redaktors. No 1970.-75.g. DV Mēnešraksta redaktors. No 1976.-80. g. rediģē Žurnālu Treji Vārti.

Daudz rakstījis latviešu periodiskos izdevumos. Ja kāds lasītājs kādreiz sadūries ar segvārdu Bebers vai Ezītis, tie pieder viņam.

Kā pateicību par šo dažādo darbu un uzdevumu pildīšanu mūsu sabiedriskā laukā V. Irbe apbalvots ar PBLA Kultūras fonda Goda balvu Žurnalisti-

kā. Nevar paiet gaŗām, nepieminot Viktora Irbes dzīves biedri, kuŗai neŗauboties pienākas laba daļa atzinības par vīra sasniegumiem un panākumiem. Bez viņas viņš to nebūtu spējis! Abi izaudzinājuŗi meitu un dēlu.

Lai Dievs dod, ka Viktora Irbes asai spalvai nekad netrūktu tintes un viņa roka spētu to cilāt. Dievpalīgu, Viktor, "vīra gados" ieejot. Tomēr atmiņas apstājas pie laikiem, kad mēs jauni bijām...

JĀNIS LEITENS

No Dzelzs krusta līdz DV nozīmei zeltā.

Latvieŗu sakāmvārda patiesību - "Ābols no ābeles tālu nekrīt" drīkstam attiecināt uz Jāņa Leitena ģimeni, kuŗā tēvs ir strēlnieks un atbrīvošanas cīņu dalībnieks, bet dēls Jānis - leģionārs ar Dzelzs krustu.

JĀNIS LEITENS dzimis Cēsu apriņķa nelielā, bet gleznainā Gatartas pagastā, tēvam piešķirtā jaunsaimecībā. Bez Jāņa ģimenē aug meita Milda. Jānis dzimis 1922. gada sulu mēneŗa 13. datumā.

Jaunsaimecika dzīve nav viegla, un tā Jānim drīz sākas gan ganu dienas, gan arī citi lauku darbi. Pēc Gatartas pamatskolas beigšanas sapnis Jāni ved uz lauksaimecības vidusskolu, bet, diemžēl, ar mātes saslimšanu no tā jāatsakās. Tā Jānis iet tēva pēdās.

Pēc sarkano padziŗšanas, 1942. gadā Jānis iestājas latvieŗu paŗaizsardzības spēkos. Viņu iedala Rīgas aizsardzības 20. bataljonā, vēlāk jaunformētā 277. Siguldas bataljonā un nosūta uz Latgali robeŗsargu dienestā. Sākot ar 1943. g. 1. augustu 4 robeŗapsardzības bataljonus apvieno un izveido policijas pulku Rīgā ar komandieri plkv. R. Osi. Pulku iesaista sarkano partizāņu apkaŗoŗanā un meŗu ķemmēŗanā. Negaidot Rīgas pulkam iznāk sastapties ar regulārām sarkanarmijas vienībām, kas bija pārgājuŗas vācu fronti ceļā uz Latviju. Pie Nēveles Rīgas pulks aptur ŗīs vienības. Ieņem pozicijas un notur. 1944. gada 27. janvārī J. Leitenam ar serŗ. A. Leiŗupa trieciengrupu, ejot izlūkģājienā, iznāk sastapties ar ienaidnieku. Tiek saņemti 4 gūstekņi un atņemti loŗmetēji. Paŗu vada komandieri ievaino. Vadību pārņem J. Leitens un izsprīdzina krievu bunkurus. Par ŗo darbu Jāni apbalvo ar II ŗķīŗas Dzelzkrustu un viņŗ saņem 3 nedēļas frontes atvaļinājumu.

Frontē ir sākuŗas atkāpŗanās kauja. Marta beigās Rīgas pulku izņem no pozicijām un nosūta papildināŗšanai un atpūtai uz Preiļiem, pēc tam novieto Daugavpils aizstāvēŗšanai, kur smagās kaujās cieŗ lielus zaudējumus. 17. augustā pulku pārvieto uz Bulduriem pārformēŗšanai. Vēlāk caur Ventspili nosūta uz Tornu, Vācijā, grāvraŗu darbiem. No turienes Jāni komandē uz instruktoru skolu Leibachā, Dievidslāvijā. ŗo skolu ar, apmēram 400 Rīgas pulka bijuŗiem kaŗavīriem beidz tās pēdējā izlaidumā 1945. gadā. Latvieŗu sakaru virsnieks ltn. Lauva saņem pavēli ŗos jaunus instruktorus pārvest uz Kurzemes fronti. Eŗalons kavējas, līdz kara beigām tas sasniedzis tikai Zalcburgu, Austrijā. Tur grupai paziņo, ka kaŗŗ beidzies un lai katrs rīķojoties pēc saviem ieskatiem. Leitens nokļūst Mildorfas DP nometnē Bavārijā. Drīz piedalās sabiedriskā darbā un teātra grupā.

1947. gadā pārceļas ogļraŗu darbā Beļģijā un izsauc no Vācijas iecerēto līģavu Idu. 1951. gada 3. februārī abi dzeŗ kāzas. Tā paŗa gada rudenī ieceļo Kanadā un apmetas uz dzīvi Montrealā. Pēc paredzētā gada nostrādāŗšanas mājsaimecībā, atrod darbu inŗ. N. Zoldnera vadītā betona pārbaudes laboratorijā un paŗmācības ceļā sasniedz betona tehniķa grādu. Tajā laikā inŗ. N. Zoldners, izmantojot iespējas un izjūtas pret latvieŗu kaŗotājiem, bija ap sevi sapulcinājis ap pusotra duŗa bijuŗo cīnitāju. ŗajā darbā Jānis nostrādāja līdz aizieŗšanai pensijā 1987. gadā.

Jau 1952. gadā J. Leitens iestājas DV Montrealas nodaļā un pilda valdes locekļa pienākumus līdz šai dienai. Viņa sirds lieta ir kaŗa invalīdu un veco ļaužu aprūpe, kuŗas daļas vadītājs viņš nodaļā ir jau pāri par 30 gadus. Viņš ir Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes revīzijas komisijas loceklis. Publicējis vairākus rakstus latviešu laikrakstos un MLB Ziņotājā par sabiedriski-polītiskiem jautājumiem un kuŗavīru dzīvi.

Apbalvots ar DV KV, DV CV atzinības rakstiem un DV nozīmi zeltā. Tā gadu tecējumā Jānis nomainījis vienu krustu pret otru, pierādot, ka cīnītājs dzimis, cīnītājs dzīvojis un kā cīnītājs sasniedzis savu atzīstamo gadu Ņkaitu.

Un tā man prātā nejauši iezogas kāda doma un jautājums - kāpēc gan daži mūsu tautai pieredzīgie spēj darīt un paveikt savas tautas labā tik bezgala daudz, nerimstot un neapstājoties, bet citi tik gaužām maz? Kur slēpjas atbilde šim jautājumam? Cik gan patiesi skan Juŗa Neikena tik sen rakstītie vārdi:

Vai tavs mūŗs kam lieti dēŗ,
To vis neteic ilgie gadi;
Viens tas brītiņš dāŗgi sveŗ,
Ko ar labiem darbiem vadi!

Lai Tava roka, Jāni, kas tik droŗi cēla ieroci pret dzimtenes okupantiem, un lai Tava sirds, kas tik augstu spēj pacelties pāri vieglai un bezrūpju dzīvei, nekad neapstājas kustēties. Daudz baltu dieniņu 70 mūŗa gadu sliekšni pārkāpjot!

JŪLIJS VALDEMĀRS METUMS

Tie, kas šajā saulē sagaidījuŗi sava mūŗa septiņdesmito gada dienu, spēj vēl kustēties, darboties, pildīt savas dzīves un gaŗā mūŗa bieŗi vien daudziem neizprotamo uzdevumu, var pateikties Radītājam par katru aizvadīto stundu un brīdi. Tik daudziem mūsu vidū ŷādas privilēģijas ir liegtas, bet citiem tās tiek dotas.

Viens no tiem mūsu vidū, vienmēr apmierināts un, var teikt, dzīves priecīgs ir visiem mums pazīstamais - veco gadu jauneklis JŪLIJS VALDEMĀRS METUMS, dzimis 1992. gada 30. aprīlī, Valķas apriņķa Ilzenes pagastā, jaunsaimnieka ģimenē, līdzīgi daudziem no mums.

Pēc vietējās pamatskolas beigšanas, Jūlijs dodas uz Valķas valsts arodskolu. Izceļoties II pasaules kuŗam, viņu 1944. gadā mobilizē un aizsūta darbā Vācijā. Dzimteni atstāj tā paŗa gada 19. augustā. Vācijā pēdējos kuŗa mēneŗus pavada darbā Vunsdorfas lidlaukā pie Hanoveras. Pēc kuŗa 1947. gadā izceļo uz Angliju, atrod darbu un apmetas uz dzīvi Derbijā.

Lai gan maizes darbs apmierina vēderu un izealkumu, tomēr gars un apziņa prasās pēc kaut kā cita. Tā Jūlijs sāk darboties vietējā latvieŗu pulciņā, gan dziedot dubultkvartetā, gan piedaloties teātra uzvedumos un sagatavojot jaunieŗstudējumus.

Līdzīgi mums daudziem citiem, Jūlija prātnesas pāri lielajiem ūdeņiem uz citu, piemērotāku zemi ar labākām darba un dzīves iespējām. Sapnis piepildās 1951. gada novembrī, kad izkāpj no kuŗa, lai apmestos uz pastāvīgu dzīves vietu Montrealā.

Se Jūlijs Metums nodibina savu ģimenes dzīvi, būdams dziļā pārliecībā, ka "vienam būt, ir tieŗšām grūt", salaulājoties ar Elizabeti, kuŗa latvieŗu sabiedriskā darbā un dzīvē ir daudz redzamāka un pazīstamāka kā daŗa laba mūsu paŗu tautu meita. Elizabete ir arī DV Montrealas nodaļas vanadze, pēc priekŗnieces E. Vītiņas - darbīgo vidū. Droŗi vien, ka, kaut gan vanagu spalvās, ŷie putni nemaz tik ļauni nav un tā "ierāvis" viņu vidū. Paldies, Jūlij, Tev par to un, bez ŷaubām, arī Elizabetei, jo bez viņas atbalsta Tu tik tālu nemaz nebūtu ticis.

Jūlija darbīgums un atsaucība latvieŗu sabiedriskai dzīvei iezīmējies arī ŷajā krastā. Viņš

ir aktīvs Montrealas latvieŗu teātrī, kad tas vēl pastāvēja, dzied vīru kori "Junda", DV Montrealas nodaļas revīzijas komisijas priekŗsēdis un darbojas Montrealas latvieŗu pensionāru apvienības valdē, piedalās DV nodaļas sarīkojumu un pensionāru saietu programmas izpildīŗšanā. Būdams mūŗikāls cilvēks, pavada uz savām pārvietojamām ēŗģelēm sarīkojumos garīgo un laicīgo dziesmu izpildījumus.

Līdz aizieŗšanai pensijā J. Metums strādāja kā tehniskais zīmētājs.

Arī Tev, Jūlij, Līdzīgi Jānim un Ojāram, DV Montrealas nodaļas saime novēl ne tikai gaŗu, bet arī darbīgu mūŗu un gaiŗas dienas, ieejot otrajā jaunībā.

OJĀRS ROZENTĀLS

No Jelgavas arodskolas pie lidmaŗīnu plānotāju galda.

Par kādreiz brīvās Latvijas vidējo mācības iestāŗu kvalitāti un to vadītāju kvalifikācijām labu piemēru dod Ojāra Rozentāla panākumi viņa aizvadītā maizes darbā sveŗumā.

DV Montrealas nodaļas valdes loceklis, kas izpelnījis DV CV atzinības rakstu - OJĀRS ROZENTĀLS dzimis 1922. gada 15. aprīlī, Kuldīgas apriņķa Gaitķu pagasta "Bēŗzos".

1941. gadā nobeidzis Jelgavas valsts trīsgadīgo arodskolu, precizējoties metala apstrādāŗšanā. ŷo skolu un Jelgavas valsts tehnikumu (tajā bija piecgadīgs kurss ar vidusskolas tiesībām) vadīja ļoti stingrais, ja neteiktu bargais direktors inŗ. Edmunds Rozenbergs. Sacīto varu apliecināt ar personīgu piedzīvojumu. - Kādā pievakarē pēc skolas mācībām atgrieŗos skolā, lai praktizētos telegrafēŗšanā. Zilgani-zaļās tehnikuma formas cepures vietā bija atļāvēis uzlikt to laiku modes simbolu - iebuktētu hūti. Mani tieŗi skolas priekŗā noķēŗa no tās tikko iznākuŗais direktors Rozenbergs. Atņēma man fasonīgo zilo hūti. Neskatoties uz salto ziemas pievakari, dabūju iet mājās ar pliku galvu. Būtu labi, ja tā tas arī būtu beidzies, bet tā nenotika. Pirmo reizi visā manā skolas laikā atzīme par manu uzveŗanos samazinājās no 5 uz 3. Nu, atpakaļ pie Ojāra!

Skolas darbnīcās toreiz gatavoja modernās vertikālās virpas, slimmīcu precīzos svarus, atslēgas, mēŗamos instrumentus un citus darba rīkus. Jāpiemin, ka, apmēram, tikai puse no audzēkņiem spēja ŷo skolu nobeigt un iegūt diplomu - liecības par augstas kvalitātes amatniekiem.

1941. gada rudenī Ojārs pārceļas uz Rīgu un iestājas Rīgas pilsētas vakara tehnikumā, lai iegūtu tehniķa grādu. 1943. gadā, papildus mācībām, iestājas darbā vācu aviācijas firmā "Hugo Heine," kur konstrukcijas nodaļu vadīja lidaparātu konstruētājs Kāŗlis Irbītis (tagad dzīvo Montrealā). 1943. gada vasarā pavada divus mēneŗus Berlīnē. Pēc tam dodas darbā vācu Meserŗmita lidaparātu ME-262 konstrukcijas birojā Bavārijā, lai palīdzētu izgatavot ŷim jaunam strūķlas lidaparātam spārnus. Tur nostrādā līdz kuŗa beigām, kad 1945. gadā pārceļas uz bēŗģu nometni Altenŗtatē. Tur kopā ar K. Irbīti uzbūvē viņa izdomāto "Pulss-dŗeta" motoru, kas darbojas ar 1300 aizdedzēm minūtē un nokrista to par "lielo troksni". K. Irbīŗa vadībā Rozentāls izdarījis aprēķinus mazai sporta lidmaŗīnai ar 17 ZS motoru.

Kanadā Ojārs Rozentāls ierodas 1947. gadā un 10 mēneŗus strādā Red Lake zeltraktuvēs kā viens no galvenajiem spridzinātājiem. 1948. gadā pārceļas uz Montrealu un iesaistās darbā pazīstamajā Kanadēra (Canadair) firmā, kur darbojas par konstruktoru 39 gadus līdz aizieŗšanai pensijā. Arī pēc tam bieŗi atgrieŗies vecajā darba vietā.

Savā arodā papildinājis zināŗšanas Mekgila Universitātē, studējot augstāko matemātiku, lidaparātu stiprības aprēķinus un vibrāciju iespaidus daŗādās situācijās. Pazīstot militāro lidaparātu konstrukcijas, Ojārs 5 gadus pavadījis ASV lielajās BOEING, LOCKHEED, NORTHROP un KELLY fir-

mās. Turklāt 4 mēnešus pavadījis Jugoslāvijā, lai pārraudzītu kādas Kanadēra gatavotās lidmašīnas pārbūvi. Vairākas reizes izbraukājis dažādās lidmašīnu bāzes Kanadas ziemeļos, atsaucoties Kanadas gaisa spēku vadības aicinājumam.

Savos gaļajos darba gados Ojārs strādājis turpat vai uz visāda veida lidaparātiem, to būvēm un sistēmām. Šī dažādība padarīja viņa darbu ļoti interesantu un saistošu. Viņš ir pirmais plānotājs Kanadas mērogā, kas izveidoja lidmašīnām zibens novadīšanas ierīces, tā pierādot, ka Latvijas arodskolās liktais izglītības pamats nebija celts smilšainā laukā, bet gan cietā, labi sagatavotā akmeņainā zemē, kas nepadevās laikmetu atkušņiem un laiku pārmaiņām.

Ojārs apprecas 1949. gadā un ģimenē izaudzinājis divas meitas - Ingridu un Suzannu, kas abas ieguvušas augstāko izglītību. Tā saviem spēkiem viņš uzcēl vasaras māju Samplena (Champlain) ezera krastā, jo dienvidus saule esot vienmēr siltāka par to, kas atspīd dot ziemeļos. Tur viņš ar savu ģimeni pavada vasaras mēnešus, bet ziemu, pretēji tiem, kas dodas uz Floridu, atgriežas ziemeļu pusē - Montrealā, kur viņam ir pastāvīga dzīves vieta un sava māja.

Vēlēsim Ojāram Rozentālam veselību un spēku, jo latviešu uzņēmības viņam netrūkst, lai viņš varētu izplānot lidmašīnu, kas viņu un ģimeni pārvestu atpakaļ uz dzimto krastu un Jelgavas valsts arodskolu, kas viņu tik teicami skolojusi.

SKRASTIŅU INDULIS

KĀ CENTRS PULSĒ?

Centra valdes sēdē, kas notika 15. aprīlī, priekšnieks J. Tērauds ziņoja, ka 20. maijā, plkst. 19:30, Centrā, viesošanās Latvijas celtniecības ministrs Aivars Prūsis un Tehniskās Universitātes dekāns prof. Raimonds Eizenšmits. Stāstīšot par celtniecības stāvokli Latvijā. Latvijas viesi piedalīsies celtniecības kongresā Kvebekā.

Katra mēneša pirmajā trešdienā, plkst. 19:30, Centra notiek Montrealas "Bebū" sanāksme ar mērķi palīdzēt Latvijas jaunzūbūvē. Visi, kam interesē šāda ideja, aicināti piedalīties.

3. maijā, plkst. 15:30, Centra paredzēta video filmas izrāde par pēdējiem notikumiem Latvijā.

17. jūnijā, plkst. 19:30, Centrā viesosies Valmieras drāmas teātris ar izrādi "Nākošpavasari". Gaļas pārrunas izraisīja Centra lielās virtuves plītes un jaunu trauku iegāde.

Nākošā valdes sēde notiks 13. maijā, plkst. 19:30, Centrā. Visi, kam ir interese, aicināti tajā piedalīties, jo Centra sēdes ir atklātas.

L. KALNIŅŠ

IZLOZES REZULTĀTI

MLB rīkotā izloze datora iegādei MLB ZIŅOTĀJA izdošanas vajadzībām noslēgusies. Pavisam kopā pārdotas 585 lozes par \$ 2.925.-. 17 laimestus ieguvuši:

1. Mareša glezna - Nr. 552, Mirdza Kalacis,
2. T. Kikaukas glezna - Nr. 468, Līga Gaide,
3. Alīses Kalniņas keramika - Nr. 190, Gita Lukstiņa,
4. Ilgas Gravelsiņas spilvens - Nr. 367, Jānis Tērauds,
5. Mākslas grāmata - Nr. 121, K. Nikiforovs,
6. U. Valtera pūra lādīte - Nr. 250, Marta Krievs,
7. V. Ulmanes glezna - Nr. 140, Roberts Vītiņš,
8. Dž. Spuras maizes dēlītis - Nr. 195, A. Reiss,
9. V. Ulmanes spilvens - Nr. 180, Lilija Poriete,
10. Grāmata - Nr. 345, Dr. E. Upenieks,
11. Freibergu grāmatas - Nr. 200, Velta Ozols,

12. Jaunākās Latvijas pastmarkas - Nr. 619, Kārlis Kirmušks,
13. MLB Ziņotāja gada abonements - Nr. 19, Vilma Ulmane,
14. MLB Ziņotāja gada abonements - Nr. 695, Alberts Bērziņš,
15. MLB Ziņotāja gada abonements - Nr. 466, Uldis Gustavs,
16. Latviskās servjetes - Nr. 894, Arvīds Bērzonis,
17. Latviskās servjetes - Nr. 674, Viktors Frīde.

Sakām sirsniņu paldies visiem ložu pircējiem un dažādo mantu dāvinātājiem. Jūsu atbalsts jau tikpat kā nodrošinājis datora iegādi, ko paredzam īstenot nākamā mēneša laikā.

Izloze notika APRĪLĀ JOKS sarīkojumā, š. g. 4. aprīlī, Montrealas latviešu sabiedriskā centra sarīkojumu zālē un tajā bija klāt lielākā daļa laimestu ieguvēju.

MLB VALDE

PALĪDZĪBAS SAĪNI UZ LATVIJU

Gatavosimies nākošajam saīņu sūtījumam.

Ziņas no dzimtenes vēsta, ka marta mēneša montrealiešu palīdzības saīņu sūtījums pienācis Latvijā. Saīni sasnieguši adresātus. Vēstis, kuļas esmu saņēmis personīgi un no citiem saīņu sūtītājiem apliecina, ka tie pienākuši labā kārtībā, neatvērti un nesabojāti. Tie piegādāti saņēmjējiem marta otrā pusē vai beigās.

Pēdējais montrealiešu sūtījums, ko sagatavoja uz vietas, kuļi uzlādēts 8. aprīlī un esot jau ceļā uz Eiropu. Neparedzētu apstākļu dēļ tas aizkavējās par pāris nedēļām. Jārēķinājas, ka Latvijā tas pienāks tikai ap maija beigām.

Ziņojam, ka nākošais sūtījums varētu būt ap jūnija sākumu, kaut gan noteiktas ziņas par to no torontiešiem vēl neesam saņēmuši.

Lai gūtu kādu tuvāku ieskatu par nākošā sūtījuma saīņu un to kubikpēdu skaitu, būtu ļoti vēlams lai saīņu sūtītāji jau laikus - līdz 15. maijam pieteiktu savu saīņu skaitu un, ja iespējams tilpumu kubikpēdās, jo jaunā sūtījuma tvertne ir jāpasūta vismaz trīs nedēļas iepriekš.

Pieteikšanās pie:

Māras Valdmanes, tel. 483-0712,
Ērikas Vītiņas, tel. 484-9734 un
Jāņa Norvela, tel. 683-3342.

Tuvāki noteikumi attiecībā uz cenām un saīņu apdari tiks paziņoti nākošajā MLB Ziņotāja numurā, tiklīdz šī informācija būs saņemta no Toronto. Sekojot DV Montrealas nodaļas valdes lēmumam, līdzekļi, kas uzkrājušies no aizvadītām sūtīšanas akcijām, tiks izlietoti medikamentu un medicīnas iegādei nosūtīšanai uz Latviju.

Tiem, kam ir tuvāki sakari ar lielajām Montrealas vai arī Kanadas farmaciju produktu firmām, būtu ļoti vēlams ar tām sazināties. Derētu noskaidrot, vai no tām nevar dabūt šos materiālus bez maksas vai par pazeminātām cenām. Ja tādas iespējas pastāv, lūdzam sazināties ar Montrealas latviešu organizāciju padomi vai citām mūsu organizētām vienībām, lai tās varētu izdevību izmantot.

Loloju cerību, ka tādas iespējas ir un ka tiešām ir vērts šādu gājienu izmēģināt, jo zinu, ka daudz firmu, nebojātus un vēl lietojamus produktus katru gadu izmet atkritumos.

Ja jums ir kādas vēlmes, novērojumi vai ziņas, kas varētu uzlabot šīs akcijas darbu, lūdzam arī par to ziņot augšminētajiem darbiniekiem. Informācijas šajā lielajā darbā nekad nebūs par daudz. Par to jau iepriekšējs paldies!

Tātad - gatavosimies nākošajam palīdzības saīņu sūtījumam uz Latviju un būsīm par to informēti. Lietosīm arī telefona sazināšanās tīklu, ja tas būs nepieciešams. SKRASTIŅU INDULIS

BEBŅU SANĀKSME

Akciju sabiedrības "Latvijas bebrī" kārtējā sanāksme notika 1. aprīlī, Centrā, un tas nebija aprīļa joks. To vadīja viens no tās dibinātājiem J. Tērauds.

Dzirdējam vairākus ziņojumus:

1) Sabiedrības oficiālo reģistrāciju Kvebekā kārtos tās dibinātāji Alberts Caune un Jānis Tērauds. Saņemtas un izpildītas vajadzīgās formas un notiekot izziņa par to, vai sabiedrības vārds ir valsts iestādēm pieņemams. Sagaida, ka jautājums noskaidrosies līdz nākamajai sanāksmei.

Noskaidrojās, ka šī būs atklāta sabiedrība ar neierobežotu akciju skaitu, kuŗas varēs iegādāties jebkuŗš interesents, kam rūp palīdzība Latvijas atjaunošanā.

2) Turpetī A/S Venta, kas ir slēgta, var būt tikai 50 biedri. Tās rīcībā patlaban ir \$ 34.000. Latvijā tā šobrīd piedalās dažādu darba rīku izīrēšanā.

Plašākas pārrunas izraisīja "Bebrū" akciju cena. Bija vairāki ieteikumi, kas svārstījās no \$ 10 līdz 100. Balsojot, vairākuma balsis saņēma \$ 10 atbalstītāji, par ko bija balsojuši 6 no 12 sanāksmes dalībniekiem. Akcijas var iegādāties pie A. Caunes un J. Tērauda. Atsevišķas personas var iegādāties neierobežotu akciju skaitu, kuŗām pēc tam nekādas vērtības šobrīd nav. Iegūtos līdzekļus izmantos administrācijai un dažādo projektu īstenošanai. Projektu lielums būs atkarīgs no pieejamo līdzekļu daudzuma. Tautieši, kam interesē palīdzēt Latvijai šādā veidā, lūgti iegādāties "BEBŅU" pajas. Vēlāk rīkos plašāku akciju pārdošanu sabiedrībā.

Pārrunāja arī iespējamus projektus, bet ne pie kādiem noteiktiem slēdzieniem nonāca, jo vēl nav zināmi pieejamie līdzekļi.

Sanāksmes aprises bija lietišķas un raitas.

Nākamās sanāksmes paredzētas 6. maijā un 3. jūnijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā. Š.

APRĪĻA JOKS SARĪKOJUMS

Aprīļa joks sarīkojums, ko rīko MLB, notika 4. aprīlī, Centrā, un bija necerēti labi apmeklēts (piedalījās ap 160 dalībnieki, programmas izpildītājus ieskaitot). Tas, laikam, bija plašās un rūpīgi gatavotās programmas nopelns, ko veiksmīgi bija salikusi un vadīja Inta Hūns.

Vairākas dziesmas dziedāja Montrealas latviešu jauktais koris diriģenta Andŗa Gūtmaņa vadībā. Korim, kas piemērotās telpās sniedz labu sniegumu, līdz malām piepildījās Centra telpās bija savas grūtības, kuŗas tas pārvarēja ar smaidu, pacietību un izturību. Diriģents A. Gūtmanis savos Latvijā pavadītos mēnešos daudz mantojis un nu spēj no saviem koristiem izvilkt vēl daudz vairāk niānšu un mūzikālu frāžu kā agrāk. Dinamiskāks un patīkamāks kļuvis viņa diriģēšanas stils. Par to varam priecāties. Tādēļ ar nepacietību gaidīsim kuŗa kopkoncertu kopā ar Toronto Dzirkesti diriģentes Vizmas Maksipās vadībā 23. maijā.

Pulcējušos varenī izsmidzināja režisors un aktieris Gunārs Vērenieks, izpildot vairākas Gunāra Griezies humoreskas. It sevišķi par daiļslidotāja likstām. Tādēļ viņa piedalīšanās Aprīļa jokā citu gadu ir pilnīgi neatliekama un būs gaidīta.

Mūzikāls ansamblis Andreja Vītola vadībā atskaņoja vairākus interesantus aranžējumus.

Roberta Kalniņa vadītā viesmīļu komanda sākumā rādīja ledus hokejistu skitu un tad raiti apkalpoja lielo apmeklētāju saimi, kuŗai bagātīgu azaidu gādāja biedrības dāmas, kuŗas no Centra gandrīz izkūpināja Centra elektriskās krāsnis. Laimīgā kārtā viņām netrūka atjautības tikt galā ar visām negaidī-

TORONTO DZIRKSTS

un

MONTREALAS LATVIEŠU JAUKTĀ KOŅA

KONCERTS

23. maijā, plkst. 13:30, St. André Hubert Bourne baznīcā, 4369 Broadway ielā, Lašīnā

pēc tam

SAVIESĪGS VAKARS ar

VAKARINĀM

Centrā.

Cena - \$ 10.-

IEEJA koncertā: pret labprātīgiem ziedojumiem, sākot ar \$ 5

Tā kā vakariņām Centrā pieejamas tikai ap 70 vietas, lūdzam pieteikties pie -

Alberta Caunes, tel. 484-2072 vai
B. Vikmanes, tel. 684-5394

Vietas rezervēsim pieteikšanās kārtībā.

Apmeklēt aicina

RĪKOTĀJI

TĒRVETEI

vajadzīgs

SAIMNIEKS/-CE

Brīva istaba un atalgojums. Tuvāka informācija pie V. Paegles, tel. 514-453-2699

Interesenti, kas vēlas īrēt istabas draudzēs mājā, lūgti tās pieteikt līdz 15. maijam.

VADĪBA

Laiņni lūdzam līdzstrādniekus un paziņojumu devējus ievērot iesniegšanas termiņu - ik mēneša 15. datumu! Red.

Piegādājam -

FRANČU CUKURU RĪGĀ

44 mārciņas - \$ 25.00 US

Sapakotas 20 - 1 kg individuālās papīra paciņās
(44 mārc. = 20 kg)

Cukuru piegādāsim RĪgā 4 nedēļu laikā

Pasūtīnājums CUKURAM

Saņēmēja vārds Latvijā:

Adrese:

Pilsēta:

Tel:

Pasūtīnīn _____kastes cukura (1 kaste = 44 mārc.)

Pievienojīn čeku par \$ _____ US

Pasūtīnātāja vārds un adrese:

Tel.:

Kuponu lūdzam nosūtīt: **JULES G. ZONN Agency**
1510 Oak Creek Drive, Palo Alto, CA 94304

Lūdzīn arī zvāniet: 415- 949 - 5505

tām likstām.

Sarīkojuma beigu daļā Jāņa Vernera vadībā notika dancis. Sen uz danču grīdas nebija redzēts tik daudz dancotāju. Tas nu ir Vernera nopelns, kas Centrā pasācis danču kursus. Dejoja kādi 15 pāri. Tas daudziem likās gandrīz vai neticami.

Notika arī ilgi gaidītā vērtīgo priekšmetu izloze, par ko rakstīts šī MLB Ziņotāja numura citā šlejā.

Šķita, ka šis bija viens no dižākajiem Aprīļa joks sarīkojumiem. Tajā valdīja liela sirsnība un saprašānās gars. Par to jāpateicas visiem programmas gatavotājiem, izpildītājiem, dažāda-jiem darbiniekiem, zāles daiļotājam māksl. Ludim Kalniņam un lielajai apmeklētāju saimei. Ja kāds sarīkojums tā izdodas, tad to ir vērts rīkot. MLB Ziņotājam no tā atliks ap 900 dolāru, kas ir ievērojama summa.

Uz redzēšanos Aprīļa jokā citu gadu!

Š.

MLB Ziņotāja tehnisko izdevumu segšanai esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Ģirts Zeidenbergs, Poughkeepsie, NY, ASV, \$ 4.85, Dzintars Melnbārdis, Rexdale, Ontario, \$ 7.50, Armīns Millers, Otavā, Ontario, \$ 17.50, Vilis Kornis, Kalgarijā, Albertā, \$ 10.00, Kārlis Timermanis \$ 7.50, Māra Dole, Cambridge, MA, ASV, \$ 23.65, Jānis Mežaks, Toronto, Ontario, \$ 25.00, Alberts Krievs \$ 20.00, Edvīns Skapsts \$ 12.50, Harijs Ulmanis \$ 7.50, Pāvils Ieviņš, Jamaica Plain, MA, ASV, \$ 4.59, Biruta Kizāns, Montgomery, IL, ASV, 5.04, Artūrs Norietis, Jamaica Plain, MA, ASV, 5.04, A. Spārniņš, Minneapolis, MN, ASV, \$ 4.59, Māris Stūrāns, Essex Junction, VT, ASV, \$ 5.04, Jānis Tērauds \$ 10.00, Oļģerts Počs, IL, ASV, \$ 2.50, Jānis Grebзде \$ 7.50, M. Pētersons, Ričmondhilā, Ontario, \$ 7.50.

Pavisam kopā šajā ziņojumā no 19 lasītājiem \$ 187.80.

1991./2. darbības gadā pavisam kopā no 181 lasītājiem \$ 2.407.29.

Mašīnu iegādei:

Sigurds Andersons, Otavā, Ontario, \$ 25.00, Kārlis Millers, Otavā, Ontario, \$ 10.00, Jānis Spidāns, Toronto, Ontario, \$ 10.00, Kārlis Timermanis \$ 7.50, Māra Dole, Cambridge, MA, ASV, \$ 9.50, Alberts Krievs \$ 20.00, Nikolajs Zoldners,

Otavā, Ontario, \$ 7.50, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienība \$ 25.00.

Soreiz no 8 lasītājiem kopā \$ 113.00.

1991./2. darbības gadā no 67 lasītājiem kopā \$ 1.006.43.

Abās kategorijās no 248 lasītājiem pavisam kopā \$ 3.423.72.

MLB mērķu sekmēšanai A. Krievs \$ 30.00.

1991./2. darbības gadā no 19 atbalstītājiem kopā \$ 267.50.

Gadījumā, ja kāds no ziedotājiem jeb kurā kategorijā būtu ziņojumos izlaists, lūdzam par to ziņot MLB kasieri A. Porietei-Bedard, tel. 697-6624. Centīsimies kļūdu izlabot.

MLB vissirsnīgākais paldies itin visiem mūsu darba atbalstītājiem. Ceram uz Jūsu nedalītu atsaucību nākamajā - 1992./3. darbības gadā, kas sākas ar šī gada 1. maiju.

Lai arī lūdzam nokārtot visus izstāvošos maksājumus par 1991./2. darbības gadu nekavējoties. Biedrībai līdzekļi ļoti vajadzīgi, it sevišķi vasaras mēnešos, kad izdevumi ir lieli, bet neno- tiek sarīkojumi. Ēkus lūdzam adresēt uz Montreal Latvian Society vārda un nosūtīt MLB kasieri A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5.

Pievienojaties MLB biedru saimei, kurā patlaban ir 106 biedri. Iestāšanās maksa ir \$ 5.00, bet biedru maksa \$ 10.00 gadā.

PALDIES

Neviena sarīkojuma sarīkošana nav iedomājama bez darbiniekiem un atbalstītājiem. Šī gada Aprīļa joka sarīkojumā paldies pelnījuši:

Rež. Gunars Vērenieks, Montrealas latviešu jauktais koris ar dir. A. Gūtmani, mūzikālais ansamblis A. Vītola vadībā un Inta Hūns par prog-rammu.

Paldies māksl. Ludvigam Kalniņam par telpas dekorēšanu, Astrai Bērziņai un Alīsei Kalniņai par kūku cepšanu; Rutai Joda, Robertam Kalniņam, Astrai Klaišei, France Lemieux, Margai Lūsei, Mārai Malone, Inesei Ortmanei, Kristīnei Ortmanei, Veltai Ozolai, Agitai Ozoliņai, Mārtiņam Ozoliņam, Māriņai Steprānei, Ausmai Tanei, Jānim Verneram un mūsu visjaunākajiem palīgiem - Andrejam Joda, Ansim Kalniņam, Dāvidam Porietim un Erikam Porietim, kā arī visiem valdes locekļiem, kam jau tā ir pienākuma lieta, paldies par darbu.

Un neviens sarīkojums nav iedomājams bez apmeklētājiem. Sirsnīgs paldies itin visiem, kas bija atnākuši un tam simtam, kas bija pieteikušies iepriekš, tā ļoti izpalīdzot saimniecības plānošanā.

MLB

Piegādājam —

KOLUMBIJAS KAFIJU RĪGĀ

("Columbian Coffee")

5 mārciņas — \$ 18.50 US

Labas kvalitātes kafijas pupiņas

Kafiju piegādāsim Rīgā 4 nedēļu laikā

Pasūtīnājums KAFIJAI

Saņēmeņa vārds Latvijā:

Adrese:

Pilsēta:

Tel:

Pasūtīnu _____ paciņas Kolumbijas kafiju (1 pac. = \$ 18.50)

Pievienoju čeku par \$ _____ US

Pasūtīnātāja vārds un adrese:

Tel:

Kuponu lūdzam nosūtīt: **JULES G. ZONN Agency**

1510 Oak Creek Drive, Palo Alto, CA 94304

Lūdzu arī zvaniet: 415 - 949 - 5505

● Sirsnīga bija Montrealas latviešu pensionāru apvienības sanāksme 9. aprīlī, kad savas dzimšanas dienas atzīmēja 18 apvienības biedri, kuriem apsveikuma kartiņas pasniedza biedrzine Veronika Varslavane.

Pulcējušos uzrunāja apvienības priekšnieks V. Paegle un vēlēja visiem Priecīgas Lieldienas. Lūgšanu teica E. Krūmāja.

Priekšnesumu daļā satirisku sacerējumu skandēja Eižens Reveliņš. Tas izraisīja smieklus. Dažkārt šķita, ka viņš tēlo arī tādus jokdārus, kam traucēta redze. Patika.

Pensionāriem tīk savos saietos patērēt par ikdienas aktualitātēm un uzklaut jaunākās ziņas no Latvijas. Tas nebija citādi arī šoreiz. Tiem rūp saslimušo veselība. Patlaban vairāki apvienības biedri ir nopietni sasirguši. Jāvēl tiem drīza atveseļošanās.

Š.

Sogad Montrealā vēlālais pavasaris. Tikai 23. aprīlī pilsētā pilnīgi pazuda sniegs.

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
teipu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

3. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
3. maijā, plkst. 15:30, latviešu centrā, video lentas JAUNĀKAIS NO LATVIJAS" izrāde. Atspirdzinājumi. Rīko Centrs. Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem.
6. maijā, plkst. 19:00, latviešu centrā, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba kārtējā sanāksme (22. aprīļa sanāksmes, kas nenotika, vietā).
6. maijā, plkst. 19:30, latviešu centrā, A/S "Latvijas bebrī" sestā kārtējā sanāksme. Aicināti visi interesenti un atbalstītāji.
7. maijā, plkst. 13:00, latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
9. maijā, plkst. 10:00, latviešu centrā, Latviešu skolas Montrealā 1991./2. mācības gada NOSLĒGUMS (Skatiet paziņojumu iepriekšējā MLB Zīpotāja numura 29. lpp.!).
10. maijā, plkst. 10:00, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Ģimenes dienai veltītais dievkalpojums.
plkst. 11:00, pēc dievkalpojuma, turpat, SADRAUDZĪBAS STUNDA.
10. maijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sirds kapelē, 426 St. Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
13. maijā, plkst. 19:00, latviešu centrā, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba kārtējā sanāksme.
13. maijā, plkst. 19:30, latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde.
17. maijā, plkst. 14:00, Konkordijas Universitātes Loyola Ecomenical Chappel, 7141 Sherbrooke ielā W., ev.-lut. Trīsvienības draudzes jauniešu IESVĒTES dievkalpojums.
20. maijā, plkst. 19:30, latviešu centrā, Centra un A/C "Latvijas bebrī" REFERĀTU VAKARS. Viesojas Latvijas Būvniecības ministrs Aivars Prūsis un Dr. Raimonds Eizenšmits, Latvijas Universitātes Būvniecības fakultātes dekāns.
21. maijā, plkst. 13:00, latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
23. maijā, plkst. 9:00 (līdz 18:00), Sv. Jāņa igauņu baznīcas zālē, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba PAVASARĀ IZSTĀDE. Būs skatāmi un pieejami Baltijas valsts jauniešu pastmarku izdevumi.
23. maijā, plkst. 13:30, St. André Hubert Bourne baznīcā, 4369 Broadway ielā, Lašīnā, Toronto DZIRKSTS un Montrealas jauktā koļa KONCERTS (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!). Pēc koncerta, latviešu centrā VAKARIŅAS ar iepriekš pieteikšanos.
24. maijā, plkst. 9:00 (līdz 18:00), Sv. Jāņa igauņu baznīcas zālē, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba PAVASARĀ IZSTĀDE. Iespēja iegādāties vai izmainīties ar Baltijas valsts pastmarkām. Ieeja pret ziedojumiem sarīkošanas izdevumu segšanai.
24. maijā, plkst. 11:00, DV Montrealas "Dzintaros", Ezerkalnos, Kurzemes cietokšņa atcere ar dievkalpojumu (māc. G. Hūns). Būs arī priekšnesumi.
30. maijā, plkst. 19:00, Royal Canadian Legion zālē, 3015 Henri Dunant ielā, Lašīnā, Montrealas latviešu tautas deju vienības ACKUPS 30 gadu pastāvēšanas atceres VAKARS (Skatiet plašāku paziņojumu iepriekšējā MLB Zīpotāja numura 26. lpp.!).
31. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
3. jūnijā, plkst. 19:30, latviešu centrā, A/C "Latvijas bebrī" septītā sanāksme.
4. jūnijā, plkst. 13:00, latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
7. jūnijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Vasaras svētku dievkalpojums.
14. jūnijā, plkst. 16:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Baltiešu federācijas Kanadā Montrealas nodaļas eukemeniskais AIZVESTO PIEMIŅAS dievkalpojums.
18. jūnijā, plkst. 13:00, latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības Jāņu sanāksme.
20. jūnijā, plkst. 17:00, Tērvētē, JĀŅU SARĪKOJUMS.
21. jūnijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelē, 426 St. Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
21. jūnijā, plkst. 11:00, Mount Royal kapsētas latviešu nodaļā, ev.-lut. draudžu KAPU SVĒTKI.
27. jūnijā, plkst. 14:00, DV Īpašumā "Dzintari" LĪGO VAKARS ar ačkupiešu piedalīšanos.
28. jūnijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.

SPECIALIZĒJOS VISĀ MONTREALAS RIETUMU SALĀ

RE/MAX
royal (jordan) inc
independent member broker

renda e. lasdin

agent d'immeuble
real estate agent

101 amherst
beaconsfield, que. H9W 6Y7
res.: (514) 630-7105
fax: (514) 694-8176

694-6900

PĒRCIET VAI PĀRDODIET?

Tūlītējs BEZMAKSAS Jūsu īpašuma tirgus cenas novērtējums

Lūdzu, zvaniet šodien!

RENDA LAZDIŅŠ - 630-7105

Šo MLB ZIŅOTĀJA numuru nododam Kanadas pastā 1. maijā, bet izdalām lasītājiem Montrealā un citur 25./26. aprīļa nedēļas nogalē. Arvien saņemam ziņas, ka kāds eksemplārs noklīdis pastā vai aizsniedzis lasītājus ar lielu nokavēšanos. Lūdzam par to ziņot nekavējoties.

COLLINS CLARKE MACGILLIVRAY WHITE

FLOWERS
by
FARGUES

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1870

1992. V MLB Z 1.200 e

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Zīpotāja abonementa samaksu par ___ gadu/iem (\$ 27.50 un \$ 22.50; skatiet zemāk)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV - \$ 6.-, citos kontinentos - \$ 20.-)	\$ _____
Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu iegādei	\$ _____
Vēlos saņemt sekojošus MLB Zīpotāja agrākos numurus _____ à \$ 2.50 ziedojums	\$ _____
Dāvinu MLB Zīpotāju: _____ (adrese)	\$ _____
Iesakū nosūtīt MLB Zīpotāja paraugburtnīcas	\$ _____
Ar šo nosūtu iestāšanās maksu MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBĀ - \$ 5.-	\$ _____
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu/iem - à \$ 10.-	\$ _____
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (MLB biedriem \$ 10.-, pensionāriem \$ 5.-)	\$ _____
Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai	\$ _____
Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.	
	Pavisam kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

Paraksts: _____

MLB ZIŅOTĀJS ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada, H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

ADMINISTRATORE: Anita Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Québec, Canada H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624.

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozola. **DARBINIEKI:** Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Imants Freibergs, Anna Kreipāne, Voldemārs Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujīša, Ilga Štaubere, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 27.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaķa invalīdiem \$ 22.50 gadā; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 6.-, uz citiem kontinentiem - \$ 20.- gadā. Atsevišķas burtnīcas pret \$ 2,50 ziedojumu.

LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: Mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp - \$ 25.00, 1/3 lpp - \$ 30.00, 1/2 lpp - \$ 35.00, 3/4 lpp - \$ 55.00, pilna lpp - \$ 60.00. Klišeju un paziņojumu sagatavošana - \$ 20.00. Iespējama foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var raketus ievēnāt. Raksti un vispārējās ziņas nepauž ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus raketus redakcija ignorē. Redakcija iesūtītos raketus neuzglabā un nesūta atpakaļ.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL MAY 1992 MAI MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, CANADA H9X 2R2, ph. 514-457-9832.